

Стенографски дневник

НА

20. заседание

Сряда, 8 декември 1943 г.

Открито в 10 ч. 55 м.

Председателствувал подпредседателят д-р Петър Къосеиванов.

Секретари: Светослав Славов и Александър Загорев.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	
Отпуски	225
Проекторешения	225
Законопроекти	225
Дневен ред:	
Проекторешения:	
1. За одобрение подписаната на 2 септември 1943 г. във Виена спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия, заедно с подписания допълнителен протокол към същата. (Приемане)	225
2. За одобрение 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му на 1 февруари 1943 г., протокол № 15, и 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164. (Приемане)	230
Законопроекти:	
1. За периодичния печат. (Първо четене)	230
Говорили: д-р Никола Минков	232
М-р Борис Йоцов	234
Серафим Георгиев	237
2. За учащите се в чужбина. (Първо четене)	237
Говорили: д-р Никола Минков	240
М-р Борис Йоцов	241
3. За изменение и допълнение на наредбата-закон за градските общини и на наредбата-закон за селските общини. (Първо четене)	243

Говорили: Дончо Узунов	245
Георги Кендеров	245
Еким Екимов	246
Ангел Сивинов	247
Атанас Цветков	248
М-р Дочо Христов	248
4. За отпускане народни пенсии на заслужили лица. (Първо четене)	249
5. За сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година. (Първо и второ четене)	249
6. За оставяне в сила на закона за данъка върху военновременните печалби и за приходите от 1944 г. (Първо четене)	257
7. За изменение и допълнение на наредбата-закон за основаване на нова банка „Български кредит“. (Първо и второ четене)	257
8. За изменение и допълнение отделните бюджети на държавата и на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година. (Първо четене)	258
Доклад на комисията по проверка на изборите в колегите:	
I Разградска (одобрение)	261
II Севлиеуска (одобрение)	261
I Асеновградска (одобрение)	261
Дневен ред за следващото заседание	261

Председателствуваш д-р Петър Къосеиванов: (Звъни) Пристъпват необходимият брой народни представители. Обявявам днешното заседание за открито.

(Отсъствуват: Белю Келешев, д-р Васил Георгиев Петров, Васил Чобанов, Георги Миков, Димитър Атанасов Арнаудов, Димитър Тодоров Митков, Кирил Георгиев Минков, Милети Начев Петков, Никола Генков Костадинов, Петко Стайнов, Рашко Атанасов, Руси Иванов Маринов, Стефан Багрилов, Стефан Радионов, Стефан Керженезов, Христо Статев, Христо Таукчиев)

Преди да пристъпим към дневния ред, ще ви направя следните съобщения.

Разрешен е отпуск на: д-р Атанас Попов — 1 ден, Дончо Узунов — 1 ден, Еким Екимов — 1 ден, Иван Минков — 1 ден, Игнат Хайдудов — 1 ден, Николай Султанов — 1 ден, Панайот Станков — 1 ден, Светослав Славов — 1 ден, Гаврил Ленков — 1 ден, Сирко Станчев — 1 ден, Жико Струнджев — 1 ден, Никола Логофетов — 2 дена, Тотю Новаков — 2 дена и Дичо Тодоров — 2 дена.

Постъпили са:

От Министерството на финансите — предложение за изплащане на акционерно дружество „Български Капрони“ дължимата втора вноска от стойността на откупената от държавата самолетна фабрика в гр. Казанлък.

От същото министерство — предложение за одобрение на 19. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 26 ноември 1943 г., протокол № 168, относно освобождаване от такса върху фактурната стойност доставени мобили за Софийското офицерско събрание.

От същото министерство — законопроект за изменение и допълнение на закона за облекчение материалното положение на държавните, общинските и други служители в царството.

От Министерството на вътрешните работи и народното здраве — законопроект за изменение и допълнение на членове 134, 193, 197а и забелжката към чл. 201 от закона за народното здраве.

Предложенията и законопроектите ще бъдат раздадени на г-да народните представители.

Пристъпваме към дневния ред — точка първа:

Проекторешение за одобряване на подписаната на 2 септември 1943 г. във Виена спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия, заедно с подписания допълнителен протокол към същата.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик д-р Божко Ковачевски: (Чете)

„РЕШЕНИЕ

за одобрение подписаната на 2 септември 1943 г. във Виена спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия, заедно с подписания допълнителен протокол към същата.

Одобрява се подписаната на 2 септември 1943 г. във Виена спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия, заедно с подписания допълнителен протокол към същата.

(МОТИВИ

към проекторешението за одобряването на спогодбата за подялбата на обществените осигуровки на бивша Югославия

Г-да народни представители! За да се запазят и установят правата на осигурените работници, живущи в бивша Югославия, които поради установените нови граници останаха в пределите на царството, беше необходимо да се изключи спогодба между държавите-наследници на бивша Югославия, а именно: германския Райх, Италия, включително Албания и Черна гора, Унгария, България, Хърватско и Сърбия, последната представлявана от германското правителство, за подялбата на активите и пасивите на носителите на обществените осигуровки в бивша Югославия, както и за установяване на процедурата по подялбата. След няколко заседания между представителите на отделните държави подписа се на 2 септември 1943 г. във Виена от всички пълномощници приложената тук спогодба за подялба на обществените осигуровки на бивша Югославия.

Тази спогодба се отнася до следните клонове на бившето югославско обществено осигуряване:

1. Осигуровка „Болест“ на работници и служаци.
2. Осигуровка „Злополука“ на работници и служаци.
3. Осигуровка „Инвалидност, старост и смърт“ на работниците.
4. Пенсионна осигуровка на служащите при частните предприятия.
5. Осигуровка „Болест“, „Злополука“ и пенсионна осигуровка на минните работници.

Остава да се извърши подялбата, чрез особени спогодби между компетентните министерства на държавите-приобретателки, на следните осигуровки:

1. На бившите югославски осигуровки „Болест“, „Злополука“ и пенсионните осигуровки:
 - а) на обществените служители;
 - б) на служащите по железниците;

- в) на пощенските служители;
- г) на служителите при Дирекцията на речното плаване в Белград;
- д) на служителите при обществените предприятия.

2. На другите отделни осигурителни институти, разрешени от бившия югославски закон за осигуряване на работниците.

3. На обществените институти за осигуряване служителите при частните предприятия.

4. На бившата югославска осигуровка „Безработица“.

Меродавната дата за преминаването на бившите югославски обществени осигуровки върху държавите-приобретателки е 10 април 1941 г.

Основното положение, което е легнало в спогодбата, е осигуряването на работници, живущи в бивша Югославия и които са останали в пределите на държавите-наследници на Югославия, да не бъдат ошетени в техните права. Зацитат се времето на тяхното участие в бившите югославски осигуровки и придобитите права за пенсия. Отпускането на обезщетенията, които се поемат по силата на настоящата спогодба от носителите на осигуровката на държавите-приобретателки и осигурителното време, което се взема под внимание от същите носители, става по законите на държавата-приобретателка, т. е. за България — по закона за обществените осигуровки.

Срещу тези задължения, които поема България, респективно Институтът за обществено осигуряване, за осигуровките за болест и злополука, ще се даде на България:

1. За осигуровката „Болест“ — съответна част от установеното на 9 април 1941 г. имущество на носителите на бившата югославска осигуровка „Болест“, според броя на осигурените, които остават в България.

2. За осигуровката „Злополука“ — от имуществата на носителите на бившата югославска осигуровка „Злополука на работниците, служащите и минните работници“ съответна част от покривния капитал на пенсията, които преминават върху България.

Подялбата на имуществата на носителите на бившата осигуровка за инвалидност, старост и смърт, за пенсионната осигуровка на служащите при частните предприятия и на минните работници ще стане според ключовете, които ще бъдат уговорени между компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки, като в допълнителния протокол на спогодбата се предлагат 6 варианти на ключове за подялба.

Като имущество на дадена осигуровка трябва да се вземе чистото имущество, заедно с всички фондове. Оценяването на имуществото ще стане по начина, който е бил меродавен за бившите югославски носители на осигуровката. Оценяването на титлираните и нетитлираните държавни дългове става според приложение 3 към спогодбата за имуществено-правната подялба на бившата югославска държава и за някои други, свързани с това, финансови въпроси от 22 юли 1942 г.

Съгласно чл. 21 от спогодбата, компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки могат по общо споразумение да допълнят и изменят постановленията на тази спогодба.

Чл. 24, алинея първа, предвижда, спогодбата да бъде ратифицирана от отделните държави-приобретателки в най-скоро време, а алинея втора предвижда, спогодбата да се прилага от деня на подписването ѝ.

Спогодбата е написана на немски и италиански езици и е подписана при указание, че и двата текста важат еднакво.

Моля ви, г-да народни представители, да одобрите приложената спогодба.

София, ноември 1943 г.

Министър на търговията, промишлеността и труда: Д-р Ив. Вазов

СПОГОДБА

за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия

След като Кралство Югославия престана да съществува, Германското правителство, представлявано от пълномощния министър г-н Д-р Вилхелм Фабрициус,

Италианското правителство, представлявано от пълномощния министър г-н Джовани Персико — той и за Албания,

Българското правителство, представлявано от пълномощния министър г-н Константин Вачов,

Хърватското правителство, представлявано от г-н професор д-р Жозеф Буторак,

Унгарското правителство, представлявано от Държавния секретар г-н д-р Ладислав Левенте Кедег, сключиха следната спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия:

Глава I

Общи разпоредения

Член I

Държави-приобретателки по смисъла на настоящата спогодба са: германският Райх, Италия (включително Албания и Черна гора), Унгария, България, Хърватско и Сърбия, тази последната представлявана от Германското правителство.

При провеждането на тази спогодба Банат се изключва като отделна съставна част на бившата Югославска държава.

Член 2

Тази спогодба се отнася до следните клонове на бившето югославско обществено осигуряване:

1. Осигуровка „Болест“ на работници и служащи.
2. Осигуровка за „Злополука“ на работници и служащи.
3. Осигуровка за „Инвалидност, старост и смърт“ на работниците.

4. Пенсионна осигуровка на служащите при частните предприятия.

5. Осигуровка „Болест“, за „Злополука“ и пенсионна осигуровка на минните работници.

Остава да се извърши подялбата чрез особени спогодби между компетентните министерства на държавите-приобретателки.

1. На бившите югославски осигуровки „Болест“, „Злополука“ и пенсионните осигуровки:

- а) на обществените (държавните) служители;
- б) на служителите по железниците;
- в) на пощенските служители;
- г) на служителите при Дирекцията на речното плаване в Белград;
- д) на служителите при обществените предприятия.

2. На другите, позволени от бившия югославски закон за осигуряване на работниците, отделни осигурителни институти, а особено:

- а) пенсионния фонд на персонала на Сръбското дружество за речното плаване в Белград;
- б) пенсионния фонд на работниците при управлението на „Монопола“;
- в) пенсионния фонд на работниците в артилерийските технически заводи;
- г) пенсионния фонд на работниците и служащите в държавната захарна фабрика в Чукарица.

3. На обществените институти (фондове, частни осигурителни каси при работниците и др.), които служат за даване облаги или помощи при болест, злополука, инвалидност или професионална неспособност; старост или смърт на служителите при частните предприятия.

4. На имуществата и на обществените фондове на публично-правни тела, особено на професионални камари, съюзи, сдружения, съсловия, кооперации.

5. На отделните частни институти за осигуровка „Болест“ на сдруженията на търговските и частни служители, като се спазва чл. 11, алинея трета, буква „б“.

Разделянето на бившата югославска осигуровка за безработица (подпомагане срещу безработица), включително фонда на централната комисия за подпомагане на безработните, както и фондовете на главните минни осигурителни каси за подпомагане на безработните минни работници, също и на другите фондове за подпомагане на безработните, ще се извърши чрез допълнителна спогодба между съответните министерства на държавите-приобретателки.

Член 3

Меродавната дата за преминаването на бившите югославски обществени осигуровки върху държавите-приобретателки и за финансовото изравняване е 10 април 1941 г.

Вноски и други приходи, които са били изискуеми за времето преди меродавната дата, показана в предходната алинея, и са били събрани от вносителя на осигуровката на някоя от държавите-приобретателки, трябва да се внесат без лихви на съответния бивш югославски носител на осигуровката, който е имал право да ги събере преди меродавната дата. Вноски и други приходи, които са били изискуеми след меродавната дата, трябва да се внесат без лихви на съответния носител на осигуровката на държавата-приобретателка, ако те са събрани от вносителя на осигуровката на някоя друга държава.

Обезщетения и други разходи, които са били дължими за времето преди меродавната дата и са били изплатени от вносителя на осигуровката на някоя от държавите-приобретателки, трябва да се върнат на същия без лихви и в размер на фактическите разходи от съответния югославски носител на осигуровката до меродавната дата. Обезщетения и други разходи, които са били дължими от меродавната дата насетне, трябва да се върнат без лихви и в размер на фактическите разходи от съответния носител на осигуровката на държавата-приобретателка, ако са изплатени от носител на осигуровката на друга държава-приобретателка.

Изплащането на споменатите в алинея втора и трета приходи и разходи трябва, по възможност, да стане чрез взаимно изравняване; то може да стане и чрез глобална сума, която трябва да се уговори между участващите носители на осигуровката; допустимо е и едно изчисляване чрез финансово изравняване (гл. IV) с придобитите имущества, които са станали собственост на вносителя на осигуровката на държавите-приобретателки.

При събирането на искания от времето преди меродавната дата и при изпълнение на задължения от времето преди същата дата носителите на осигуровката на държавите-приобретателки трябва да оказват на компетентните носители на осигуровката за вземанията и задълженията преди меродавната дата правно и административно съдействие; направените разходи по това съдействие трябва да се върнат на правоимащите.

Член 4

Като местожителство, по смисъла на настоящия договор, се счита мястото, на което осигуреният или правоимащият се е установил, с намерение там постоянно да живее. Ако той има няколко местожителства, меродавно е местожителството, което е показал като свое местожителство. Ако преместването на местожителството е свързано с юридически последици, то, при няколкократни премествания на местожителството, меродавно е последното местожителство. В случай на военна служба, военнопленничество или интерниране за местожителство се смята последното място, на което осигуреният или правоимащият преди това се е установил с намерение да остане там за постоянно.

Като занятие, което подлежи на задължително осигуряване, по смисъла на чл. 7, е това занятие, което поддържа задължителното осигуряване по осигуровката „инвалидност“ или „професионална неспособност“, както и по осигуровката „старост“ и „смърт“. Едно занятие се счита по смисъла на чл. 7 за подлежащо на за-

дължително осигуряване в припадащите се области на държавите-приобретателки преди посочената в чл. 7 дата само тогава, когато осигуреният напоследък е бил осигурен преди тази дата в тези области и не е постъпил в някоя друга държава-приобретателка на някое друго подлежащо на задължително осигуряване занятие.

ГЛАВА II

Преминаване на задължения на осигуровките „Злополука“ и „Пенсии“ и вземане под внимание осигурителното време (стаж) на осигуровката за пенсии

Член 5

Установените обезщетения за осигурителни случаи преди меродавната дата (10 април 1942 г.), които са дадени законно от един носител на бившите югославски осигуровки за злополука на работници и служещи по осигуровката инвалидност, старост и смърт, пенсионната осигуровка на частните чиновници, осигуровката на минните работници преминават върху носителите на осигуровките на държавата-приобретателка, когато правомощият:

1. Е живял на 1 юли 1943 г. в областта, заета от държавата-приобретателка, или ако той е починал през времето от меродавната дата до 30 юни 1943 г. и в деня на смъртта си е живял там, или

2. Е живял на меродавната дата в тази област и до 30 юни 1943 г. е преместил местожителството си в друга област на държавата-приобретателка, или

3. Не попада в някоя държава по смисъла на № № 1 и 2, но преди меродавната дата, или е подлежал на задължително осигуряване за злополука, инвалидност и професионална неработоспособност, както и за старост и смърт, или като доброволно осигурен е живял в такава област, а в случай че се касае за наследник, ако осигуреният напоследък преди тази дата е бил осигурен там по тези осигуровки.

Установените законни обезщетения от един носител на осигуровката на една държава-приобретателка за осигурителни случаи преди меродавната дата ще се поемат от носител на осигуровката на една друга държава-приобретателка, когато правомощият е живял на тази дата в област, придобита от първата горепомената държава и до 30 юни 1943 г. е преместил своето местожителство в област на другата държава-приобретателка.

Като обезщетения по смисъла на алинея първа и втора важат също:

а) обезщетенията, които са установени от носители на осигуровката на бившата австро-унгарска монархия и са поети от някои от бившите югославски носители на осигуровката;

б) обезщетения, които са установени или ще бъдат установени след 9 април 1941 г. за настъпили до тази дата осигурителни случаи, доколкото те са основани върху осигурително време, което е прекарано при бивш югославски носител на осигуровка или при носител на осигуровка на бившата австро-унгарска монархия, но което е трябвало да се вземе под внимание от бивш югославски носител на осигуровка. Установяването на тези обезщетения става от носителите на осигуровки или от осигурителните съдилища на държавите-приобретателки, носителите на осигуровки на които са поели обезщетенията по алинея първа.

Член 6

Обезщетенията, които следва да се поемат според чл. 5, се поемат от момента на отпускането им, но в съгласие с разпоредбата на алинея 2 — само в онези техни части, които се отнасят до времето след меродавната дата (10 април 1941 г.).

Подлежащите на изплащане преди тази дата, но неизплатени още части от обезщетенията, които са установени или ще бъдат установени от бившите югославски носители на осигуровки или от носителите на осигуровки на държавите-приобретателки, остават в тежест на бившите югославски носители на осигуровки, ако плащането на обезщетението е започнато преди изтичането на втория месец след подписването на настоящата спогодба; ако плащането е започнато по-късно, плащането на обезщетението минава в тежест на носителите на осигуровки на държавата-приобретателка.

Член 7

При установяване на задължения за осигурителни случаи след 9 април 1941 г. носителите на осигуровката на една държава-приобретателка трябва да вземат под съображение прекараното осигурително време (стаж) при бившите югославски носители на осигуровката за инвалидност, старост и смърт, на пенсионната осигуровка на чиновниците при частните предприятия и тази на минните работници, когато осигуреният:

1. На 1 юли 1943 г. или напоследък преди това е упражнявал занятие, подлежащо на задължително осигуряване, в попадаща в държавата-приобретателка област и на 1 юли 1943 г. е живял в област на държавата-приобретателка, или ако се е поминал през времето от меродавната дата (10 април 1941 г.) до 30 юни 1943 г. и до деня на смъртта си е живял в тази област;

2. През времето между меродавната дата и 30 юни 1943 г. е упражнявал, като преминаващ в границите на припадащите се на държавата-приобретателка области поне 26 седмици (6 месеца), подлежащо на задължително осигуряване занятие, или

3. На 1 февруари 1941 г. или напоследък преди тази дата е имал подлежащо на задължително осигуряване занятие и до 30 юни 1943 г. е преместил своето подлежащо на задължително осигуряване занятие в друга област на държавата-приобретателка, или

4. На 1 юли 1943 г. е живял в области, припадащи се на държавата-приобретателка, или ако той е умрял през времето между меродавната дата и 30 юни 1943 г., в деня на смъртта си е живял там и се е намирал по същото време на временна работа в германския Райх, или

5. На 1 юли 1943 г. е живял в област, припадаща се на държавата-приобретателка, като доброволно осигурен, или като такъв, чийто вноски се признават, или

6. Когато не попада в държавата-приобретателка по пунктове от 1 до 5 включително, но напоследък, преди меродавната дата, в сегашната област на държавата-приобретателка е подлежал на задължително осигуряване за инвалидност или професионална неработоспособност, както и за старост и смърт, или е живял там като доброволно осигурен.

Осигурителното време, което е прекарано при носител на осигуровка на бившата австро-унгарска монархия и е било взето под внимание от бивш югославски носител на осигуровка, се смята като осигурително време, прекарано при бивш югославски носител на осигуровка в смисъл на алинея първа.

Приложението на алинея първа и втора не се изключва поради това, че при отделните на обезщетенията некомпетентен носител на осигуровката е взел под внимание осигурителното време, което според алинея първа и втора е трябвало да се вземе под внимание от друг носител на осигуровка. Съответният носител на осигуровка трябва да установи задължението отново. Изплатените обезщетения от некомпетентния носител на осигуровката се приспадат от задълженията, които има да плаща, и се уравниават между носителите на осигуровки.

Алинея първа и трета съответно важат за осигурително време (стаж), което е прекарано в области, припадащи се на други държави-приобретателки през периода от меродавната дата до 30 юни 1943 г.

Член 8

Отпускането на обезщетенията, които според настоящата спогодба се поемат от носителите на осигуровката на държавата-приобретателка и осигурителното време, което се взема под внимание от същите носители на осигуровката, става по законите на държавата-приобретателка.

ГЛАВА III

Преминаване на задълженията на осигуровката болест

Член 9

При осигурителен случай, който е настъпил преди меродавната дата, облагоите за времето след 9 април 1941 г. ще се дават от носителите на осигуровката на държавата-приобретателка, към която осигуреният принадлежи или би принадлежал след 9 април 1941 г., ако осигурителните отношения биха продължавали да съществуват и занепо, освен ако осигуреният след 9 април 1941 г. установи своето местожителство извън областта на държавите-приобретателки.

Алинея първа важи също за осигурителни случаи, които са настъпили след 9 април 1941 г., ако осигуреният, според досега съществуващото право, би имал претенции срещу един носител на бившата югославска осигуровка „Болест“.

Член 8 важи съответно.

ГЛАВА IV

Финансово изравняване

Член 10

Поради преминаването на осигурения и правомощията на бившите югославски носители на осигуровките към носителите на осигуровките на държавите-приобретателки става финансово изравняване. Финансовото изравняване за носителите на осигуровките, чийто осигурени и правомощия са били разпределени, се състои в една съразмерна подялба на констатираното на 9 април 1941 г. имущество на бившите югославски носители на осигуровката, на пенсионната осигуровка на чиновниците при частните предприятия, както и на осигуровката за злополука и пенсионната осигуровка на работниците в мините на 31 март 1941 г. Финансово изравняване не става за носителите на осигуровка, чийто осигурени и правомощия не са разпределени, или ако същите са разпределени за някой носител на осигуровката „Болест“, този носител на осигуровката е отстъпил, вследствие на новото разпределение на границите, дължимо от 5% от наличността на своите осигурени.

Като имущество, по смисъла на алинея първа, трябва да се вземе чистото имущество с всички специални фондове. Оценкаването на имуществата трябва да става по начина, който е бил меродавен за бившите югославски носители на осигуровка. Оценкаването на титрираните и нетитрираните държавни дългове става според приложение 3 към договора за имуществено-правната подялба на бившата югославска държава и на някои други свързани с нея финансови въпроси от 22 юли 1942 г.

До два месеца след подписването на настоящата спогодба компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки трябва да уговорят чрез свои пълномощници до коя дата трябва да се извърши установяването на имуществото, основните положения (ключът) на подялбата, според членове 11 до 14, и прехвърлянето на имуществените предмети според членове 15 и 16. Ако прехвърлянето на имуществените предмети е станало след уговорената за това дата, трябва за времето, изтекло след тази дата, да се плати лихва в размер на 5% годишно.

Компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки могат да възложат на предвидените в алинея трета пълномощници и други задачи, особено проверяването на ликвидационните баланси.

Член 11

Имуществата на бившата югославска осигуровка „Болест“ и на нейните местни органи се разпределят според констатираната на ме-

редставната дата брой на осигурените; ако съставът на осигурените на някой носител на осигуровка е променен след меродавната дата вследствие на прокарването на нова граница, настъпило поради това изменение в броя на осигурените трябва да се вземе под внимание.

При установяването броя на осигурените, подлежащите на задължително осигуряване се причисляват към носителя на осигуровката на онази държава-приобретателка, в сегашната област на която те са упражнявали на 9 април 1941 г. подлежащо на задължително осигуряване занятие. Доброволно осигурените (които са продължили осигуровките си или доброволно са постъпили в осигуровката), се причисляват към носителя на осигуровката на онази държава-приобретателка, в сегашната област на която те са имали на гореозначената дата местожителството си.

Подлежат на подялба, според алинея първа, имуществата на:

- а) Централния институт за осигуряване на работниците, по отношение на централния фонд на осигуровката „Болест“;
- б) местните органи на Централния институт за осигуряване на работниците (окръжни служби и болнични каси на служителите при търговските и други частни предприятия в Загреб, Белград и Любляна);
- в) главните и местни институти на осигуровката на минните работници по отношение на имуществото на осигуровката „Болест“;
- г) съществуващите при главните институти за осигуровката на минните работници общи фондове на службите за осигуровката „Болест“ на местните органи на същите.

Член 12

Имуществата на носителите на бившата югославска осигуровка за „Злополука“ на работниците, служащите и минните работници се разделят според покривния капитал на пенсиите, които съгласно чл. 5 минават върху носителите на осигуровка на държавите-приобретателки.

Подлежат на разделяне на имуществото, съгласно алинея първа, по отношение имуществото на осигуровката „Злополука“:

- а) Централният институт за осигуряване на работниците;
- б) главните институти за осигуряване на минните работници.

Член 13

Имуществата на носителите на бившата югославска осигуровка за инвалидност, старост и смърт, за пенсионната осигуровка на служащите при частните предприятия и на минните работници ще бъдат разделени според основните положения (ключовете), които ще бъдат уговорени между компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки.

Подлежат на разделяне, съгласно алинея първа, имуществата на:

- а) Централния институт за осигуряване на работниците, по отношение на имуществото на осигуровката за инвалидност, старост и смърт;
- б) Института за пенсиониране на служащите при частните предприятия в Загреб, Белград, Любляна и Сараево;
- в) Главните осигурителни каси на минните работници в Загреб, Белград, Любляна и Сараево, по отношение на имуществото на пенсионното осигуряване.

Член 14

Имуществата на пенсионния фонд на служителите при Централния институт за осигуряване на работниците и на пенсионния фонд на чиновниците при Института за пенсионирането на служащите при частните предприятия се разделят според съотношението на осигурително-математическите пасиви за правата на служителите и на имащите право на обезщетения, които, съгласно допълнителната спогодба, която трябва да се сключи въз основа на чл. 17, минават върху държавите-приобретателки, към общата сума на осигурително-математическите пасиви.

Имуществото на Централния фонд на минните работници се разделя между отделните Главни осигурителни каси на минните работници, според констатирания на 31 март 1941 г. брой на осигурените на Главните осигурителни каси на минните работници. Припадащите се части, вследствие на тази подялба, на отделните Главни осигурителни каси на минните работници се разделят между отделните държави-приобретателки, според констатирания на 31 март 1941 г. брой на осигурените на местните осигурителни каси на минните работници, и то по начин, щото в основата на това разделяне да легне общото число на осигурените, що се отнася до местните осигурителни каси на минните работници, които не са разделени чрез новопрокараните граници, а за разделените местни осигурителни каси на минните работници — частта на всяка държава-приобретателка от числото на осигурените.

Имуществата на резервните фондове на отделението за пенсионното осигуряване при Главните осигурителни каси на минните работници се разделят според алинея втора, точка 2.

Член 15

Подлежащите на прехвърляне, съгласно настоящия договор, имуществени предмети се считат за прехвърлени на меродавната дата.

Събраните от задължените носители на осигуровка добиви от капитала, за времето от меродавната дата, от подлежащите за прехвърляне имуществени предмети трябва да се преведат на носителя на осигуровка, който има право да ги получи. Добивите от капитала, които не са още прибрали за времето от меродавната дата, се отстъпват на имащия право да ги получи. Подлежащите за превеждане съгласно точка 1 добиви от капитала могат да бъдат прихванати, ако за това е постъпило искане от противната страна, съгласно чл. 3. Ако при разделянето на имуществото подлежат на

прехвърляне върху носителите на осигуровката на държавите-приобретателки ценни книжа, трябва да се предадат с тях и купоните за лихвите, които следва да се съберат след 15 април 1941 г. В случай че някои купони липсват, трябва да се изплатят в размер на цялата тяхна номинална стойност, съгласно алинея първа. Лихвените купони се прихващат между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки, съгласно алинея първа; същото важи за погашенията и измененията, които са извършени след датата, която е меродавна за баланса на имуществата. Лихвата на лихвените купони се пресмята по същия процент, както на ценните книжа, към които принадлежат лихвените купони.

Компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки могат да уговорят помежду си подробности върху финансовото изравняване.

Пълномощници на компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки имат право да проверяват, ако е необходимо и на самото място, данните за разделянето на имуществата. В случай че възникнат от тази проверка несъгласия, компетентните за общественото осигуряване министерства на заинтересуваните държави-приобретателки уговарят мерките, които трябва да се вземат за отстранение на несъгласията.

Член 16

За провеждането на разделянето на имуществата задължените носители на осигуровка прехвърлят следните имуществени предмети върху имащите право да ги получат носители на осигуровки, на първо място в размер на припадащия им се дял от имуществото:

1. Недвижими имоти и сгради, заедно с принадлежностите в припадащите се на държавата-приобретателка области, както и движимите вещи, които на 1 април 1941 г. са се намирали в тези области; за принадлежности се считат всички вещи, които служат на целта, за която са предназначени недвижимите имоти и сградите; ако такива принадлежности и недвижими имоти са пренесени в границите на друга държава-приобретателка, трябва да се предадат обратно на имащия право да ги получи носител на осигуровката на държавата-приобретателка;

2. Вземания, които са обезпечени чрез ипотeki върху недвижими имоти в припадащите се области на държавата-приобретателка;

3. Заеми, дадени на общини и области, чиято област е минала изцяло върху държавата-приобретателка;

4. Други вземания от длъжници в припадащите се на държавата-приобретателка области.

Ако имуществените предмети, които съгласно алинея първа трябва да минат върху носителите на осигуровка на държавите-приобретателки не са достатъчни, за да се извърши предвиденото в тази спогодба финансово изравняване или ако стойността на имуществените предмети превишава дела от имуществото, което според алинея първа има право да получи носителят на осигуровка, всички компетентни за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки уговарят подробностите в една допълнителна спогодба.

Разделянето на имуществото може да се извърши чрез прихващане.

Компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки, в чиято област имат седалището си носители на осигуровка, които в рамките на финансовото изравняване имат право да получат дял от имуществото, съобщават на компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки, в чиято област имат седалището си носителите на осигуровка, имуществото на които подлежи на разделяне, на кои места да се извършат плащанията въз основа на финансовото изравняване.

ГЛАВА V

Служители на носители на осигуровки

Член 17

Уреждането на служебните права на служителите при бившите югославски носители на осигуровката, които са загубили своето занятие вследствие изменение на границите, както уреждането на подпомагането на бившите служители или на техните наследници, ще бъде предмет на една допълнителна спогодба между компетентните за общественото осигуряване министерства на заинтересуваните държави-приобретателки.

ГЛАВА VI

Провеждане на спогодбата

Член 18

За провеждането на настоящата спогодба носителите, властите и съдилищата на обществените осигуровки на държавите-приобретателки си оказват, при спазване на чл. 3, алинея пета, съдействие в административно и правно отношение безплатно, в същия размер, както ако би се касаело за провеждане на своето собствено обществено осигуряване.

Документи и други данни, които са необходими за провеждане на спогодбата и за продължаването на осигуровката, ще се разменят между заинтересуваните носители на осигуровките след подробно уговаряне.

Член 19

Носителите, властите и съдилищата на обществените осигуровки се сношават непосредствено помежду си и с осигурените при провеждането на спогодбата. Те пишат писмата си на своя официален език.

Член 20

Всяки юридически и служебни действия, извършени при провеждането на настоящата спогодба, се освобождават от данъци, такси, включително и герб и други бории. Това освобождаване не важи, ако, в изпълнение на тази спогодба, се прехвърлят предмети на трети лица, с изключение на носители на осигуровки.

Член 21

Компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки могат по общо споразумение да допълнят и изменят постановленията на тази спогодба.

Компетентните за общественото осигуряване министерства на две държави-приобретателки могат да се споразумеят, щото, без оглед на разпоредбата на членове 5 и 7, да поемат от носителите на осигуровките на една държава-приобретателка срещу съответно финансово уреждане по-нататъшни обезщетения по осигуровката знополука и пенсионната осигуровка, както и да вземат и по-нататък под внимание осигурителното време по пенсионната осигуровка.

Член 22

Споровете, които биха се появили при тълкуването и провеждането на настоящата спогодба, ще се решават по общо споразумение от компетентните по общественото осигуряване министерства на заинтересуваните държави-приобретателки.

Член 23

Законните срокове и всички други срокове, отнасящи се до общественото осигуряване, които текат от меродавната дата, се прекъсват до изтичането на два месеца след влизането в сила на настоящата спогодба и почват да текат отново според законите, които са в сила в припадащите се на държавата-приобретателка области; решението обаче, които са взети през времето от меродавната дата до гореозначения ден, остават непроменени, освен когато са взети в отсъствието на правомощащите.

ГЛАВА VII

Заключителни разпореджения

Член 24

Тези спогодба трябва да бъде ратифицирана по възможност в най-скоро време и влиза в сила веднага след предаването на всички ратификационни документи в Министерството на външните работи в Берлин.

Държавите-приобретателки се съгласяват да прилагат временно постановленията на тази спогодба от деня на подписването ѝ.

Член 25

Спогодбата ще бъде изготвена в един оригинал, който ще се пази в архивата на Министерството на външните работи в Берлин. Тя ще бъде съставена на немски език и на италиански език, като двата текста са еднакво меродавни. Германското правителство ще предаде на всяко от другите участващи правителства по един заверен отпечатък от спогодбата.

В уверение на това пълномощниците подписаха настоящата спогодба.

Виена, 2 септември 1943 г.

За Германското правителство: Вилхелм Фабрициус

За Италианското правителство: Джовани Персико

За Българското правителство: К. Вачов

За Хърватското правителство: Д-р Буторак

За Унгарското правителство: Д-р Кедр Л. Левенте

ДОПЪЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

Договорящите страни по спогодбата за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия уговориха допълнително следното:

1. Към чл. 2, алинея трета:

Разделянето на фондовете на Главните осигурителни каси за подпомагане на безработните минни работници трябва да стане едновременно с подялбата на имуществото на Главните каси за осигуряване на минните работници.

2. Към член 8:

Компетентните за общественото осигуряване министерства на две държави-приобретателки ще уговорят дали и по какъв начин ще се прави отклонение от възприетите в самата държава правила при даването на обезщетения и зачитане на осигурителното време в полза на правомощащите и осигурените, които попадат под членове 5 и 7 от спогодбата и се установяват в една друга държава-приобретателка, а не в тази, в която по членове 5 и 7 попадат.

3. Към чл. 10:

Носителите на осигуровки на държавите-приобретателки не бива чрез разпореджения върху имуществените предмети, които са показани в ликвидационните баланси, да бъдат увреждани в техните права, които произлизат от финансовото изравняване.

4. Към чл. 10.

Носителите на бившето югославско общественото осигуряване, имуществото на които подлежи на подялба, трябва, за ускоряването на подялбата, още преди подписването на спогодбата да започнат работите за установяването на необходимите данни. За тази цел те могат да се сношават непосредствено с бившите югославски носители на осигуровки в другите държави-приобретателки; по отношение на носителите на осигуровки в придобитите от Италия области — с разрешение на италианското Министерство на индустрията, търговията и труда, а по отношение на носителите на осигуровки в Сърбия — чрез главнокомандувачия генерал в Сърбия.

5. Към чл. 13:

В основата на разпределението на имуществата могат да легнат следните ключове:

Варианта 1. Имуществото се разпределя според констатираното на меродавната дата общо число на осигурените и имащите право на обезщетения, които, съгласно членове 5 и 7, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки.

Варианта 2. Имуществото се разпределя в съотношение на сумата на покривните капитали за обезщетенията и сумата на математическите резерви за правата, произлизащи от осигурителното време на осигурените. Частта от имуществото, която се пада на покривните капитали за обезщетенията, се разпределя между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки, според числото на имащите право на обезщетения, които, съгласно чл. 5, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки. Частта от имуществото, която се пада на математическите резерви за правата, произлизащи от осигурителното време на осигурените, се разпределя между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки според броя на осигурените, които, съгласно чл. 7, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки.

Варианта 3. От имуществата се отделя най-напред сумата на покривните капитали за обезщетенията за осигурителни случаи, настъпили преди меродавната дата; тази сума се разпределя според числото на обезщетенията, които, съгласно чл. 5, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки. Остатъкът от имуществото се разпределя между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки съразмерно с числото на осигурените, които, съгласно чл. 7, минават върху тях.

Варианта 4. От имуществото се отделя най-напред сумата на покривните капитали за обезщетенията за осигурителни случаи, настъпили преди меродавната дата. Тази сума се разпределя между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки според покривните капитали за обезщетенията, които, съгласно чл. 5, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки. Остатъкът от имуществото се разделя между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки съразмерно с числото на осигурените, които, съгласно чл. 7, минават върху тях.

Варианта 5. Имуществото се разделя в съотношение на осигурително-математическите пасиви за претенциите на осигурените и на имащите право на обезщетения, които, съгласно членове 5 и 7, минават върху носителите на осигуровки на държавите-приобретателки към общата сума на осигурително-математическите резерви.

Варианта 6. Имуществото се разделя в съотношение на осигурително-математическите пасиви за претенциите на осигурените и на имащите право на обезщетения, които, съгласно членове 5 и 7, преминават върху държавите-приобретателки към общата сума на осигурително-математическите пасиви. За осигурени с по-малко от 60-месечни вноски могат да бъдат минати в сметка, вместо осигурително-математическите резерви, сумите на платените вноски, намалени с изплатените еднократни обезщетения и върнатите вноски в припадащите на държавите-приобретателки области.

Изчислението във варианти 2, 5, и 6 не е приложимо за Централния институт за осигуряване на работниците.

До три месеца след подписването на спогодбата пълномощници на компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки ще уговорят основните положения за установяване на данните и извършването на изчисленията. В тези основни положения може да бъде също постановено дали и в какви граници трябва да бъдат употребявани преценки. Предвидените във вариантите изчисления трябва да се извършат според методите и основанията, които са били в последно време меродавни в бившето югославско общественото осигуряване.

Носителите на осигуровки, чие имуществото подлежи на разделяне, трябва до два месеца след подписването на спогодбата да представят на компетентните за общественото осигуряване министерства на държавите-приобретателки предложения по гореозначените основни положения.

6. Към чл. 13:

При финансовото изравняване на пенсионния институт на служителите при частните предприятия в Люблина трябва да бъде проверено дали трябва да се вземат под внимание особените отношения, които са възникнали от минаването на бившата австрийска пенсионна осигуровка на служителите при частните предприятия върху поменатите носители на осигуровки.

7. Към чл. 16, алинея втора:

Предаването на облигациите от заемите на бившата югославска държава, съгласно чл. 6, алинея трета, от Берлинската спогодба от 22 юли 1942 г., не може да бъде спряно от подялбата на имуществото, която трябва да се извърши между носителите на осигуровки на държавите-приобретателки. За това държавите-приобретателки ще наредят до намиращите се в тяхната област носители на бившето югославско общественото осигуряване да предадат незабавно на Уравнителната служба в Белград, според предвидената процедура за това предаване, намиращите се в тяхно притежание титри на бившата югославска държава. Уравнителната служба заверява с тяхната стойност в специална сметка предадените по този начин държавни облигации съгласно приложение 3 към Берлинската спогодба. Записването на стойността на тези държавни облигации в полза на държавите-приобретателки става според постановленията на спогодбата за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия.

Виена, 2 септември 1943 г.

За Германското правителство: Вилхелм Фабрициус

За Италианското правителство: Джовани Персико

За Българското правителство: К. Вачов

За Хърватското правителство: Д-р Буторак

За Унгарското правителство: Д-р Кедр Л. Левенте

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат решението за одобрение подписаната на 2 септември 1943 г. във Вiena спогодба за подялбата на обществените осигуровки в бивша Югославия, заедно с подписания допълнителен протокол към същата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме към точка втора от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение на 36 постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, и 43 постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само решението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик д-р Божко Ковачевски: (Чете)

„ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, и 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164

Одобряват се следните постановления на Министерския съвет: 36., взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, което гласи:

„Одобрява се, Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на Радил и Стефан Бончеви, от гр. Балчик, заем под гаранция на държавата в размер на 1.500.000 лв. за възстановяване на опожарената им мелница в гр. Балчик. Като допълнителна гаранция по заема да се учреди ипотека в полза на банката върху притежаваните от Радил и Стефан Бончеви налични дворни места, сгради и машини, както и върху тези, които ще се построят или инсталират в мелницата в бъдеще.

Заемът да се отпусне при 7% годишна лихва и със срок за изплащане от 15 години, като първите две години се плащат само лихвите по заема, а от началото на третата година и съответните годишни погашения, и

43., взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164, което гласи:

„Одобрява се, Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на Радил и Стефан Бончеви, от гр. Балчик, нов заем под гаранция на държавата в размер на 2.660.000 лв. за възстановяване на опожарената мелница в гр. Балчик. Като допълнителна гаранция по заема да се учреди ипотека в полза на банката върху притежаваните от Радил и Стефан Бончеви налични дворни места, сгради и машини, както и върху тези, които ще се построят или инсталират в мелницата в бъдеще.

Заемът да се отпусне при 7% годишна лихва и със срок за изплащане от 15 години, като първите две години се плащат само лихвите по заема, а от началото на третата година и съответните разни годишни погашения.“

(МОТИВИ

към проекторешението за одобрение на 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, и 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164

Г-да народни представители! Българската земеделска и кооперативна банка, съгласно 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, е отпуснала под гаранцията на държавата заем на Радил и Стефан Бончеви, от гр. Балчик, в размер на 1.500.000 лв., за възстановяването на опожарената им мелница, нахлуваща се в гр. Балчик. Като допълнителна гаранция по заема в полза на банката е учредена ипотека върху притежаваните от същите лица налични сгради, дворни места и машини, както и върху тези, които ще се построят или инсталират в мелницата в бъдеще.

Поради значителното поскъпване на строителните материали и необходимите за мелницата машини, отпуснатият заем е изчерпан от собствениците на имота без да може предприятието напълно да се завърши. За окончателното възстановяване на мелницата обаче същите не могат да намерят друге средства, освен при Българската земеделска и кооперативна банка.

Назначената от мен комисия за установяване точния размер на необходимите за пълното завършване на мелницата средства е намерила, че за това са необходими още 2.660.000 лв.

С въпроса сезирах почитаемия Министерски съвет, който с 43. постановление, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164, одобри, Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на Радил и Стефан Бончеви под гаранцията на държавата заем още 2.660.000 лв., за да могат същите окончателно да завършат мелницата.

Възстановяването на тази мелница се налага, понеже в този район се чувства голяма нужда от такава.

Заемът на казаните лица е отпуснат под гаранцията на държавата, понеже Българската земеделска и кооперативна банка на общо основание не може да им отпусне такъв, тъй като тя не кредитира индустриални предприятия и затова, че лицата не могат да представят нужните по закона обезпечения.

Като излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да подобрите казаните постановления на Министерския съвет чрез гласуването на предложеното ви проекторешение.

Гр. София, декември 1943 г.

Министър на земеделието и държавните имоти: Д-р Ив. Бешков)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение на 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 1 февруари 1943 г., протокол № 15, и 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 ноември 1943 г., протокол № 164, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме към точка трета от дневния ред.

Първо четене на законопроекта за периодичния печат.

Които г-да народни представители са съгласни да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете мотивите.

Докладчик д-р Божко Ковачевски: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за периодичния печат

Г-да народни представители! С предлагания ви законопроект се прави първата стъпка за уреждане положението на всички ония периодични издания извън ежедневниците, които са били досега, а ще бъдат и напред проводници и двигатели на българската наука, литература, изкуства и приложни знания. Едновременно с това внася се яснота в професионалното положение на редакторите и редактор-издателите на периодичните издания и се установява за тях един минимален ценз.

Може да се каже, че починът за уреждане положението на периодичния печат по законодателен ред е даже закъснял, защото известно ви е, че преди да има вестника като средство за политическо и обществено осведомяване, българският народ е разполагал вече със списанието „Любословие“ на Константин Фотинов, задачата на което била да създаде интерес към народната култура и просвета и да улесни духовното обединение на българите от всички краища на нашите земи около едно общообразователно огнище. Днес в българската книжнина се наброяват около 700 периодични издания за наука, литература, изкуства и приложни знания, което е вече достатъчно указание за крайната нужда от законодателно уреждане на една голяма по размах и значение проява на нашия духовен живот.

Първите пет члена от законопроекта, който ви се предлага, установяват неговия обхват на действие и начина за провеждане на един по-пълнен надзор от страна на Министерството на народното просвещение при организиране на всяко периодично издание. Досегашните мерки, които са в действие, или не засягат никак въпросите от тая първа глава на законопроекта, или правят това с временни, преходни разпоредби, които разсейват службата по разни ведомства и не установяват отговорности по нея. С регистрацията на периодичните издания, която се предвижда в членове 3 и 4 на законопроекта, се отстраняват всички празнини, отбелязани от практиката, и се осигурява ред, който ще ползува преди всичко българската държавна политика.

Следващите шестнадесет члена на законопроекта до 21 включително, разпределени в две глави, уреждат ценза на редакторите и редактор-издателите на периодични издания, тяхното професионално положение и задачите на Съюза на периодичния печат в България, който съществува от 1927 г. 700-те български периодични издания групират около себе си не само всички дейни представители на нашата култура, но и една професионализирана вече в своята редакторска работа среда измежду тях, от което следва, че законодателството за периодичния печат трябва да внесе и в тая област необходимите разграничения и да улесни, в рамките на днешните възможности, народополезната дейност на тия български граждани. Законопроектът разглежда труда на редакторите и редактор-издателите като свободна интелектуална професия. Трябва да се каже, че тая дейност, с неоспорвано предно място в духовния и материален напредък на нашия народ, е останала досега без непосредствен интерес от страна на държавата към положението на работниците, заети с нея. Законопроектът премахва това безразличие и осъществява в тая област постоянния и действителен надзор на държавата.

В следващите пет члена, от 22 до 26 включително, които образуват глава IV на законопроекта, се урежда пенсионният фонд при Съюза на периодичния печат в България. Фондът почива на взаимнопомагателното начало, по-точно казано — образува се от вноски на самите членове и други техни приходи, и с нищо не засяга средствата на държавата. Той е в същност единственото социално мероприятие, което при ограничените засага средства на съюза е възможно да се проведе всред тая категория служители умствени работници.

Пред полемите задачи, които българската култура има да решава върху един много по-широк простор, значението на периодичния печат е извънредно голямо. Обстановката, при която той ще има да работи, е несъмнено много трудна, поради особеностите на днешното време, но тъкмо това прави още по-належащи грижите на държавата за неговото организиране и за целесъобразното използване на широките му и в много случаи неограничени възможности.

Като имате пред вид горното, надявам се, г-да народни представители, че ще прецените като крайно належащо предлагания ви законопроект и ще го подобрите, като гласувате за него.

Гр. София, 27 октомври 1943 г.

Министър на народното просвещение: Б. Йоцов“

(ЗАКОНОПРОЕКТ за периодичния печат

1. Периодични издания

Чл. 1. Периодичният печат се намира под върховния надзор на Министерството на народното просвещение с изключение на военния периодичен печат, който се намира под ръководството и непосредствения надзор на Министерството на войната — Щаб на войската.

Чл. 2. Под периодично издание се разбира всяко печатно издание, излизащо през период не по-малък от седем дни и не по-голям от една година, което разглежда въпроси из който и да е клон на човешкото познание и чийто предмет е определена и едностранчива област на общественния живот, без оглед на това, под каква форма и наименование излиза това издание.

Забележка. Всички периодични издания, излизащи до влизането в сила на този закон под формата и под наименованието на вестник, запазват наименованието си вестник и своя характер на периодично издание.

Чл. 3. Всяко периодично издание, преди да започне да излиза, трябва да бъде разрешено от Министерството на народното просвещение и да се впише в нарочен списък, воден от Съюза на периодичния печат в България, при който се създава регистър на периодичните издания с вписване в него на необходимите данни за всяко едно периодично издание.

В регистъра на периодичните издания при Съюза на периодичния печат в България се вписват и изданията на военния периодичен печат.

Заварените от този закон периодични издания са длъжни да се приспособят към неговите изисквания в двумесечен срок от влизането му в сила.

Чл. 4. За да бъде допуснато едно периодично издание, трябва да се представи в Министерството на народното просвещение декларация-свечение за наименованието на изданието, как ще излиза, формата и в колко страници или коли отделният брой или книга, вероятния абонамент, кой ще издържа материално изданието и с какви средства, както и името на отговорния редактор.

За всяка промяна се уведомява Министерството на народното просвещение в срок не по-голям от петнадесет дни от извършването ѝ.

След като Министерството на народното просвещение разреши периодичното издание, редакторът или редактор-издателят му се приема по желание за член на Съюза, ако не е професионален журналист по смисъла на закона за професионалните журналисти.

Чл. 5. Всяко периодично издание е длъжно, освен по закона за депозиране на печатни и литографни произведения в народните библиотеки, да предават безплатно от всеки един отделен брой или книга на изданието — по две бройки за библиотеката на Министерството на народното просвещение и по четири бройки — за Съюза на периодичния печат в България.

II. Редактори и редактори-издатели на периодични издания

Чл. 6. Всяко периодично издание трябва да има редактор, чието име да бъде отбелязано върху самото печатно издание. Освен редактор, който отговаря съгласно с закона за печата за поместения в изданието материал, изданието може да има редакционен комитет или съредактори.

Членовете на редакционните комитети и съредакторите могат да се ползват от правата на редактори само ако отговарят на изискванията на този закон.

Чл. 7. Издател на периодично издание е лицето, което се грижи за материалната издръжка на изданието.

Издателят и редакторът могат да бъдат едно и също лице.

Чл. 8. Редактор или редактор-издател на периодично издание може да бъде всяко физическо лице, което отговаря на следните условия:

- а) да е български поданик;
- б) да е навършило 21 години;
- в) да има най-малко средно общо или специално образование;
- г) да има местожителството си в селището, гдето излиза периодичното издание;
- д) да не е осъждано за измяна, предателство, престъпни деяния против държавния глава и членовете на семейството му, престъпления против държавната върховна сила, разврат, користни престъпления и престъпления, предвидени в закона за защита на държавата и в закона за защита на нацията;
- е) да не е обявено в несъстоятелност;
- ж) да не изтърпява наказание — лишаване от свобода;
- з) да не се намира в предварителен затвор.

Забележка I. Професионалните журналисти, признаги за такива по смисъла на закона за професионалните журналисти, могат да бъдат редактори и редактор-издатели на периодично издание независимо от условията на чл. 8 от този закон.

Забележка II. Лица от еврейски произход могат да бъдат редактори или редактор-издатели на периодични издания, ако последните са предназначени само за лица от еврейски произход (чл. 27, алинея втора, от закона за защита на нацията). Лица от друга народност могат да бъдат редактори или редактор-издатели на периодични издания, ако последните са предназначени само за лица от същата народност. С решение на Министерския съвет, по доклад на министъра на народното просвещение или на министъра на външните работи и изповеданията, може да се допусне изключение във втория случай (за лица от друга народност, освен лицата от еврейски произход), ако това налага важни държавни интереси.

Чл. 9. За периодични издания, редактирани или издавани от младежи, не се прилага чл. 8, букви „б“ и „в“, от този закон, обаче

необходимо е нарочно разрешение от Министерството на народното просвещение.

Редактори и редактори-издатели на такива издания могат да бъдат еманципирани непълнолетни лица над 18-годишна възраст, но при условие, че за отговорен редактор на изданието е посочено лице, навършило 21-годишна възраст.

Чл. 10. Редактор или редактор-издател, който изгуби едно от качествата, предвидени в чл. 8 на този закон, губи правото да редактира или да издава периодично издание.

Забележка. Това не се отнася до редактори и редактори-издатели на периодични издания, които са професионални журналисти по смисъла на закона за професионалните журналисти. Те губят това право, след като бъдат заличени от списъка на професионалните журналисти в България.

Чл. 11. Периодичните издания на държавни, общински, държавно-автономни, обществени, професионални, научни и други подобни учреждения и институти са длъжни да имат редактор или поне едно лице от редакционния комитет, което да отговаря на изискванията на този закон или да е професионален журналист по смисъла на закона за професионалните журналисти.

III. Съюз на периодичния печат в България

Чл. 12. Съюзът на периодичния печат в България е юридическо лице и се намира под върховния надзор на Министерството на народното просвещение.

Редакторите, редактор-издателите, съредакторите, както и членове на редакционния комитет членуват незадължително (по желание) в Съюза на периодичния печат в България, обаче всички лица с горното качество плащат задължителна вноска в съюза.

Не се допуска образуването на други съюзи на периодичния печат в България, освен съществуващия по силата на този закон.

Чл. 13. Съюзът на периодичния печат в България се управлява от: а) общо събрание; б) управителен съвет; в) проверителен съвет. Общото събрание се състои от всички членове, които са изправни по отношение на съюза.

Управителният съвет се състои от девет души, а проверителният — от трима, всички избрани от общото събрание. Изборът на управителния и на проверителния съвет подлежи на утвърждаване от министъра на народното просвещение, който, ако намери някои от избраните лица за неподходящи, не утвърждава избора по отношение на тях, а сам определя техни заместници измежду членовете на съюза. Така назначеният състав управлява съюза до най-близкото общо събрание, в което се произвежда нов избор по установения по-горе ред.

Членовете на управителния съвет избират помежду си председателя, полпредседателя, секретар, касиер и библиотекар.

Членовете на проверителния съвет избират помежду си едного за председател.

Чл. 14. Съюзът на периодичния печат в България се представя от председателя на управителния съвет или от лице, упълномощено с решение на този съвет.

Чл. 15. Уставът на Съюза на периодичния печат в България се изработва от управителния съвет, а се приема от общото събрание. Уставът подлежи на утвърждаване от министъра на народното просвещение по реда, предвиден в наредбата-закон за държавния надзор върху дружествата и сдруженията.

Уставът трябва да съдържа положенията относно: а) целите на съюза; б) правата и задълженията на членовете му; в) устройството на съюза и неговите органи, правата и задълженията им; г) условията и реда за приемане, наказване, напускане и изключване на членовете; д) средствата на съюза, начина на определяне и събиране на вноските; е) изработване, приемане, утвърждаване и упражняване на бюджета; ж) всички ония случаи, за които този закон предвижда да се уредят в устава.

Чл. 16. Съюзът на периодичния печат в България е професионална културно-просветна организация със следните цели:

- а) да обединява редакторите и редактор-издателите на периодични издания в името на народната общност и на държавното единство за обществена, стопанска и културна дейност, както и в защита на професионалните им интереси;
- б) да работи за все по-голямо засилване и задълбочаване на държавно-гражданските добродетели и да развива у членовете си дълбоко чувство на привързаност към държавата и нейните институции;
- в) да обсъжда и да посочва на държавното управление мероприятията, които е необходимо да се проведат в съответна област на обществения, стопанския и културния живот на страната;
- г) да посочва представители на съюза в държавните, общинските и обществените учреждения;
- д) да отстоява професионалните и моралните интереси на членовете си пред всички учреждения, организации и частни лица;
- е) да се грижи за техническо-професионалната просвета на членовете си;
- ж) да действа за развитието, подобрието и затвърдяването на периодичните издания;
- з) да посредничи между читателите и българската периодична книжнина за създаване и поддържане на по-голям интерес към последната;
- и) да урежда взаимнопомагателна и посмъртна каса, пенсионен и други фондове, както и социални служби за членовете си;
- к) да основе централа за разпространяване на периодични издания само чрез абонаментната система, без ръчна продажба, предвидена в наредбата-закон за разпространение на вестниците и периодичните издания („Държавен вестник“, брой 161, от 16 октомври 1943 г.);
- л) да организира общи доставки;

м) да построи дом на Съюза на периодичния печат в България и почивни станции, летовища, здравни домове и други за членовете си.

Чл. 17. До края на месец февруари всяка година Съюзът на периодичния печат в България обнародва в официалното си издание списък за предходната година на всички редактори и редактор-издатели — членове на съюза, както и списък на регистрираните при него периодични издания.

Чл. 18. Членовете на Съюза на периодичния печат в България се снабдяват от съюза с особена членска карта, която се заверява от Министерството на народното просвещение, ако се използва в царството, и от Дирекцията на печата, по искане на Съюза на периодичния печат в България, когато се използва в чужбина.

Членската карта, която се използва в царството, удостоверява членството в Съюза на периодичния печат в България и дава право на получаване безакцизна хартия и доставки за нуждите на изданията чрез Съюза на периодичния печат в България и под негов надзор безмитна хартия от чужбина.

Чл. 19. Всеки член на Съюза на периодичния печат в България, който не изпълнява задълженията си към съюза, който действа против целите и интересите на съюза или със своето поведение подравя достойнството и авторитета на съюза, се изключва по решение на управителния съвет на съюза. Изключението може да обжалва решението на управителния съвет пред най-близкото общо събрание на съюза, а решението на последното — по съдебен ред, съгласно със закона за юридическите лица. Решенията на общото събрание на съюза за изключване на някой член влизат в сила след одобрението им от министъра на народното просвещение. Изключението се заличава от списъците на съюза, като му се отнема и членската карта.

Чл. 20. Съюзът на периодичния печат в България има следните приходи:

а) еднократна встъпителна вноска в размер, определен от общото събрание;

б) редовна годишна вноска в размер, определен от общото събрание — платима най-късно до 31 март всяка година;

в) лихва в размер на законния лихвен процент върху неизплатените в срок вноски по букви „а“ и „б“;

г) 10% от стойността на обявленията на държавните, общинските, изборните и автономните учреждения, публикувани в периодични издания, с изключение обявленията на същите учреждения, посочени в наредбата-закон за обявленията и рекламите, давани от държавни, общински, изборни и автономни учреждения за публикуване във всекидневни, седмични и други вестници, излизали в София („Държавен вестник“, брой 158 от 12 октомври 1934 г.), и наредбата-закон за обявленията и рекламите, давани от учреждения за публикуване в провинциалните вестници („Държавен вестник“, брой 274, от 10 декември 1937 г.).

Съюзът на периодичния печат в България снабдява издателствата на периодичните издания с кочанни разписки, които се издават на упоменатите учреждения за дадените от тях обявления. Само тия разписки могат да послужат на отчетниците за редовен оправдателен документ. Всеки редактор или редактор-издател на периодично издание е длъжен да внася в касата на съюза предвидените 10% от стойността на обявленията, публикувани в неговото издание, в срок от тридесет дни от публикуване на обявлението;

д) от собствени издания;

е) помощи, дарения, завещания и др.

Чл. 21. При разтуряне или ликвидация на Съюза на периодичния печат в България имуществата му се предават на Българската академия на науките и изкуствата до възобновяването му, с изключение средствата на пенсионния фонд, който се предава и управлява от Министерството на народното просвещение.

Възобновяването на съюза става с разрешение на министъра на народното просвещение. След възобновяването имуществата на съюза, предадени на Българската академия на науките и изкуствата, по реда на предходната алинея, му се възвръщат.

IV. Пенсионен фонд

Чл. 22. При Съюза на периодичния печат в България се създава особен пенсионен фонд, който е юридическо лице. В пенсионния фонд задължително членуват всички членове на съюза, с изключение на ония, които са членове на други пенсионни фондове. Членуването на последните в пенсионния фонд при съюза е незадължително.

Чл. 23. Пенсионният фонд дава на своите членове лична и наследствена пенсия или еднократна помощ.

Чл. 24. Приходите на пенсионния фонд са:

а) еднократна встъпителна вноска от членовете на фонда в размер, определен от общото му събрание;

б) редовна месечна вноска от членовете на фонда в размер, определен от общото му събрание;

в) извънредна членска вноска от членовете на фонда в размер, определен от общото му събрание;

г) 20% от стойността на обявленията на държавните, общинските, изборните и автономните учреждения, публикувани в периодични издания, с изключение обявленията и рекламите, давани от държавни, общински, изборни и автономни учреждения за публикуване във всекидневни, седмични и други вестници, излизали в София („Държавен вестник“, брой 158, от 12 октомври 1934 г.), и наредбата-закон за обявленията и рекламите, давани от учреждения за публикуване в провинциални вестници („Държавен вестник“, брой 274, от 10 декември 1937 г.).

Съюзът на периодичния печат в България снабдява издателствата на периодичните издания с кочанни разписки, които се издават на упоменатите учреждения за дадените от тях обявления. Само тия разписки могат да послужат на отчетниците за редовен оправдателен документ. Всеки редактор или редактор-издател на периодично издание е длъжен да внася в касата на съюза за сметка на пенсионния фонд предвидените 20% от стойността на обявленията, публикувани в неговото издание, в срок от тридесет дни от публикуване на обявлението;

д) лихви от капитала на фонда;

е) доходи от имотите на фонда;

ж) помощи от Съюза на периодичния печат в България;

з) от собствени издания;

и) помощи, дарения, завещания и други.

Чл. 25. Пенсионният фонд при съюза се урежда с устав, приет от общото събрание на фонда и одобрен от министъра на народното просвещение въз основа мнението на Държавния надзор върху частните застрахователни предприятия.

Пенсионният фонд подлежи на надзора на Държавния надзор върху частните застрахователни предприятия.

Чл. 26. Пенсионният фонд се управлява от свой управителен съвет и се надзирава от свой проверителен съвет, различни от тия на Съюза на периодичния печат в България.

Управителният и проверителният съвети на пенсионния фонд се избират от общото събрание на фонда и се утвърждават от министъра на народното просвещение.

V. Наказания

Чл. 27. Лице, което без да отговаря на условията в чл. 8 и забележка I към него от тоя закон, фигурира като редактор или редактор-издател на периодично издание, се наказва с глоба от 5.000 до 20.000 лв.

С глоба от 1000 до 10.000 лева се наказва всеки, който не изпълни повеленията на членове 3 и 4 на тоя закон.

За нарушение на чл. 5 от тоя закон наказанието е глоба от 500 до 5.000 лв.

Чл. 28. С глоба от 500 до 10.000 лв. се наказва всеки член, който не внесе предвидените в чл. 20, буква „г“, 10% от стойността на обявленията на държавни, общински, изборни и автономни учреждения, публикувани в неговите издания, както и предвидените в чл. 24, буква „г“, 20% от стойността на същите обявления.

Чл. 29. Нарушенията по тоя закон се установяват с акт, съставен от органи на Министерството на народното просвещение. Въз основа съставения акт министърът на народното просвещение или упълномощено от него длъжностно лице издава наказателно постановление, което може да се обжалва по реда, предвиден в книга VI, глава V, от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 30. Тоя закон не се отнася за периодичните издания на Министерството на войната и войската.

Чл. 31. За прилагането на този закон се изработва нарочен правилник, утвърден с указ.

Чл. 32. Тоя закон отменя всички постановления в други закони и наредби, които му противоречат, с изключение на закона за професионалните журналисти, наредбата-закон за разпореждане на вестниците и периодичните издания („Държавен вестник“, брой 161, от 16 октомври 1934 г.), наредбата-закон за обявленията и рекламите, давани от държавни, общински, изборни и автономни учреждения за публикуване във всекидневни, седмични и други вестници, излизали в София („Държавен вестник“, брой 158, от 12 октомври 1934 г.), и наредбата-закон за обявленията и рекламите, давани от учреждения за публикуване в провинциалните вестници („Държавен вестник“, брой 274, от 10 декември 1937 г.), както и правилниците за приложението им и наредбите и разпорежданията, издадени въз основа на тия закони и на правилниците за тяхното приложение.

VI. Преходна наредба

Чл. 33. Заварените от тоя закон редактори и редактор-издатели на периодични издания запазват правата си, независимо от това дали отговарят на чл. 8, буква „в“, от тоя закон.)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Серафим Георгиев.

Обаждат се: Отказва се.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Иван В. Петров.

Обаждат се: Отказва се.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н д-р Никола Минков.

Д-р Никола Минков: (От трибуната) Г-да народни представители! Законопроектът за периодичния печат съдържа доста постановления, които заслужават похвала. Аз, който стоя на становището, че този законопроект по политически причини не може и не бива да бъде приет от XXV обикновено Народно събрание, за да избягна опасността да бъде погрешно разбран, искам с няколко думи да се спра на хубавите му постановления.

Безспорно добре е, че периодичният печат се поставя под надзора на държавата. Ще изброя няколко от постановленията, които действително отбелязват една стъпка в унисон с усилията на правителствата след 19 май 1934 г. за организиране на професиите и за защита на професионалните интереси. Създава се централа за раз-

И най-после регламентирва се професията на издателите и редакторите.

Г-да народни представители! В чл. 1 от законопроекта се казва, че периодичният печат се поставя под върховния надзор на министъра на просветата. Съгласно чл. 3, министърът на просветата дава разрешение за издаване на периодичните издания. Членове 7 и 8 определят условията, преценявани от министъра на просветата, при които едно лице може да бъде издател или редактор на периодично издание. Съгласно чл. 12, Съюзът на периодичния печат се поставя под върховния надзор на министъра на просветата. А съгласно чл. 13, в „Духа на новото време“, както злополучно е употребена тази фраза в законопроекта, на министъра на просветата, на върховния представител на просветата у нас, който има задача да се грижи за правилното управление на просветните служби, се дава възможност да назначава и да уволнява членовете от върховната управа на Съюза на периодичния печат.

Г-да народни представители! Нима ние ще позволим да се повтори сцената с закона за наказателното съдопроизводство, когато един министър, в духа на „новото време“ ни убеждаваше да проведем една наказателно-процесуална реформа, а след това друг министър, само след три месеца, пак в духа на „новото време“ ни накара да изменим тотално онова, което бяхме вече приели?

Е добре, г-да народни представители, не бяхме ли ние, които в продължение на дълги дни и години на публични събрания, по стъгди и мегдани тук и в провинцията подчертавахме, че между нацията и партийния режим има дълбока и принципиална разлика, че партийният режим носи беззначалното, а ние носим ред, че нашият режим за задача да изгради една цялостна държавна машина, логически се отъква от партийци, а не от личности и че той си поставя осъзната, правилно осъществена?

Периодичният печат на военните ще бъде контролиран от Военното министерство — обяснимо, понятно и приемливо. Ежедневната преса, този най-могъщ двигател на общественото мнение, съгласно наредбата-закон за върховния надзор на печата и съгласно бюджетите, които се гласуваха тук в последните няколко години, е оставена под контрола на службата по надзор на печата при Дирекцията на пропагандата. Контролът върху журналистите, върху техните професионални качества, върху техния подбор и върху техния морал, съгласно един закон, който не партийният режим, а който ние гласувахме — законът за професионалните журналисти — се предостави на Дирекцията на печата!

Представте си странното явление: един провинциален вестник например ще бъде поставен сега под троен надзор: относно списването — цензурата, Дирекцията на пропагандата, относно признаването качество на професионалния журналист — Дирекцията на печата; относно издателите и редакторите — Министерството на просветата.

във ведомствата не отиват там, където им е мястото, когато даваме цялата си подкрепа на правителството да изгради пропаганда пълна и цялостна в защита на държавата, на нацията, на идеите, които следваме, кой пречи за тая пропаганда? Парламентът ли, който отпуска неограничени кредити? Парламентът ли, който гласува с охота закони, даващи възможност да се осъществи тая пропаганда? Или от министерската маса се пречи, като се осуетяват, като се осакатяват някои инициативи?

Г-да народни представители! Не случайно тук и вън се говори вече често, че управлението иска да политизира народа. Смятам, че ще бъде благородна задача за историка да проследи един ден развитието на тая мисъл. Бяха времена, когато се казваше: „Ние не искаме да политизираме народа“. Бяха времена, когато се смяташе за голямо достоинство, всеки български министър, след своята инспекционна обиколка, да каже: „Българският народ е отдаден на мирни занятия и стопански грижи; той с политика не се занимава.“ — Оскърбление дръзко срещу един цял народ, който в своята дейност нитога не е бил нито само земеделец, нито само птицевъдец, нито само орач — един народ, който е раждал въстания, който е давал и дава войници, който е създавал и следвал политици. Днес, под напора на събитията, под напора на критиката на Народното събрание от четири години насам, виждаме едно отстъпление в тази посока. И се казва: „Ние също искаме да политизираме народа.“

Г-да народни представители! Що е периодическо издание? Само обикновеното списание ли? На периодическото издание се дава легална дефиниция в чл. 2 на законопроекта. И казва се в забележката към този член: „Всички периодични издания, излизайщи до влизането в сила на този закон, под формата и под названието вестник, запизват названието си вестник и своя характер на периодично издание.“ Значи, всички периодични вестници в България и всички провинциални вестници изведнаж налушат създадената линия на постоянна връзка и контрол от Дирекцията на пропагандата и Дирекцията на печата и по непонятни, необясними обществено-идеологически причини, освен лични причини, отиват под надзора на министерството на народната просвета.

Има в мотивите към законопроекта една фраза, която ми показва, че тая грижа не е съществувала, защото в тия мотиви е казано, че в България има 700 периодични издания, а те са само 359—360, максимум 370. По това число не може да се спори. То е безспорно установено, защото съгласно изредбата на закона за надзора върху печата, за да излезе едно периодическо издание, то трябва да получи разрешение от службата по надзора на печата. И ако известни ведомства не биха се отнели с такова пренебрежение към други ведомства, ако биха отишли в службата по надзора на печата, щяха да видят, че тази цифра 700 е астрономическа и не отговаря на действителността. Съществуват в България не повече от 370—380 периодични издания.

Е добре, тези периодични издания, които имате желанието да контролirate, какво общо имат с ведомството на народната просвета? Художество, култура, наука? Г-да народни представители! Аз държа на ваше разположение пълен и изчерпателен списък на периодичните издания в България. От тези периодични издания — аз ги имам в списъка поименно и съм готов да ги дам на всяка анкета — политически са само 80, обществени и политически и чисто обществени — 117, професионални — 56, стопански — 16, кооперативни — 21, стопанско-научни — 24, литературни — 10, детски — 29. Или периодичните издания, които имат за обект чистата наука, литературата и изкуството, са само 12%, а периодичните издания, които имат за обект политиката и обществените въпроси — 88%.

Добре, аз разбирам, основателно е Министерството на просвета да каже: в нашата широка мисия на национално възпитание и онова, което е политика и общественост, ще мине под наше ведомство, да, но само в един случай — ако същият този режим не беше създад свои политически институции. Когато обаче се гласуват кре-

дители за националната пропаганда, когато не някой друг, а Министерският съвет, който действа колективно, а не поединично, ни убеждава, че трябва да създадем национална пропаганда и ние се съгласяваме с вас, как тогава ще приемем това недоверие, което взе поддръжките към институциите, които са създадени по ваше желание, по ваше настояване и по ваше предложение? Ами с това се отрича, г-да народни представители, възпитателната, високо благородната, политическата мисия на Дирекцията на националната пропаганда.

Но във от това има и нещо повече. И то също трябва да се знае. Ние можем националната пропаганда в много пунктове да я обвиняваме, но в този сектор — и аз говоря факти, които могат да бъдат проверени — тя тихо и безшумно е извършила една творческа работа за нашия провинциален печат. Провинциалната преса, и това, г-да народни представители, всеки от вас може да провери, когато си отиде в своя провинциален град, защото няма кътче в нашата страна, където да не излиза един вестник — беше съвършено изоставена и съвършено безпомощна, идейно дезориентирана, материално смазана. Благодарение грижите на управлението, осъществени чрез Дирекцията на националната пропаганда, всички провинциални вестници се поставиха във връзка с този институт. Има специална осведомителна служба, която по телефона всяка вечер за ежедневниците в провинцията и всяка седмица за седмичниците бееплатно ги снабдява от София с новини; има служба, която снабдява всички провинциални вестници с клишетата. Тази служба снабдява провинциалните вестници с най-нови и пресни новини. Същата служба е отишла по-нататък — едно модерно нововъведение — изпраща на провинциалните вестници статии, които службата има в оригинал от видни общественици, за да бъдат напечатани за пръв път, например в Разлог, или в Стара Загора, или в Средец и т. н. Друга служба полага грижи за столичните и провинциалните професионални журналисти. Урежда курсове за тях, определя премии за най-добър вестник, за най-добър журналист, за най-добри репортажи, урежда екскурзии за представителите на печата в Македония, Беломорие и Добруджа — грижи и стъпки, с които ние имаме право да се гордеем, защото са наши стъпки, защото са наши грижи. Уви, Министерството на просветата в своя ведомствен егонизъм не ги вижда.

Серафим Георгиев: Къде е бил министърът на вътрешните работи в това време?

Министър Дочо Христов: Тук е, г-н Георгиев.

Д-р Николa Минков: Ведомственият егoизъм не е празна приказка. А прoгoс, аз съм длъжен да oтбележа по повод на Вашия агoстoф, уважаеми г-н Георгиев, че аз смятам, че министърът на вътрешните работи, поради това, че е oтcoрoкo министър, не е имал възможност да се справи с този въпрос. Но заявявам и твърдя, че този законопроект, който за Парламента е нов, в същност е много стар. Той oтдавна е внесен в Министерския съвет при г-н Филова, многократно са били правени oпити да бъде приет, многократно е бил oтгеглян. Неговoтo приемане е било oсуешавано благодарение на противодействието на други министри в тогавашния кабинет, които са искали да защитят политическата институция Дирекция на пропагандата, да защитят и Дирекцията на печата. И аз съм сигурен, че министърът на вътрешните работи благодарение само на едно oтпущение, много понятнo за нас — тъй като е министър, на кoгoтo цялото внимание беше насочено в друга посока — не че не е искал да oбърне внимание на този законопроект, но не е допуснал че неговият колега, уважаемият г-н професор Йоцов, би сeрвирал един закон, който е oтхвърлен от миналия Министерски съвет.

Г-да народни представители! Аз казах една фраза, употребих един термин: ведомствен егонизъм. Ето една проблема, към която народното представителство ще трябва да изостри будно своето внимание, защото в дебрите, в пазвите на държавната машинария често пъти буйствува — за да не кажа по-страшна дума — ведомственият егонизъм. И ние, които служим на един режим, който личовидира с партияте, ние, които видяхме — и трябва да го юбележим — че много от партийните водачи със смирение, с кротост свиха знамената си, често пъти сме поставени пред перспективата да виждаме в дебрите на днешния режим да буйствува ведомственият егонизъм. Ние знаем за прословутата и дългогодишна, да не кажа десетилетна, борба между агрономи и ветеринари; ние знаем за прословутата борба — нещо като войната между алената и бялата роза — къде да бъде отделеното за водите, дали в Министерството на земеделието или в Министерството на благоустройството, която борба, слава Богу, щастливо тази година, се приключи.

Но ние сме свидетели и на друга нова борба, по-млада по възраст, борбата на Министерството на народната просвета за разширяване на неговите функции в нови политически сфери, аспирации към организации „Братчик“, аспирации към Дирекцията на националната пропаганда, аспирации към радиослужбата — една нещастна служба, г-да народни представители, която днес, съгласно сведенията, които имам, се разкъсва между заповедите и нарежданията на словом шест министерства: на Щаба на армията, на министъра на железниците, на министъра на просветата, на министъра на вътрешните работи, на министъра на външните работи и на министър-председателя — и хората са загубили и ума и думата и не знаят кого да слушат и на кого да изпълняват разпоредбите. А в същност в това време — в духа на новото време в кавички — ние виждаме как в други държави, далечни и близки, се изграждат институти цялостни и властни, защото не е времето за ведомствен егонизъм, а за радикални и бързи решения, за смели решения; защото не може да води един народ онзи, който себе си не може да води; не може да

Подчертавам с присърбие това, затуй защото г-н д-р Никола Минков дава простор на своята лична страст, на своето желание да блесне с особените свои схващания, но не да служи на едно общо дело — делото на българската просвета и култура и делото на изграждане на един нов ред в нашата страна.

Г-да народни представители! Не е вярно, че този законопроект е бил отхвърлен от Министерския съвет няколкократно. Този законопроект наистина е внесен още преди една година, обаче поради обстоятелства, че Министерският съвет трябваше да се занимава с множество законопроекти и понеже Народното събрание беше обременено с множество законопроекти, реши се този законопроект да се отложи за тогава, когато Народното събрание няма да бъде отежнено с множество законопроекти. И дойде време този законопроект да бъде сложен на разглеждане, тъй като сега в Народното събрание няма много законопроекти; реши се той да бъде поставен на народното представителство, за да си каже то думата.

Могат да заявя също така, за да успокоят съвестта, културната съвест на г-н д-р Никола Минков, че законопроектът за народното просвещение е отдавна готов и с него наистина се изгражда българското просветително дело. Но пак по същите причини, поради претрупаността на Министерския съвет с множество законопроекти и поради събитията, които се изиграват около нашата страна, този законопроект не се внесе за разглеждане, тъй като на министъра на народното просвещение не веднаж се внуши: за да се изгради нашата просвета и култура, необходими са по-спокойни дни, защото това изграждане ще бъде дело не само на една личност, но на цял Парламент, на всички културни дейци в българската земя, които промишляват по въпросите за българската просвета и култура. То ще бъде едно колективно дело и следователно дайте възможност на всички люде, които милеят за българска просвета и култура и които желаят да вземат участие в неговото изграждане с оглед на новото време, да имат случай да се занимават по-спокойно с него и да си кажат своята дума.

Г-да народни представители! Законопроектът, който е представен на вашето внимание, е изработен не поради някаква лична амбиция, а поради желанието да се организира българският културен живот. Как възникна този законопроект? Вие знаете доста добре, че българският периодичен печат съществува и е съществувал още преди да е съществувала Дирекцията на националната пропаганда; че българският периодичен печат е дело културно, че той е взел участие в българското възраждане, участие в изграждането на българската нация, участие в делото на българското освобождение. Той се роди в едно време, когато се създаваше мощно национално движение, едно от първите движения в нашия политически и обществен живот — онова движение, което завърши с епопеята на Шипка, с Априлското въстание, с Илинденското въстание и с Преображенското въстание. Следователно никой българин, който познава културния, духовния и националния живот на своя народ, няма да отрече делото на българския периодичен печат, а напротив ще му съдействува, ще му сътрудничи, ще го подпомага, за да може този печат, наред с ежедневния печат, в който предимно се отразява българската политическа мисъл, да бъде и по-нататък в служба на висши отечествени интереси, на висши отечествени идеали, в служба на цар, народ и държава.

Тези са, г-да, мотивите, които заставаха Министерството на народното просвещение да пристъпи към изработването на този законопроект. И как постъпи, г-да, Министерството на народното просвещение? Много естествено, то се обърна към тези, които са господари на този печат, към всички ония редактори, редактори-издатели и издатели, които доброволно подпомагат българската култура и взимат участие в изграждането на българската народност. То потърси сътрудничеството на съюза на българския периодичен печат, който съществува вече от 1927 г., който се е организирал, който има вече свои цели и задачи и който сътрудничи доста непрекъснато на Министерството на народното просвещение. Министерството се обърна и към сътрудничеството и на Съюза на българските професионални журналисти. И този законопроект биде изработен съвместно от представители на Министерството на народното просвещение, представители на Съюза на българския периодичен печат и представители на съюза на професионалните журналисти, като се подчерта в него волята, българският периодичен печат да бъде по-нататък в служба на народ и държава. Дори последната редакция на този законопроект биде прегледана от люде на двата съюза.

И като заключение аз получавам докладната бележка на юрисконсулта на Министерството на народното просвещение, който бенаговарен от мене да кодифицира този законопроект. В тази докладна бележка той ми съобщава следното: „На края г-н Никола Стоянов и г-н Георги Белчев, председател на Съюза на българските професионални журналисти, ме натовариха да Ви предам благодарността им за вниманието, което сте оказали към двете организации, търсейки тяхното сътрудничество за изработване на законопроекта за периодичния печат, и Ви молят да се изтъкне, ако има нужда, при разглеждане на законопроекта в Камарата, че той е намерил одобрението както на Съюза на периодичния печат в България, така и на Дружеството на столичните журналисти, за да се избегнат изменения и поправки, които биха могли да нарушат създадала се вече хармония между двете организации. И двамата господна заявиха пред мен, че в бъдеще и двете организации ще работят заедно в защита на големите държавни и национални интереси.“

Явно е, г-да, че Министерството не е действувало самоволно, нито се е движило от някаква болезнена амбиция, нито от някакъв ведомствен егоизъм, а е желало да послужи на тези организации — предимно на Съюза на българския периодичен печат, за да може този печат по-добре да бъде представен у нас и по-добре да изпълнява своята роля. Ето защо, г-да, този законопроект е изработен, казах

по-рано, в съгласие с общата просветна политика на Министерството на народното просвещение.

Вие знаете, г-да, че Министерството преди известно време представи пред Народното събрание няколко законопроекти, които бяха гласувани и приети с пълно единодушие от него: това е законопроектът за детската и младежка книжнина; това е законопроектът за Камарата на народната култура; това е законопроектът за читалищата; това е законопроектът за театрите. И, естествено, всички тия законопроекти отразяват една единствена воля; никакъв просветен егоизъм, а воля да се организира българският културен живот. (Ръкоплескания) Е добре, г-да, българският периодичен печат в своето множество върши предимно културна роля и много естествено е, че министерството, което се е заело да организира културния живот в страната, не може да остави един сектор неорганизиран, не може да не вземе под свое внимание българския периодичен печат, още повече, когато в своето множество той е преди всичко печат на българската просвета и култура.

За да не бъде голословен, г-да, нека ми бъде позволено да ви прочета донесението на директора на Народната библиотека в София — оня компетентен държавен орган, който може да ви каже колко списания имаме и как тия списания са поделени, въз основа на научни принципи, по клонове на човешкото знание. През изтеклата, или по-право през изтичащата 1943 г. са излизали и излизат всичко на всичко 270 списания периодични издания. По-рано са били повече, сега са доста спрели. Това донесение е заверено с подписа на директора на Народната библиотека в София. От тези 270 списания за политика се издават само 3 списания; за спорт — 6, книгознание — 3, история — 9, медицина — 20, ученически — 9, учителски — 12, изкуство — 8, философия — 1, математика — 2, религия — 21, литература — 17, военни — 22, професионални — 14, право — 5, практически науки и природоописателни науки — 8, техника — 3, наука — 3, земеделие — 23, стопанство — 13, социология — 48, разни — 14.

Е добре, г-да, вие виждате от тази статистика, в чиято добросъвестност никой не може да се съмнява, че периодичният печат е посветен предимно и изцяло на културни и обществени въпроси, но много малко на политически. Понякои причини: нашият политически живот пулсира в ежедневния печат. И ето защо аз съм в пълното си право; в пълното си право са и тия господа от двата съюза, които заявяват, че българският периодичен печат, който обхваща различни клонове от човешките знания, който популяризира тия знания, който услужва на просветата и културата, е изцяло печат на тази просвета и на тази култура.

Не става въпрос, г-да, за политика. Министерството на народното просвещение — това министерство, което някога се наричаше „пестно дробче“ — няма желание да взема пряко участие, тъй както го разбира г-н д-р Минков, в политическия живот на страната, тъй както това министерство не е нищо друго, освен министерство на българската просвета и култура. Но някои ще кажат: какво собствено общо има Министерството на народното просвещение с културата, с културния и духовния живот изобщо на страната? Защо това министерство не си гледа училищата, защо не си гледа учениците, защо не спре своето внимание предимно там, а да остави на другите сектори от нашия духовен живот, на други институти, които са призвани от новото време, да се грижат за тях?

Г-да народни представители! Нашият законодател, този, който е изработил търновската конституция, е бил човек на възраждането. Той е изхождал от първото българско национално движение. Той е мислил тогава за народ и за родина. Той е искал да види своето отечество свободно и независимо. И българската просвета и култура почва без Министерството на народното просвещение. Българската просвета и култура възникна сама. Тя се опира на Кирило-Методиевата традиция в нашия духовен живот, тя възкреси старите български писатели, тя изнесе стари български съкровища, тя възвеличи културното съзнание на българския народ. И ние виждаме как този възрожденец, който изработи и положи основите на българската конституция, когато е говорил за Министерството на народното просвещение, той е разбирал министерство, което ще се грижи за духовното просветление на българския народ, министерство, което ще се грижи за културните прояви на българския народ и за всички ония негови домогвания, които му дават право да вземе участие в европейското строителство и достойно да се нареди между образованите и културни люде на Европа.

Тия, които са следили живота и дейността на това министерство, знаят, че то е едно от дейните министерства, че това министерство има зад себе си една огромна дейност; че на това министерство се дължи оная просвета и оная култура, които издигат българския народ пред очите на света. Това министерство, което има зад себе си множество и множество труженици и дейатели, от което са излезли видни български общественици, политици и културни дейци, е министерство, чиято следа е достойна за завиждане. И тъкмо това министерство подчертава в своята дейност и своите грижи, че то е министерство на просветата, то е министерство на народната култура, то е министерство на националното възпитание. Ако разгърнете страниците, които бележат пристъпите на това министерство към духовните завоевания, вие ще видите как то се е грижило не само за училищата, но се е грижило и за културните институти; ще видите как то е подпомагало творците на тая култура; ще видите как то се е грижило за възпитанието на подрастващите поколения, как то е насаждало здрави морални и политически разбирания сред широките народни маси и как това министерство наистина е министерство на националното възпитание.

Е добре, г-да, това министерство и днес продължава да върви по ония пътища, които са трасирани от миналото, само че то желае да се нагоди с ритъма на днешното време, да разбере събитията, които се развиват около българския народ, и в духа на тези съби-

ти: да подем делото на просвета, на култура и национално възпитание. Това именно министерство организира духовния и културен живот на страната. Нима това министерство не бива и не трябва да организира културния живот на нашата страна, що се касае до периодичния печат? Нима това министерство трябва да затвори своя поглед за ония неща, които намират проявление в страниците на българските културни и обществени списания?

Става въпрос къде трябва да се провежда този надзор, кой трябва да го провежда. Нима Вие, г-н Минков, можете да отречете компетентността на министъра на народното просвещение да се грижи за културните прояви в нашата страна? Нима Вие не виждате, че това министерство организира вече от няколко години наред тия културни прояви? Нима не виждате, че самите творци на култура и носители на национални идеи търсят министерството, искат неговото сътрудничество, искат неговата закрила, неговата подкрепа? Последно доказателство — това е самият законопроект за периодичния печат. Цял един съюз от български културни дейци желае доброволно да се подчини на надзора и грижите на Министерството на народното просвещение.

Трябва да кажа, г-да, че този надзор и тази грижа са се проявявали и досега, независимо от законопроекта. Няма български редактор, български издател, който да не е в духовни връзки с Министерството на народното просвещение. Няма български редактор, писател и издател, който да не отива в Министерството на народното просвещение и да не иска одобрение, препоръка, насърчение и помощ за всичко онова, което е необходимо, за да може неговото издание да преуспява. Този досег с Министерството на народното просвещение е доста стар, тоя досег е и днес налице. И, естествено, полага се въпросът: кой ще върши този надзор?

Г-да народни представители! Трябва да отхвърля обвинението, което с нищо не се обосновава и което е само резултат на една лична страст, че Министерството на народното просвещение желае да заграби функциите на един нов институт, какъвто е Дирекцията на национална пропаганда. Трябва да заявя, че Министерството на народното просвещение досега е работило в пълно сътрудничество с тая пропаганда. Никога досега Дирекцията на националната пропаганда не е правила пред мен оплаквания, че министерството пречи, че министерството подпомага нейната дейност, че министерството желае да унищожи този институт.

Но, г-да, да се разберем. Според моето схващане — аз съм убеден, че и според вашето схващане — Дирекцията на националната пропаганда е един помощен институт. Задачата на тая пропаганда е великодушна. Целта може да бъде чудесна. Няма да се намери българин, който да пречи на този институт в неговия стремеж да превъзпита политически българския народ, да му постави политически идеали и да пропагандира всичките онези достойнства на българския народ, които той е придобил в своето полувековно развитие. Обаче що се касае до организиране на културния живот, що се касае до надзора на културния живот, аз съм убеден, че и вие ще се съгласите с мен, че това ръководство или този надзор духовно-културен може да се прави само от Министерството на просвещението.

Освен това Министерството на просвещението има възможност да провежда този контрол без да засяга свободата на печата и без да засяга интересите на редактори и издатели. Под ведомството на Министерството на народното просвещение има 35.000 български просветни труженици, има с хиляди културни работници, има милион и половина българска учаща се младеж, има три милиона родителни, окито също така следят дейността на своите деца. Значи, под ведомството на Министерството на просвещението има една армия издания, този периодичен печат къде се пласира — не ли из учителството, не ли из учащата се младеж, не ли из българските семейства? Питам аз сега: тези български учители, младежи и културни дейци, когато имат пред себе си едно списание, когато четат това списание, не упражняват ли своя надзор, не влизат ли в преписка с министерството, не донасят ли, не обръщат ли внимание на всяко списание — има такава и такава статия, прокарват се такива и такива идеи — и министерството не взема ли под внимание тези донесения, министерството не прави ли съответните внушения на редактори и издатели? Кой апарат е, питам се аз, по-силен да провежда този културен надзор и — нещо повече — да дава културно съдействие на нашия периодичен печат, на оня печат, който в своята мисъл, в своя ум и в своя устрем отразява преди всичко една културна воля — волята на българския народ да бъде духовно организиран и още повече просветен?

Г-да народни представители! От няколко години насам ние говорим за автаркия, говорим след това за направлявано стопанство. Ние забравяме, че всъщност имаме вече и насочвана, направлявана просвета и културата. Ето защо, когато говорим за надзор по печата, що се касае се преди всичко до това дали ние, респективно Министерството на народното просвещение, ще може да осмислим тая идея — за една ръководена българска култура.

Трябва да подчертая, че тая култура и без това е ръководена. Тя е ръководена от светли улове, тя е ръководена от българския народ, който е копнял да бъде духом възвишен, духовно просветен. Тя е ръководена от самите труженици, от тези, които са я създавали, защото между всички високо е греело съзнанието, че се служи на народа, на държавата. И затова, г-да народни представители, аз смятам, че тук се касае не до ведомствен егоизъм, не до лична страст или амбиция, а се касае да се организира българският творчески дух, да се приведат в известност делата на този дух, да се подпомогнат делата и творците, да се подпомогне изобщо българската просвета и култура.

Това е единичното благородно желание, което е движило този, който е изработвал настоящия законопроект. И понеже, г-да, ние

обикновено се стремим да се приобщим към идеите на западния свят — един процес на приобщаване, който е доста много стар, още от средата на XVIII век започва този процес на европеизация на българския народ — българският народ почва да се пробужда и се освобождава от наследието на старата византийска и турска култура и подем ония идеи, които идват от западния свят, за да може да оплоди своето собствено съзнание и да оплоди своя собствен национален живот. Този процес на европеизация през втората половина на XIX век върви със силно темпо, а след освобождението темпото е толкова засилено, че ние в стремежа си да се приобщим към западната просвета и култура, да използваме богатата на западния дух и час по-скоро да се изравним културно с западните народи стигнахме до положението да се страхуваме да не загубим своя собствен национален образ.

И оттам се роди реакцията срещу тая европеизация на българската духовна култура и политически живот и оттам се нададе по-визит: назад към българското национално възрождение! Аз бих казал: назад към основите на българската национална култура, назад към вечните празници на българския дух! Защото само онзи народ, който желае да бъде народ с достойнство и чест, който желае да има своя образ пред света; само онзи народ, който желае да запази всички национални съкровениности — само той не е застрашен от асимилация, само той не е застрашен от гибел, от изчезване. (Ръкоплескания)

Е добре, българският народ в своето вековно развитие е бил не подражателски, а творчески народ. Българският народ е създавал свои институции, създавал е своя собствена култура, за да може чрез тая да упражни и отрази своя собствен бит, своя собствен мироглед, своя собствен дух. Този дух, този мироглед и тази култура са отразени в делото на Министерството на народното просвещение, на Министерството на народната просвета и култура, на Министерството на националното възпитание. Не само днес, но от 70 години насам това министерство е вървяло само по този път — да брани от духовно посегателство душата на българския народ. (Ръкоплескания)

Е добре, г-да, тоя народ, за който Пенчо Славейков в своята „Кървава песен“ казва, че е творчески народ, не желае да бъде плагиатор. Тоя народ ще върви в ритъма на своето време, но той ще създава институции, ще изработва традиции, тоя народ ще създава учреждения, които ще отразяват неговия вечен устрем към възход и към величие. И ето защо периодичният печат, който е дело на този народ, който изигра такава грамадна роля за пробуждането, осъзнаването, организирането и освобождаването на българския народ, тоя периодичен печат сам изявява своята воля да сътрудничи на българската култура, като сътрудничи на онова министерство, което има най-голям дял за изграждане на българската нация и за изграждане на българския национален мироглед. (Ръкоплескания)

Ето защо, г-да народни представители, Дирекцията на националната пропаганда не може в нищо да уврежда делото на българската просвета и култура. Напротив, тази дирекция може да бъде само в помощ. И трябва да подчертая, че тя е била само в помощ. Никога Министерството на народното просвещение не се е стремил да обсебва функциите на тази дирекция. Обаче Министерството на народното просвещение е желало и желало, тази дирекция, изпълнявайки блестящо своята политическа роля, своята политическа служба, да бъде и в услуга на българската култура. Там, български културни работници, неизвестен, непознат, който не шумиш около себе си, който твориш национални ценности, морални ценности — дай да видим твоята работа, дай да я изнесем на показ, дай да види българският народ, дай да види и светът! Ти, български учен, ти, човек на науката, ти, който денонощно работиш затворен в твоя кабинет, отчужден от света — дай да разкривем на този народ какво си ти постигнал в своите многогодишни занимания и изследвания! Ти, български писателю, който изнесаш на показ съкровениности помисли и чувства на българския народ, ти, който си взел участие в неговия духовен живот и който мислещ за неговата съдба — дай да видим какво работиш ти, дай да покажем на този народ, че българският писател е верен син на своя народ и на неговите национални идеали! Най-после ти, български народ, който твориш безшумно своята родна култура, ти, който създаваш културни ценности от висш художествен, морален и културен разред — дай да разкривем твоите културни постижения, дай да посочим на света, че днес на Балканите има един народ единен, един народ със стара култура, един народ, който в културно отношение стои по-високо от всички свои съседи, един народ, който желае да вземе участие в духовното развитие на света, който нищо друго не желае, а да бъде свободен, независим в пределите на своята собствена земя, господар на своите съдбини, един народ, който желае да се отдаде на творчество, за да блесне с всичкото тържество на своя гений!

Защото, г-да, да не забравяме, че само онзи народ, който има културни ценности; само онзи народ, който твори културни блага; само онзи народ, който мисли за своето собствено битие и се пази да не изгуби своя образ — само този народ заслужава да бъде свободен, независим и да заяви пред света своето свещено право на живот. (Ръкоплескания)

Ето защо, г-да, аз трябва да подчертая с болка, че г-н д-р Никола Минков, народен представител от мнозинството, се е заел да организира един поход срещу културата и просветата на България.

Обаждат се: А-а-а!

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни)

Серафим Георгиев: Това не е вярно! Така не може да се приказва.

Иван Батембергски: Сбъркали сте адреса, г-н министре!

Серафим Георгиев: Един министър на просветата не може така да приказва!

Д-р Никола Минков: Д-р Никола Минков не е срещу културата на тази страна! Д-р Никола Минков е един работник последен и милее за тази култура. Вие нямате право да обиждате един народен представител! (Ръкопляскания)

Иван Батембергски: Браво!

Д-р Никола Минков: Това няма да Ви бъде позволено!

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни) Моля, г-да!

Министър д-р Борис Йоцов: Да се разберем, г-да! Никой не отрича културния устрем на г-н д-р Никола Минков, никой не желае да подцени неговата обществена и културна дейност. Мисълта ми е следната. Когато се касае да се вземат решения по въпроси, които засягат просветата и културата, г-н д-р Никола Минков се стреми да организира някои от своите другари да се изкажат по този законопроект.

Иван Батембергски: Това не е вярно!

Министър д-р Борис Йоцов: Вие чухте, съобщиха, че е записан да говори г-н Серафим Георгиев, а г-н Серафим Георгиев ви заяви: „Аз не съм се записвал, г-н Минков ме е записал.“

Серафим Георгиев: Да, това е вярно.

Министър д-р Борис Йоцов: Завчера вие чухте как от тази маса (Сочи министерската маса) се каза: „Г-н Мушанов върши предавателска политика“. Това обаче не пречи на г-н д-р Никола Минков да записва г-н Мушанов и той да говори по този законопроект!

Д-р Никола Минков: Аз не съм казал, че г-н Мушанов е вършил предавателска политика. Аз отговарям за моята политика.

Министър д-р Борис Йоцов: Чух.

Д-р Никола Минков: Може, но аз не съм казвал това.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни) Моля!

Министър д-р Борис Йоцов: Аз искам да подчертая, че с този законопроект никой не е желал да минира волята на Народното събрание. Напротив, аз трябва да изкажа моето съжаление, че г-н д-р Никола Минков преди това не дойде при мене да си разясни много въпроси. Тогава щеше да му стане ясно, че в този законопроект няма нищо, което да уврежда както интересите на националната пропаганда, така също и интересите на всички онези, които са заинтересувани от този законопроект. Аз очаквам г-н д-р Никола Минков да признае, че това, което е направено, то е направено от добра воля; то е направено от желание да се послужи на българския периодичен печат, конкретно на българската култура; то е направено, за да се послужи на идеята за професионално организиране на нашия народ; то е направено най-после, за да се организира един съсловие, което е едно от най-добрите и най-преданите съсловия на нашата държава; то е направено и от желание да сътрудничат всички фактори, които по един или друг начин работят за културното издигане на българския народ. Ако има някои положения, които биха засегнали националната пропаганда, нищо по-лесно от това, те да бъдат поправени в комисията, тъй като, както казах, законопроектът не е насочен срещу никого, не крие никакви подмолни амбиции. Законопроектът има само единичката цел да се послужи на периодичния печат, да се послужи на българското просветно, културно и национално възпитание.

Ето защо, г-да народни представители, аз ви моля, като вникнете по-дълбоко в основните положения на законопроекта, като видите неговата основна идея и като схванете благородната воля на Министерството на народното просвещение да служи само на българския народ и на българската държава, да гласувате този законопроект, защото ще гласувате за тържеството на българския дух, на българската нация, на българската правда и справедливост. (Ръкопляскания)

Серафим Георгиев: Г-н председателю! Аз бях записан да говоря и се отказвах не защото няма какво да се каже по този законопроект, а защото не искам по един законопроект, който действително се занимава с българската култура, да вземам думата и да определям становището си сега. Но понеже се намеси моето име, че съм бил записан от г-н д-р Никола Минков да говоря, което е вярно, аз искам да ми се даде думата само за пет минути.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Това не е нужно. Вие не сте засегнат.

Серафим Георгиев: Аз щях да Ви отнема, г-н председателю, и бе; това един час, ако бях взел думата. Защо сега не ми позволите да Ви отнема само пет минути?

Иван Батембергски: Дайте му думата!

Серафим Георгиев: Г-да народни представители! Двубоят, който става в нашето Народно събрание, е много интересен. Никой няма да хвърли упрек...

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Моля, г-н Георгиев! Г-н министърът на просветата не Ви засегна, следователно какво лично обяснение искате?

Серафим Георгиев: Дебатите не са прекратени. Аз имам право да говоря. Дайте ми думата. Осем души не са се изказали.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Г-н Георгиев! Съгласно правилника...

Серафим Георгиев: В кой правилник е казано, че след като говори министърът, разискванията се прекратяват и не се дава думата? Аз Ви моля да ми дадете думата.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Г-н Георгиев! Недейте иска думата по силата на правилника, защото няма да я получите. В правилника има разпореждане, което казва: народен представител, който се е записал и не вземе думата, няма право да говори. Значи, по силата на правилника нямате право да говорите. Касае се за лично обяснение. Г-н министърът спомена за записването Ви. Аз Ви моля да се ограничите само по въпроса за записването.

Серафим Георгиев: Две минути само по този въпрос.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Само по този въпрос!

Серафим Георгиев: Г-да народни представители! Аз декларирам, че споделям напълно схващанията на г-н д-р Никола Минков и затуй не исках да говоря по този законопроект, за да не се повтаряме. Защо? Г-н министърът на просветата в една патетична реч тук ви каза всичките основания, които ни налагат да пратим печата в Министерството на просветата за защита на българската култура, но той, министърът на просветата, който аз приемам за много голям културтрегер, е забравил, че човек се ражда такъв, какъвто го създават определен политически идеологии. И точно защото комунизъмът го прави комунист, националсоциализмът го прави националсоциалист, либерализмът — либералист и т. н., точно затуй е необходимо печатът, който засяга обществените въпроси, да върви към пропагандата. Ето това е, което мога да кажа. (Глъчка)

Таско Стоилков: Да не стане като мини Перник — автономен.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Дебатите са приключени. Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за периодичния печат, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминаваме към следната точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за учащите се в чужбина.

(Глъчка. Таско Стоилков влиза в пререкание с някои народни представители)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни) Моля, г-да! Които г-да народни представители приемат да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете мотивите.

Докладчик Тотю Маров: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за учащите се в чужбина

Г-да народни представители! Още преди освобождението, и още повече след него, български младежи са ходили в чужбина, за да добиват средно или висше образование. Това се е дължало на обстоятелството, че в страната ни не е имало всички видове средни училища и не са били застъпени всички специалности в единствения наш Държавен университет или в съответните висши училища. Но независимо от това нашите младежи отиват в чужбина и за да се приобщат към културата и науката на по-напреднали страни.

По тая причина именно броят на нашите младежи, учащи се в чужбина, особено на студентите, се е увеличавал и се увеличава постоянно, въпреки че държавата ни е откривала и продължава да открива нови средни и висши училища. С освобождението на българските земи броят на българските поданици, учащи се в чужбина, ще се увеличи още повече. Днес в университетите и висшите училища в Европа имаме над 4.400 души студенти. Това значително число от български младежи, бъдещи ръководители на нашата страна, струва всяка година на държавата огромни средства. При положение, че един български студент разходва месечно за своята издръжка 5.000 лв., българската държава изнася за това всяка година четвърт милиард лева в чужда валута. От това става ясно колко голяма тежест за народното стопанство е следването в чужбина. Въпреки всичко българската държава е понасяла това бреме, защото в случая се касае за благото на нацията.

Тъкмо това налага държавата да организира следването и живота на българските младежи в чужбина. За държавата не е без значение какви младежи и с каква подготовка отиват в чужбина, какъв живот водят те там, държат ли се прилично, за да не уронват достойнството на нацията, зачитат ли законите на страната, в която се учат, вземат ли си редовно изпитите, не увеличават ли се по идеи, опасни за държавата и народа ни. Ето защо налага се да се уреди един по-

стоянен и целесъобразен надзор над нашите учаци се в чужбина младежи. Тоя надзор, според предлагания законопроект, Министерството на народното просвещение ще упражнява чрез главни инспектори, които ще имат седалище в българските царски легации в чужбина.

Явно е, че предлаганият закон няма за цел да организира следването и достъпа на нашите младежи в средните и висшите чуждестранни училища. Преди всичко той цели да повдигне равнището на нашите младежи, учаци се в чужбина, да спести ценни национални средства, които често се пилеят от неспособни или разпуснати младежи.

Законопроектът разрешава и друг особено важен въпрос: организирането на учаци се в чужбина. От това, което ставаше и става през последните години в живота на нашето студентство в чужбина, се извади заключението, че то не води никакъв добре организиран живот. Напротив, то е напълно дезорганизирано. Нашите студенти, вместо да се занимават с преките си научни занимания и във в обществото да се отремат да представят родината си както трябва, се отдават по-малко в дребнави борби, които им отнемат много нерви и време. Характерен в това отношение е дружественият живот в тъй наречените академически дружества, които, вместо да приучи студентите към обществен живот, създава само разпри и крамоли сред тях. Ето защо организирането на студентите и учениците ни от средните учебни заведения в чужбина в тоя законопроект е разрешено в духа на новото време.

Накрай законопроектът разрешава и въпроса със стипендиите, които нашите младежи получават от чужди страни и организации. Целта е при даването на стипендии да се уведомява Министерството на народното просвещение, за да не би младежи, уличени в противодържавна дейност или недостатъчно способни, да получат чуждестранна стипендия. По такъв начин министерството ще може да има по-пълни и точни сведения за личността на всеки стипендиант. От друга страна за нуждите на училищната статистика държавата трябва да знае какъв брой български поданици следват или завършват образованието си в чужбина с чужда помощ, давана под форма на стипендия. Такава статистика е нужна на Министерството на народното просвещение, а за нейната точност е необходимо да се уведомява министерството за получаване на стипендия от чужда държава, институт, фондация и други.

Следването в чужбина може би ще намалява едновременно с откриването на висши училища в страната по ония специалности, които до днес не съществуват у нас. Не е така обаче със специализирането и усъвършенстването на ония, които у нас и в чужбина са добили висшето си образование. Специализирането и усъвършенстването винаги ще отправят нашите младежи в чужбина. Законът разрешава и тоя въпрос, който винаги ще засяга образованието и културата на Родината ни.

Така, този законопроект се явява днес напълно нужна, защото само по този начин ще се подреди следването и организирането на нашите младежи в чужбина. Ето защо, г-да народни представители, аз моля да приемете законопроекта, като гласувате за него.

Гр. София, 26 октомври 1943 г.

Министър на народното просвещение: **Б. Йоцов.**

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за учаци се в чужбина

I. Разрешаване за следване в чужбина

Чл. 1. Ако обстоятелствата налагат, министърът на народното просвещение, в съгласие със съответния министър, според специалността, застъпена в учебно-о заведение, определя всяка година, съобразно с държавните нужди, броя на лицата, които ще бъдат допуснати да следват в чужбина, и то за всеки вид средно учебно заведение или отделна специалност в университет или висше училище.

Това министерът на народното просвещение прави въз основа докладите на ректорите на българските университети, на ректора на Висшето техническо училище, както и на ректорите и директорите на всички други висши специални училища. Тия доклади се представят в Министерството на народното просвещение — отделение за средното и висшето образование — в края на всяка учебна година.

Чл. 2. Всеки български поданик, който живее в страната и желае да следва в средно или висше учебно заведение в чужбина, или да се усъвършенствува или специализира в областта на науката, изкуствата или техниката, трябва да иска предварително съгласието на Министерството на народното просвещение за следване във всяко отделно средно учебно заведение или отделна специалност в университет или висше училище.

Министерството на народното просвещение издава тези разрешения, след като кандидатът представи от военните власти разрешение, че може да напусне страната.

В съгласие с Министерството на народното просвещение кандидатът определя града и училището, гдето ще следва. Промяна на града и училището, без предварително съгласие на министерството, не се допуска.

Чл. 3. Разрешава се следването в чужбина само по специалности, които не са застъпени в нашите средни училища, университети и висши училища.

Само когато държавни или културно-просветни и обществени нужди налагат това, министърът на народното просвещение може да разреши следване и по специалности, които са застъпени в нашите училища и университети.

Може да се разреши на учаци се, които следват наши средни училища, университети или висши училища, да продължат и завършат учението си в чужбина, за да се запознаят с културата на други народи и да научат или усъвършенствуват чужд език.

Също могат да продължат учението си в чужбина и учаци се, които следват в наши средни училища, университети или висши училища, ако им е дадена чуждестранна стипендия.

Чл. 4. Кандидатите, които искат да следват, да се специализират или да се усъвършенствуват във висши учебни заведения в чужбина, получават разрешение:

а) по реда на успеха в свидетелството за зрялост, като се взема особено под внимание оценката по езика, според държавата, в която кандидатът ще следва, а също и оценките по ония предмети, които са в тясна връзка с избраната от кандидата специалност;

б) чрез състезателен изпит, който се произвежда по правилник и програма, одобрени от министъра на народното просвещение;

в) свободно, ако отговарят на условията, посочени в тоя закон.

Министърът на народното просвещение определя по кой от посочените по-горе начини ще се дават разрешения на кандидатите за следване, специализация или усъвършенствуване в чужбина.

Чл. 5. Преди да даде разрешение, Министерството на народното просвещение прави щателна проверка за благонадеждността на кандидатите и от тая проверка зависи дали да им се разреши да следват, да специализират или да се усъвършенствуват в чужбина. На ония от тях, които проявяват противодържавни, противонародности или противорелигиозни идеи и разбирания, се иска разрешение от съответната държава, в която искат да следват.

Чл. 6. На лица, които са завършили прогимназия, средно учебно заведение или клас от тях, неползващи се с права по българския закон за народното просвещение, не се разрешава да следват, да специализират или да се усъвършенствуват в чужбина.

Чл. 7. Лице, което иска да следва, да специализира или да се усъвършенствува в чуждестранно средно учебно заведение, трябва да има препоръка от учителския съвет в училището, в което е завършило последния клас в страната, и като се упомене имало ли е противодържавни, противонародности и противорелигиозни прояви. Докато е било ученик.

Чл. 8. Кандидатите за следване в чужбина подават до края на месец август в Министерството на народното просвещение заявление, към което прилагат необходимите документи съобразно с изискванията на чл. 2 и чл. 4 от тоя закон. Към заявлението кандидатите прилагат и саморъчно подписана декларация, че ще имат примерно държане в чужбина.

II. Стипендии

Чл. 9. Никой български поданик не може да получава стипендия от чужда държава, институт, фондация и други, без да уведоми Министерството на народното просвещение.

Могат да получават чуждестранна стипендия само такива лица, които отговарят на условията в тоя закон.

Чл. 10. Не могат да заемат държавна, автономно-държавна или общинска служба, нито да упражняват практика в продължение на три години, след като са завършили образованието и специализацията си, лица, които са получавали през време на следването или на специализацията си чуждестранна стипендия без да уведомят Министерството на народното просвещение.

III. Организиране на учениците и студентите в чужбина

Чл. 11. Студентите в чужбина се организират в студентски дружества, които се намират под надзора на Министерството на народното просвещение. Към всяко дружество има и ученически групи, щом като в седалището на дружеството се учат или специализират най-малко пет души в средни учебни заведения. В противен случай учениците членуват направо в студентското дружество.

Всички български студенти в чужбина са длъжни да членуват в съответните български студентски дружества. Нечленуването в съответното студентско дружество отнема правото на следване в чужбина.

Българско студентско дружество има във всеки град, в който има най-малко пет души български студенти. В случай че броят на българските студенти в града е по-малък, студентите се записват за членове в дружеството на най-близкия град.

Чл. 12. Главният ръководител на българските студентски дружества в чужбина е съответният главен инспектор, в чиято област се намират дружествата.

Чл. 13. Председателите и касиерите на българските студентски дружества в чужбина се назначават и сменят с заповед на министъра на народното просвещение по предложение на главните инспектори при българските царски легации.

Останалите членове на настоятелството на дружеството — подпредседатели, секретари и пр., се назначават от председателя на дружеството.

Длъжностите на членовете на настоятелствата на българските студентски дружества в чужбина са почетни.

Чл. 14. Имената на председателите на българските студентски дружества в чужбина се съобщават в Министерството на народното просвещение от съответните главни инспектори.

Чл. 15. Председателят на студентското дружество извършва следното:

1) следи зорко дейността на членовете на дружеството и донася на съответния главен инспектор за всеки член, който не изпълнява учебните си задължения или със своето поведение уврежда инте-

ресите на българската държава и излага българското име в чуждата държава;

2) представлява студентското дружество пред всички власти в съответната чужда държава;

3) старее се да поддържа и да развива културните връзки между България и съответната чужда държава;

4) поддържа тесно сътрудничество с останалите български студентски дружества в съответната чужда държава в рамките на един общ план за дейността на българските студентски дружества в чужбина;

5) защитава правата и се застъпва за законните интереси на българските студенти — членове на дружеството, когато това е необходимо;

6) поддържа връзки със службата на чуждите студенти в съответната държава и й дава всички необходими сведения относно българските студенти.

Чл. 16. За дейността на българските студентски дружества в чужбина, както и за правата и длъжностите на членовете на техните настоятелства, се изработва нарочен правилник, одобрен от министъра на народното просвещение в съгласие с министъра на външните работи и на изповеданията.

Чл. 17. За да има единство и хармония в дейността на българските студентски дружества в съответната чужда държава, всяка година главният инспектор свиква на общо годишно събрание студентите — членове на отделните студентски дружества.

Това общо годишно събрание се председателства и ръководи от съответния главен инспектор или от нарочен представител на Министерството на народното просвещение.

Чл. 18. Министерството на народното просвещение с оглед на бюджетните си възможности може да отпуска на българските студентски дружества в чужбина по доклад на съответния главен инспектор необходимите средства за уреждане на общи пътувания и на студентски размени, както и за задоволяване на други духовни и материални нужди на българските студенти в чужбина (създаване на читални, библиотеки, уреждане на студентски общежития, мензи и т. н.)

Чл. 19. Българските студентски дружества в чужбина поддържат връзки със студентските дружества в съответната държава, участвуват в проявите им, доколкото това е допустимо от статутите на тия дружества, и съдействуват за взаимна размяна на студенти, както и за участие в летни курсове.

Чл. 20. Българските студентски дружества уреждат културни събрания и изложби както за свое лично опознаване с културните ценности на българския народ, така и за да опознават гражданите на съответната чужда държава с българските национални идеали и с духовните и материалните постижения на българската нация. В такива случаи присъствуват по възможност главният инспектор, друг представител от съответната българска царска легация, представител от съответния български научен и културен институт или някой от командированите на специализация или за усъвършенстване учители.

Чл. 21. Имотите на всички български студентски дружества в чужбина при разтуряне на дружествата се предават в българската царска легация в съответната държава.

IV. Продължителност и вид на следването в чужбина

Чл. 22. Следването за всяка специалност трае толкова време, колкото е предвидено в програмата на учебното заведение, в което се е записал учащият се. Това време може да се продължи най-много още с една година.

За ония учащи се, които вследствие на тежка болест или други крайно отегчаващи следването причини не са успели да завършат образованието си в определения срок, Министерството на народното просвещение може да продължи срока за следване.

Чл. 23. Не се легализират дипломите на ония лица, на които е било отнето правото да следват в чужбина, независимо по каква причина.

Чл. 24. Министерството на народното просвещение, в съгласие със съответното министерство, определя срок за специализиране и усъвършенстване в чужбина, а също и за добиване на докторска степен, съобразно с нуждата и особеностите на всеки отделен случай.

V. Задължения на учащите се в чужбина

Чл. 25. Всички учащи се в чужбина са длъжни:

а) да имат тържане, което не уронва тяхното достоинство и достойнството и честта на Родината им;

б) да избягват всичко, което може да бъде противно на интересите на българския народ;

в) да вземат навреме изпитите си съобразно с програмата на училищата, в които са записани;

г) да се подчиняват на разпорежданията на Министерството на народното просвещение, на главния ръководител и на председателя на дружеството, в което членуват;

д) да пазят реда и да се подчиняват на законите и наредбите на страната, в която следват;

е) да водят нравствен, почтен и редовен живот.

Учащи се, които действуват против постановленията на тоя член, по искане на Министерството на народното просвещение се заставят да напуснат страната, в която следват, и губят временно или завинаги правото да следват, да специализират или да се усъвършенствуват в чужбина. Това се определя от Министерството на народното просвещение, в съгласие със съответното министерство, в зависимост от провинението на учащия се.

Чл. 26. Учащи се, които работят в чужбина против върховните интереси на българщината или които извършват тежки нарушения от естество да унижат или злепоставят българската държава и нация, независимо от отговорността, която носят по общия и по специалните наказателни закони на царството, се наказват и с отнемане на паспорта им, спиране на отпускната им валута, или ако са стипендианти, им се отнема стипендията.

Такива учащи се губят завинаги правото да следват, да се специализират или да се усъвършенствуват в чужбина.

Чл. 27. Забранява се на учащите се в чужбина:

а) да вършат противодържавна, противонародностна и противорелигиозна дейност под каквато и да е форма;

б) да заемат държавна, автономно-държавна, общинска или обществена служба в Родината си или в страната, в която следват, освен ако особен закон допуска това;

в) да променят, без разрешение на Министерството на народното просвещение, специалността си, града или училището, гдето са получили разрешение да следват;

г) да се занимават с дейност от каквато и да било характер, която ги излага или уронва достойнството и честта на Родината.

Провинените учащи се, според степента на вината, се наказват с: а) мърене; б) отнемане правото да следват, да се специализират или да се усъвършенствуват в чужбина за срок от 5 години; в) отнемане завинаги правото да следват, да се специализират или да се усъвършенствуват в чужбина.

Чл. 28. Санкциите, предвидени в членове 25, 26 и 27, се прилагат от Министерството на народното просвещение въз основа обоснован доклад на главните инспектори в чужбина.

VI. Надзор

Чл. 29. Министърът на народното просвещение със съдействието на Министерството на външните работи и на изповеданията упражнява надзор над всички ученици и студенти — български поданици, които следват в средни или висши учебни заведения в чужбина, независимо от обстоятелството дали получават или не помощ от държавата.

Министерството на народното просвещение — отделение за средното и висшето образование и отделение за народната култура и народното възпитание — проучва и разглежда всички въпроси, които засягат дейността и живота на българските ученици и студенти в чужбина.

Чл. 30. Тоя надзор министърът на народното просвещение упражнява чрез свои органи — главни инспектори за ръководство и надзор на учащите се в чужбина. Броят на главните инспектори в чужбина се определя в бюджета на министерството според нуждите и с оглед на бюджетните възможности.

Всеки главен инспектор има своя област за надзор, със седалище в някоя българска царска легация в чужбина, и се подпомага в своята работа от ръководителите на българските научни и културни институти в съответните държави, от лекторите по български език, литература и култура в съответните чужди университети и висши училища, от председателите на българските студентски дружества в чужбина, както и от лица от персонала на българските царски легации, на които е възложено това.

Министерството на народното просвещение може да възлага, когато това е необходимо, на командированите за специализация или за усъвършенстване в чужбина учители да подпомагат съответните главни инспектори в ръководството и надзора на учащите се.

Чл. 31. Главните инспектори се назначават от министъра на народното просвещение и са подчинени направо нему. Той определя и техните седалища.

Главните инспектори за ръководство и надзор на учащите се в чужбина работят по план, одобрен от министъра на народното просвещение и под прекия надзор на съответния пълномощен министър.

За своята дейност главните инспектори в чужбина правят до министъра на народното просвещение всеки два месеца доклади, които изпращат в Министерството на народното просвещение чрез съответния пълномощен министър.

Чл. 32. Главните инспектори в чужбина извършват следното:

1) ръководят и надзират българските студентски дружества в своята област;

2) правят предложение за назначаване и сменяване изцяло или отчасти настоятелствата на българските студентски дружества в чужбина;

3) проучват и наблюдават кои български студенти изповядват явно или прикрито противодържавни идеи и разбизания и донасят в Министерството с препоръчване на съответните мерки;

4) бдят зорко учащите се в чужбина да не вършат противодържавна, противонародностна или противорелигиозна дейност под каквато и да било форма и предлагат съответни мерки с оглед на местните условия и законите в съответната държава — за борба с зловредни учения и пропаганди;

5) следят дали учащите се в чужбина заемат държавна, автономно-държавна, общинска или обществена служба било в България, било в държавата, в която следват;

6) следят учащите се да не променят без разрешение на министъра на народното просвещение специалността си, града или училището, гдето са получили разрешение да следват;

7) следят учащите се в чужбина да не се занимават с дейност противна на наредбата-закон за разтуряне на партийно-политическите организации;

8) препоръчват мерки срещу учащите се в чужбина, които със своето държане уронват достойнството и честта на българската държава и нация;

9) следят дали учащите се вземат навреме изпитите си, съобразно с програмата на училищата, в които са се записали;

10) бдят учащите се да се подчиняват на разпоредбите на Министерството на народното просвещение и на председателите на дружествата, в които членуват;

11) бдят учащите се в чужбина да се подчиняват на законите и наредбите на държавата, в която следват;

12) бдят учащите се в чужбина да водят нравствен, почтен и редовен живот;

13) търсят съдействието на полицейските, административните и училищните власти в съответната държава винаги, когато това е необходимо при изпълнение на своята задача;

14) проучват учебното дело в съответните държави и представят доклад във връзка с това.

VII. Преходни наредби

Чл. 33. Всички лица, които следват, специализират или се усъвършенствуват сега в чужбина, без разрешение на Министерството на народното просвещение, са длъжни в тримесечен срок от влизане на този закон в сила да поискат разрешение за своето следване, като за целта подадат заявление до министерството.

На неизпълнителите горното разпоредение, както и на неполучилите разрешение се отнема паспортът и им се спира валутата, като се принуждават и да напуснат страната, в която следват.

Чл. 34. Имотите на всички сега съществуващи български студентски дружества в чужбина, след влизането на този закон в сила, се предават в двуседмичен срок на новоназначените председатели и каснери на дружествата.

Чл. 35. За прилагане на този закон се изработва правилник, който се одобрява от министъра на народното просвещение.

Чл. 36. Този закон отменя всички постановления от закона за народното просвещение, от правилниците и наредбите, които му противоречат.)

Председателствуваш д-р Петър Кьосиванов: Има думата народният представител г-н д-р Никола Минков.

Д-р Никола Минков: (От трибуната) Г-да народни представители! Днес е 8 декември, Свети Климент, празникът на българския Университет и на академическата младеж. По едно нещастно съвпадение, предложено е на Народното събрание именно в днешния ден да гласува един законопроект, който по форма и по съдържание е едно дръзко оскърбление на академическата младеж и на младежта въобще. Аз ще се помъча да огранича моя темперамент, който така неудачно бе квалифициран с думите: „лична страст“. Не се сърдя на уважаемия министър на просветата за това определение, защото той е твърде отскоро в тази зала; аз вас обаче, които ме познавате — е известно, че аз говоря винаги от тази трибуна — въпрос на личен темперамент, на стил — не с лична страст, но с увлечение, защото увлечението е признак на вяра и на дълбоко убеждение. Дълга да подчертая, г-да народни представители, че бих бил щастлив, ако бях изваден от неудобното положение, в един и същи ден да говоря по два законопроекта против, и то и двата внесени от един и същи министър. Едно нещастно съвпадение! Не го търкувайте, уважаеми г-н министре, като проява на лична срост. Схванете го по-скоро като упражнение на едно свещено право, защото ние в тази зала сме дошли с една единствена задача — да говорим със страст, с увлечение, с убеждение, но да говорим винаги онова, което чувстваме, и онова, което мислим. Именно в израз на моето дълбоко убеждение аз си позволявам да кажа, че вторият Ви законопроект, уважаеми г-н министре, е неудачен, е несполучлив, е реакционен, е и обиден за оная младеж, за която Вие току-що говорихте с толкова патос и с толкова красиво увлечение. И аз няма да прибягна към лични аргументи, за да Ви убедя в това направление; ще си послужа с аргументи, които са сложени във Вашия собствен законопроект.

Г-да народни представители, ето чл. 15 от законопроекта: „Председателят на студентското дружество извършва следното: следи зорко дейността на членовете на дружеството и донася на съответния главен инспектор за всеки член, който не изпълнява учебните си задължения...“ Следователно ето ви в един законопроект доносът, възведен като законно задължение. Онова, което не съществува в гимназиите, онова, което нашите добри учители са ни учили — да наказват в случай на донос не само онзи, който е обвинен, но и онзи, който донася — днес го виждаме възведено в законна форма и норма в един законопроект, който носи претенциозното заглавие „Законопроект за учащите се в чужбина“!

Г-да народни представители! Аз няма да отрека, че много от предпоставките, които се изнасят в мотивите на този законопроект, отговарят на истината. Нанстина ние живеем болни времена. Нанстина ние сме свидетели на болни прояви. Тези болни времена и тези болни прояви са характерни толкова за младежите, колкото и за възрастните. И аз съм съгласен с уважаемия министър на просветата, че сигурно в България, и още повече в чужбина, далеч от контрола на Родината, има младежи, които са тръгнали по грешен път: има младежи, които са дали израз на лоши убеждения, на лош морал и на лошо поведение. Но аз питам: няма това зло е станало толкова широко, че трябваше, за да се борим с него, да гласуваме един закон? Нима заразата е тъй силна, че ще трябва да подведем под рубриката на едно морално падение нашата цяла академическа младеж? Г-да народни представители! Нека не се увличаме, защото с законопроекта, който ще се гласува, ще се над-

скачат целите, които се прелдват. Може би ще се обуздаят морално падналите, ще се спрат лошите прояви, но заедно с това ще се опетнят, ще се оскърбят и онези, които не са дали никакво основание за подобно отношение и на които силите, жарът и идеализмът са само в полза на България.

Г-да народни представители! Законопроектът има своята първа глава: „Разрешаване за следване в чужбина“. В тази глава се изброяват условията, при които ще се позволи на един младеж да отива като студент в чужбина. По тази глава аз нямам нищо да кажа. Ще отбележа само, че в чл. 3 се казва: „Разрешава се следването в чужбина само по специалности, които не са застъпени в нашите средни училища, университети и висши училища.“

И аз, г-да народни представители, виждам трагедията на една граматна част от българската младеж. Да следват в нашите учебни заведения е невъзможно. Притокът е запрещен под знака на определеното число. Нашите щастливи времена, когато всеки един тройкаджия и четворкаджия можеше да си опита щастието в Университета и можеше да промени едно минало с ново усърдие и нови таланти, безвъзвратно отлетяха. Нареджат се ежегодно пред вратите на Университета ни момчета кротки и тихо, плахо със своите училищни заявления чакат да влязат в рубриката, да ги хване определеното число 100, 150 или 200 души за даден факултет. Но само каймакът, често пъти тези с 6, с 6 без една стотна, с 6 без две стотни могат да влязат в вратите на Алма Матер. Уважаемият министър на просветата е сигурно по-добър педагог от мене, за да знае, че често пъти обаче не този критерий е меродавният в живота (Ръкописания); че много хора, които са добили на ученическата скамейка шестици и петици, остават потиснати под бремето на една ученическа психика; че много хора, които на ученическата скамейка са имали 3 или 4, влизат в живота с повече трезвост, с повече амбиция, с повече воля, с повече пламък и далеч надминават своите събратя с по-голям успех. И аз не знам, г-да народни представители, колцина от тези, които блестят в нашата действителност, във всички области на духовното творчество, майстори на словото, на перото, на науката и на изкуството имат ученическа преценка 5 и 6. Сигурен съм, че една статистика би ни довела до обратни резултати. До днес за тия нещастници, които нямат висока бележка, имаше една отворена врата — следването в чужбина. Но днес, по силата на горната разпоредба, се разрешава следване в чужбина само по специалности, които не са застъпени в нашите средни училища, университети и висши училища. И ето младежта е изправена пред страшна преградна стена. Аз бих разбрал тая мярка, ако тя беше само военновременна; ако тя беше едно преходно правило, отнасящо се само за времената, в които живеем сега. Но, г-да народни представители, една разпоредба от принципно естество, която въвежда още отсега цялата младеж, че една малка, една нищожна част от тези, които следват нашите гимназии, ще имат възможност да получат висше образование, е действително жестока и обезсърчителна. Това е погрешна мярка, която в никой случай не хармонизира с интересите на народната просвета.

Все пак обаче тая глава съдържа постановления, които по начало, по принцип трябва да бъдат приети. Нищо лошо няма в надзора, който държавата ще проявява над своята академическа младеж. И аз съм съгласен, че понятието „академическа свобода“ е добило вече едно съвършено ново съдържание от това, което имаше във времето на студентските корпорации, изникнали през средновековието и феодалния режим. В днешно време тая пълна и безгранична академическа свобода не може да бъде позволена нито за студентите, нито за професорите. Над отделната личност — в случая над студентите и над професорите — стои държавният интерес. И щом като в мотивите се изнася, че ние плащаме годишно 250 милиона лева за студентите в чужбина, безспорно държавата има право да премахне лошите, които затварят пътя на добрите, да премахне неморалните, които затварят пътя на моралните, да отзове пасам безотечествениците, които затварят пътя на отечестволубивите. Това добре, г-да народни представители! Обаче следващата глава III „Организиране на учениците и студентите в чужбина“ буди пълно недоумение. Тя ни поставя пред редица от проблеми, които действително не могат да минат без разглеждане. Какво се урежда в тая глава? Министерството на просветата си поставя за задача да организира българската академическа младеж, да я организира отгоре, да я организира „служебном образом“ под опска и под надзор, да създаде студентски дружества в чужбина сега, когато е известно, че студентски дружества в чужбина има даже такива, на които съществуването е по-старо от това на българската държава, като например дружество „Българска селянка“.

Г-да народни представители! Нямам време и не е уместно да разгръщам страниците на славната дейност на българската академическа младеж. Днес, под призмата на този ограничителен законопроект, се насочва вниманието ни само към лошите прояви на студентите; към онзи, който е завлякъл хазайката си, към онзи, който се е запил, счупил и не платил; към онзи, който е станал причина да бъде отведен в участъка, към онзи, който е бил контрабандист, към онзи, който е развявал червеното знаме или от правял хулни думи към своето отечество — единици! Но срещу тези единици стоят редици, стоят стотници, стоят славни страници от дейността на една академическа младеж в България и в чужбина, която действително е едно скъпо достояние на българската държава. Дружество „Българска селянка“ в Прага, дружество „Шипка“ в Мюнхен, Стюзът на българските студенти в Германия, Стюзът на българските студенти в Италия, Стюзът на българските студенти в Франция, дружество „Братство“ в Лозана — дружества с полувековно съществуване, които скромно, тихо, неподкрепяни от държавата развиха в продължение на десетилетия една пионерска дейност в защита не само на студентите, но на българската кауза. Това са гнезда, които стоплиха не малко сър-

ца и ги извадиха от отчаяние. Ето, г-да народни представители, една действителност, за която ние не можем да не държим сметка в тия времена.

Но има и нещо друго. Аз чувам сега да се открива Америка, да се образуват студентски дружества в чужбина чрез закон и да не се промълви нито една дума, че съществува Студентски национален съюз! Тя беше една трогателна, една мила картина преди 15-16 години тук в София, когато пристигнаха български младежи от всички краища на Европа: от Полша, Чехия, Германия, Швейцария, Франция, Италия, събраха се със своите колеги от София и поставиха основите на Българския национален студентски съюз, който сложи началото на протестните нийски демонстрации, които в продължение на десетилетия разтърсваха България. Българският национален студентски съюз чрез своите делегати в Прага, Копенхаген, Париж, Варшава и Рим многократно отстояваха пред един форум на световната студентска съвест каузата на България. Да не изброявам големите усилия на Българския национален студентски съюз, който изгради тази ограда, току насреща изправена пред нас със собствените си средства и със собствените си усилия.

И днес, г-да народни представители, къде се връщаме? Казва се в мотивите към законопроекта, че въпросът за студентските организации бил разрешен в духа на „новото време“. О, простете ме, аз ви моля, г-н министре и г-да народни представители, нека да си дадем клетва да не употребяваме вече като мотив на нашите постъпки тази мъглява и неясна фраза! Ново време! Разбрали ли сме ние новото време? Новото време е динамика, новото време е социални реформи, новото време е национален патос, новото време не е ограничение, новото време не е потискане на човешките свободи. Кой ни дава право да тълкуваме една нова и светла епоха като проява само на ограничения? Кой ни дава право, когато внасяте един закон за отнемане на свободите, на правилните, на инициативата, на проявите, да казвате: „Това е духът на новото време“. О, ако това е новото време, простете ми, аз си позволявам откровеността смело да кажа: отклонявам се от вашето ново време. Аз не съм от това ново време на ограничение и инициативата на българската младеж. Новото време значи друго. Погледнете страните, които говорят за ново време: явя в собствения си народ, явя преди всичко в собствената си младеж. В България ние не позволяваме на младежта да се управлява даже в собствените си студентски организации. Искате да назначим на студентите класни наставници, след като те са престанали да бъдат ученици. При нашите делегации и търговски представителства в чужбина се учредяват главни инспектори, на които задачата ще бъде да надзирават студентите — нека да надзират! — да контролират — нека да контролират! Но нещо повече, инспекторите ще организират дружества, ще назначават председателите на студентските дружества, ще сменяват председателите на студентските дружества, съгласно чл. 15 от този законопроект, ще превръщат тия председатели на студентските дружества в обикновени доносници за поведението на своите другари!

Г-да народни представители! Аз съм сигурен, че този законопроект ще постигне отчасти поставената си цел и задача. Сигурен съм, че вие ще върнете от чужбина някои пропаднали младежи и това трябва да направите. Но с този законопроект вие дружества няма да създадете, любовта на младежта вие няма да спечелите. 90% от тези младежи са на 20-годишна възраст — защото студентите обикновено завършват гимназия на 19-20 години — в първия курс са на 20-21 години и с това са пълноправни български граждани; те избират общински съветници, избират народни представители, участвуват в ръководството на собствената си държава. Ами това са хора, които ги викате за войници да проливат кръвта си. А вие им казвате: не, другари, когато вие сте в Рим или Берлин, в чужбина, вие не можете да избирате председател на вашето дружество; ние, инспекторите, ще ви го назначим!

Г-да народни представители! Забележете, този принцип не е прокаран даже в нашите професионални организации; и там е запазено правото на избираемост, само че върховната власт има право да сменява избраните. Тук не, тук направо главният инспектор назначава своите органи. Вие искате да обрнете дружествата в учредения. Учредения можете да създадете, в чужди столици можем да намерим по една чужда агенатура от 3-4-5 студенти, които ще се въртят около легациите или около главния инспектор, които ще му правят компания и ще му донасят. Но да намерите пламък, явя, активност, самодейност, това е абсолютно изключено!

Та, г-да народни представители, аз не съм този, който ще трябва да проповядва тук елементарните педагогически принципи. За да изтръгнеш от един човек дейност, за да предизвикаш събуждане на всички негови сили, ще трябва да му окажеш доверие. С какво нашата академична младеж заслужава това недоверие? Ще ми се отговори — с комунизъм. Аз протестирам. Не е вярно, че нашата академична младеж е изцяло комунизирана. Не е вярно, че тя в по-големия си процент е комунизирана. Комунисти в Университета е имало винаги. Обаче комунистите намериха поражение в Университета не от главните инспектори на Министерството на просветата, но от студентите в самия Университет. В 1923 г., когато влязохме ние в този Университет — позволете ми една лична скоба — Университетът действително представляваше една тежка и печална картина. Голяма част от студентите бяха под червеното знаме. Тогава имаше партийна власт, властта на Демократическия съговор. Те обаче не назначиха главни инспектори в Университета да се борят срещу комунистите, но те оставиха и позволиха самодейността, самоинициативата не под партийното знаме, но под священите лозунги на Българския национален студентски съюз — академичност, безпартийност, полюбие. Дребнави българци оставиха да се развият борби, които така претенциозно са наречени „дребнави борби“. Дребнави борби! Каза се от един от ораторите при разискванията по тронното слово. „Борбата, това е животът“. Когато вие изгоните

тия борби, ще получите спокойствие, но спокойствието не е нито река, нито море, то е блато, то е тиня. И ако вие искате да постигнете спокойствие без борби, без пламък, вие ще загубите, вие нищо няма да спечелите.

Г-да народни представители! Завършвам бележките си по този законопроект. И аз ви моля, вие, като мои колеги, да повярвате — говоря ви с искрено убеждение — че ние ще извършим една политическа грешка, и то не само с оглед на този законопроект. Ние сме в навечерието на съдбоносни стъпки, които проличаха от думите на министъра на вътрешните работи в неговата недавнашната голяма реч. Ние не сме чули още разясненията на тези думи, но ние ги подразбрахме. Виждаме, че правителството се готви да вземе, изглежда, решителни мерки, че то се готви да призове народа, да активизира народа, да сплотят народа. Знаете ли обаче кой е най-динамичният, най-активният елемент на народа? Това е младежта. Спечелим ли младежта, ние печелим народа. Без младежта, без нейния пламък и вяра ние народа няма да спечелим. А с този законопроект, въпреки че се касае за една малка част от младежта, вие разкривате вашето вътрешно духовно състояние; вие доказвате, че не разбирате младежта, че не можете да я спечелите, че сте далеч от нея, че сте чужди на нейния пламък, че гледате на младежта от катедрата на професор или учител, но не от другарската позиция на политически борец, който заедно с младежта и под нейното знаме ще иска да върши велики и славни дела за своето отечество. Политическа грешка, уважаеми г-н министре на просветата!

И за да приключа, ще Ви кажа: в току-що произнесената реч вие ме оскърбихте. Вие можете да ме оскърбявате колкото обичате. Аз няма да пренеса моята дискусия на лична почва. Вие ме квалифицирахте като човек, който организира поход срещу културата на собственото си отечество! Аз бих бил доволен да бъда употребен срещу мене един държавен епитет, по-малко обилно щеше да бъде. Обидата, която получих от Вас, министъра на просветата, че аз съм бил срещу културата на своето отечество, ме огорчава, но не ми дава основание да Ви върна по същия начин. Г-н министре, аз уважавам Вашата култура. Вие сте професор в Университета, вие сте учен и литератор. Аз Ви ценя като такъв. Вие обаче сте лош политик и мъчно ще разберете душата на народа. (Ръкоплескания)

Председателствуваш д-р Петър Кюсеианов: Има думата г-н министърът на просветата.

Министър д-р Борис Йодов: Г-да народни представители! Аз изслушах с внимание речта на народния представител д-р Никола Минков и трябва да заявя веднага, че всички ония хубави думи, които той изрече с толкова патос в защита на българската младеж, на българските студентски съюзи, аз ги възприемам. И аз приемам сам тая защита, защото аз сам като човек, който е във връзки с тая младеж, съм бил винаги в нейна защита. Ето защо по този пункт между нас няма никакъв спор. Аз не съм против българската младеж, нито против нейното политическо възпитание. Не съм против тая младеж, когато тя се организира в съответните свои съюзи. Аз сам съм вземал участие в изграждането на тия съюзи, колкото и да е било то скромно. Нека ми позволи уважаемият г-н Никола Минков да познавам добре душата на българската младеж, защото съм живял с тази душа, защото съм работил върху нея, и днес работя, и утре ще работя.

Обаче г-н Никола Минков в любовта си към българската младеж стига до едно странно положение на страх и опасения, които му вдъхва предлаганият законопроект. Той мисли, че този законопроект иде да ограничи положителните прояви на българската младеж в чужбина, иде да ограничи нейните свободи, нейните свободни политически борби, иде да ограничи най-после свободната проява на нейния дух. И той стига дотам да отбележи на всеуслухание, че този законопроект е една дръзка обida, нанесена на лозунгите на академичната младеж. Тук именно с г-н д-р Никол Минков аз няма да се съглася. Аз вярвам, че той изхожда в случая от най-хубави чувства към тая младеж, защото той е взел участие в нейните борби, той е излязъл оттам, той познава нейния живот. Странно ми е, че г-н Минков не си е дал по-голям труд да проучи духа и смисъла на този законопроект. Мръже да има някои положения, които са неясни, може да има някои положения, които будят у него недоумение, но аз съм убеден, че тези положения могат да бъдат изяснени било тук, било в комисията. Обаче трябва да подчертая, че този законопроект не цели нито ограничение свободите на българската академична младеж, нито пък цели да премахне зловредните прояви на българската младеж в чужбина, прояви, които излагат доброто име на нашия народ. Целта на този законопроект е предпазничко държавата да вземе участие в изграждането на мирогледа на своята младеж. Държавата не може да бъде безучастна към проявите на тази младеж. Държавата ще трябва да бди върху нейното развитие. Държавата, която е дала толкова много средства за младежта и която възлага своето бъдеще на нея, не може да бъде равнодушна, когато се касае за възпитанието и образованието на значителна част от българската академическа младеж, и то онази, която следва в чужбина. И ето защо, г-да народни представители, аз трябва още веднаж да ви подчертая, че този законопроект не е насочен срещу нашата младеж.

Трябва да подчертая също така, че всичките тия положения, които лежат в основата на този законопроект, не са нови, те се прилагат и днес. Зад този законопроект стои практиката на Министерството на народното просвещение, и то практика не от вчера, а от години наред, само че цялата тази практика, всички тия наредби, всички тия препоръки, които се правят тук, се узаконяват, след като вече те са изпитани от самия живот.

Г-н Никола Минков повдигна въпроса за чл. 3. Той се опасява, че този чл. 3 нанася удар върху стремежа на нашата младеж да се просвещава и образова. Обаче трябва да признаем, че първата алинея на този член се съдържа в сета действащия закон. Трябва да подчертая, че и досега Министерството на народното просвещение упражнява своите права, ония права, които му дава първата алинея на този член. Обаче вие знаете, че този закон е гласуван от вас преди три години, внесен от бившия министър на народното просвещение г-н проф. Филев. Вие знаете как се наложи този член, който именно съдържа един политически елемент, и нека ми бъде позволено тук да не го кажа, а да го изнеса в комисията. Обаче дали тази първа алинея на чл. 3 ограничава правата за следване в чужбина? Тъкмо новото в този законопроект е, че се дава вече право на министъра на народното просвещение да прави изключения, често пъти много чести, за да даде възможност на всеки български младеж, който гори от желание да се образова и се възпитава, ако не може да следва в наши университети, да отиде в чужбина. Втората алинея на чл. 3 гласи: (Чете) „Само когато държавни или културно-просветни и обществени нужди налагат това, министърът на народното просвещение може да разреши следване и по специалности, които са застъпени в нашите училища и университети.“ Значи, сега министърът ще има правото — досега той това право няма, вие сте му го отнели — да разрешава на много младежи да следват в чужбина и по специалности, които са застъпени в нашите висши училища и университети. Досега аз, по силата на сега действащия закон, съм бил принуден да огранича доста много младежи.

По-нататък в законопроекта се иска да се даде право на министъра на народното просвещение да разрешава и на други младежи да следват в чужбина. В алинея трета на чл. 3 се казва: (Чете) „Може да се разреши на учащите се, които следват в наши средни училища, университети или висши училища, да продължат и завършат учението си в чужбина, за да се запознаят с културата на други народи и да научат или усъвършенствуват чужд език.“ Порано министърът нямаше това право. Сега обаче той ще има право да разреши на всеки български студент, който има четири или пет семестра, записани в наш университет, ако пожелае да се запознае с културата на чужди страни или да усъвършенствува някой език — особено що се касае до студенти по романска или германска филология — да продължи следването в чужди университети. Ето това е, което дава вече възможност да не се ограничава следването, което досегашният закон не позволяваше.

По-нататък в последната алинея на чл. 3 се казва: (Чете) „Също могат да продължат учението си в чужбина и учащи се, които следват в наши средни училища, университети или висши училища, ако им е дадена чуждестранна стипендия.“ Досега законът не позволяваше това. Ето сега ние искаме да се даде право на тях младежи, на които са отпуснати чужди стипендии, да отидат в чужбина.

Значи, виждате, г-да, че няма нищо страшно в този чл. 3, който г-н Минков така дебело подчерта. И аз мисля, че тъкмо този чл. 3 ще даде възможност на всички български студенти, които не са записани в наши университети, да продължат следването си в чужбина. Нека да ви кажа и нещо повече, г-да, че няма досега български младеж, който е пожелал да следва в чужбина, да не му е разрешено. (Ръкоплескания)

Г-н д-р Никола Минков подчерта в своята хубава реч, че му е скръбно, когато вижда оная печална картина как български младежи се изтезават, когато трябва да постъпят в нашия университет. Вие знаете, че тази мярка е временна; вие знаете, че няма академик у нас, който да не желае да даде възможност на всеки български младеж да следва и да се образова в нашите училища. Вие знаете, че досега ние имаме само един единствен университет. Вие знаете, че нямаме достатъчно пособия, вие знаете, че нямаме достатъчно лаборатории, вие знаете, че нямаме достатъчно аудитории. И много е естествено, напъжи се не от мен, а от други по-рано, преди години, да се прави едно ограничение в следването в Софийския университет. Аз трябва да призная, че системата, която се прилага в нашия университет, не е най-добрата. Аз сам повдигнах този въпрос пред академическия съвет в едно дълго изложение и исках от него да промени тази система, защото тази система не дава очакваните резултати, тъй като от една страна ние създаваме страст в нашите средношколници да учат само за бележки, но не да се учат, да издигат своя дух и да разпирят своята култура.

Обаждат се: Това е вярно!

Министър д-р Борис Йочов: . . . знаейки, че само с високи бележки може да се влезе в университета. От друга страна аз зная, че в университета често пъти се приемат младежи с отлични бележки, но когато те покажат своите знания и своите способности, те не заслужават и оценка „среден.“ Невъзможно е да има еднаквост в оценките в територията на цялото царство. Този въпрос обаче е на път да се разреши и той се разрешава по отношение на някои други висши училища. Така например във Висшето училище за телесно възпитание всички студенти се приемат с конкурс. Там няма никакво значение бележката. Във Висшето техническо училище всички студенти се приемат също така с конкурс. В какво се изразява този конкурс? — В писмен изпит по български език и в изпит по съответния предмет, който е свързан със специалността на кандидата. Същият този изпит се прилага и при приемането на студентите в Художествената академия, и при приемането на студентите в Музикалната академия. Ще чакаме сега да се разреши въпросът и по отношение на Софийския университет.

Но не забравяйте, г-да, че ако там се приложи тази система, всички кандидати ще трябва да се подлагат на изпит по български

език и на изпит по един предмет, който е свързан с тяхната специалност, а да се приложи това ще бъде технически невъзможна работа. Сега в университета има записани 8.000 студенти; всяка година в нашия университет се записват с хиляди студенти. Ние ще трябва да почваме тези изпити още през м. юни и да ги продължаваме през м. юли, през м. август и през м. септември, за да можем наистина да проверим студентите тъй, както трябва. Естествено, ние не бягаме от работа, обаче ние си задаваме въпроса: дали работата, която ще положим, ще даде съответните резултати. Въпросът е сложен на проучване и аз съм убеден, че той ще намери скоро, под една или друга форма, своето разрешение.

От друга страна трябва да подчертая, че всички студенти, които не са приети в Софийския университет, постъпват във Висшето училище по финансови науки в София, други постъпват в Свищовската академия, трети постъпват във Варненската академия, а четвърти постъпват във висшите училища в чужбина. И пак трябва да изтъкна, че на никой студент, на никой младеж не е отнета възможността, въпреки запрещения на закона, да отива в чужбина да следва и там да добие по-високо образование.

Обаче, г-да, въпросът за следването на нашите студенти, въпросът за висшето образование е въпрос доста сложен, доста сериозен и той трябва да ни застави да се позамислим. Не желая сега да се спирам на него, може би ще имам възможност при друг случай да говоря върху този проблем и тогава ще видите какви са схващанията на министерството по отношение на него.

Друга една опасност, която г-н Никола Минков съзира в законопроекта, това е опасността, че българските студенти в чужбина — не тези, които са тук в страната — ще бъдат подложени на донесенията на българския инспектор, ще бъдат подложени на надзора на българската просветна власт. Г-н Минков се хваща на един израз „инспекторите бдят и донасят“. Но това е един обикновен израз, който ние винаги употребяваме в нашата служебна практика — „донесете, г-н директоре“, „донесете, г-н учителю“, „донесете“, или „докладвайте“. Какво страшно има тук! Нима ние тук учим на доносничество българските официални органи, когато те са длъжни да съобщават на съответната централна власт за прояви, които не са редни! Каква опасност има тук за нашата младеж! Ако изразът е несполучлив, ще се намери съответният. Целта, идеята е, контролните органи на Министерството на народното просвещение да следят за всички добри и лоши, положителни и отрицателни прояви в живота на нашата младеж, да донасят на министерството, за да може това министерство да вземе своевременно съответните мерки.

По-нататък. Каза се, че се отнемало правото на българските дружества в чужбина да се организират сами. Ако се вникне в законопроекта, ще се види, че там се казва, че към закона ще има правилник, който ще уясни много въпроси. Г-н Минков се плаши от термин „назначават се“. Студентите ще си избират своя председател, свое настоятелство, което, много естествено, трябва да бъде признато от самото министерство, което министърът ще трябва един вид да одобри. Та какво страшно има в това, г-да! Ние този принцип сме го приложили и по отношение на други културни организации, ние този принцип сме го приложили по отношение на читалищата. Там ние имаме принципа на „избираеми“ и „назначаеми“, ние там можем да уволняваме, можем да сменяме и т. н. По-нататък този принцип е прокаран и в професионалните организации — в Българския учителски съюз, в Съюза на българските артисти, в Съюза на българските писатели.

Обаждат се: Във всички организации го има.

Министър д-р Борис Йочов: Какво страшно има тук, че едно Министерство на просветата и на културата иска да упражнява надзор и че този надзор ще го упражнява по един или друг начин?

Освен това трябва да ви кажа, че това, което тук е изразено, то е вече в действителността. Българските студентски дружества са се организирали сами, те си имат своите председатели, те си имат своите управи. Не остава нищо друго, освен самото министерство да знае точния списък на тези дружества. Досега то не знае това, защото не е имало възможност да знае. Самото министерство не е ли в правото си да знае в кой град, в коя страна колко български чада се учат? Не е ли в правото си министерството да знае как тези български чада се учат, как те се образоват, какви са техните нужди? Не е ли в правото си Министерството на народното просвещение да отстрани онзи член от студентската общност, който излага българското име, честта на българския народ, достоинството на българската нация? (Ръкоплескания) Не е ли в правото си министерството да знае как се изразходват средствата на българските бани, спечелени с труд и с пот на челото, които те изпращат на своите синове там? (Ръкоплескания) Не е ли в правото си министерството да следи културния живот на тези наши младежи, да ги насочва, да ги напътства, нещо повече, да им дава конкретни задачи, да организира техните прояви? Нима държавата трябва да бяга от техния непосредствен живот? Държавата не бива да капитулира в тия случаи.

Серафим Георгиев: Това никой не отрича.

Министър д-р Борис Йочов: Аз бих отишъл по-нататък. Вие знаете печалния случай от миналата година: триста български студенти бяха изгонени от Братислава и наречени от самия министър „лапши“. Аз имам докладите на нашите пълномощни министри в Будапеща, в Загреб и в Берлин; имам сведения от културни дейци; имам сведения от чужденци — не желая тук да излагам всичко това, което съм чул за проявите на някои наши студенти. Аз пак повтарям: законът не следи тъкмо тези — с тях ние ще се справим; законът желае да даде помощ на учащата се младеж в чужбина, да

организира тази младеж и да я подкрепи в нейните национални устрем, борби и надежди.

И което е най-важно: с този закон не се ограничава политическата дейност на тия сдружения. Никъде министерството не желае да пречи на политическото възпитание на нашите младежи, още повече когато тия младежи се намират в страни приятелски и когато знаем, че тия страни имат култура, просвета, която, пренесена на наша почва и обогатена, може да бъде само от полза. Но вие знаете, г-да, че преди години в столицата на една съседна държава имаше множество български студенти, множество стипендианти на тая чужда държава, които вземаха участие в нападенията при Голдеч, които вземаха участие в акции за подринване на българската държава, които вземаха участие в убийствата на български първи мъже.

Таско Стоилков: Така беше.

Министър д-р Борис Йонков: Вие знаете също така, г-да, че държавата трябва да насочи българския младеж в коя страна да следва. Какъв смисъл има да следва той в страна, която нищо не може да му даде, когато има страни големи, културни, просветени, нации със стара култура, с изпитан мироглед и култура, която може да бъде от полза за самия него, и култура, която, ако бъде пренесена, може да оплоди творческите прояви на българския дух.

Аз не мога да разбера по-нататък израза на г-н д-р Никола Минков, който казва, че на българските младежи, които вече са бранници, борци, бойци и пр., се слагат „класни наставници“.

Г-да народни представители! Защо трябва да се обиждат българските учители, българските класни наставници? Та от тях ние не искаме ли преди всичко да бъдат върху нашата младеж в гимназиите! Та от тях не искаме ли ние толкова много работа! Попитайте класния наставник колко много работа има, колко тоя класен наставник обикаля и денем, и нощем квартирите на учениците, как той следи проявите на тия ученици, как той се интересува от това, което те четат, как той се интересува кога ученикът е болен, как той се интересува кога трябва да му се помогне, как той се интересува кога трябва да се даде правилно развитие на неговия духовен живот.

Какво страшно има тук, че в закона е казано: „За да се спестят разходите на държавата, министерството може да използва труда на ония учители, които са командирани в чужбина!“ Трябва да подчертая, че тия учители, които ние командираме, ние ги командираме с определена цел, с определени задачи и те правят своите доклади. Понеже ние не можем да назначим във всеки по-голям европейски град, гдето има български младежи, инспектори, понеже разходите за това са големи, ние прибегнахме към услугата на тия нещастни „класни наставници“ — когато видят прояви нередни, или добри, хубави, да съобщават на министерството или да му напомнят, за да знае то какво трябва да направи. Един пресен случай. Имаше командирани учители в Будапеща. Те бяха там, видяха нашата колония как е организирана, видяха и нашите студенти, влязоха в досег с тях. И какъв беше техният страшен „донос“? — Г-н министре, помогнете на българското училище в Будапеща, дайте по-добри възнаграждения на учителите там, дайте им помощ, за да си купят български книги, дайте им помощ, за да могат да осъществяват национални прояви! Ето това са страшните „доноси“, които правят тия нещастни „класни наставници“ — така жестоко оплюти и осмени.

По-нататък, г-да. Ние имаме един инспектор, който е назначен отпреди две години и който има седалището си в Берлин. Този инспектор обикаля всички столици. Г-н Никола Минков въстава срещу този инспектор, като че ли този инспектор ще организира политически младежи. Нищо подобно, г-н Минков! Нито в закона е подчертано, нито в мотивите към него е казано това! Този инспектор ще бъде другар на нашите младежи, той ще посочва нуждите, той ще бъде връзката между тях и съответните власти. Недейте мисли, че г-н Илиев, нашият инспектор там, донесе само лоши неща от живота на нашите студенти. Аз мога да ви дам досегатата, за да видите колко много той е тичал по различните учреждения, колко много той се е застъпвал пред отделни граждани, колко много той се е застъпвал пред съответните власти, за да помогне на българската учаща се младеж, защото тази младеж там е предоставена сама на себе си. И ако държавата има там свой представител, много е естествено е, че държавата, която милее и се грижи за тая младеж, трябва да ѝ помогне. Този инспектор не е полицейски инспектор, той не е човек, който преследва свободите и правата на нашата младеж. Изглежда, че и тук има — как да кажа — едно не добро проникване в закона. И затъ, ако се вникне в закона по-добре, ще се види, че ние преследваме с него цели, които преследват законите и на други близки нам, съседни и други по-културни страни. Така е и с младежта в Германия. Който е проучвал този въпрос, ще види, че всички студенти в Германия са организирани от държавата. Нещо повече, напоследък, понеже самата власт вижда проявите на тия чужденци, желае да им помогне да използват престояването си в тая земя; сама подпомага дружествата на студентите от чужди страни, самата държава ги организира — една държава, която не желае да има хаос.

Недавна се гласува и в Румъния закон за организиране на студентите в чужбина. Този техен закон е по-късен от нашия — нашият законопроект е от много по-рано. И аз се чувствах радостен, че много от положенията на нашия законопроект, който сега предлагаме, но който е изработен още преди една година, са намерили израз в този техен закон. Друга съседна страна има още преди войната не един, а десет инспектори, които следят как се използват студентските пари; които следят живота на нашите стипендианти, които напътствуват нашите младежи, които ги учат как да използват своето време.

Никой не желае да ограничава свободата на нашия младеж. Той може да пее, да танцува — както казва и г-н Минков — да пие и всичко да прави, но той трябва да знае преди всичко, че там представя българската държава, българския народ, че по него съдят за достойнствата и качества на този народ. (Ръкоплескания) и че той трябва да работи, да работи, да работи. (Ръкоплескания)

Ето защо, г-да народни представители, като подчертавам още един път, че този закон не цели да ограничи академическата свобода, а напротив, че той иде да отговори на една належаща нужда, че той иде да подпомогне организирането на българската учаща се младеж, че той най-после няма нищо против Българския национален студентски съюз, че тоя съюз си съществува и че най-после ние, като държава, не можем да си затваряме очите пред делата, деянията и проявите на нашата учаща се младеж в чужбина, аз ви моля да го приемете на първо четене, а ако има някои неща в него, които трябва да се допълнят, тях ще ги допълним било с правилника, било в самата комисия. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще пристъпим към гласуване. Които от г-да народните представители приемат на първо четене законопроекта за учащите се в чужбина, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка, пета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за градските общини и наредбата-закон за селските общини.

Които г-да народни представители са съгласни да бъдат прочетени само мотивите към законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете мотивите.

Докладчик Димитър Марчев: (Чете)

„МОТИВИ“

към законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за градските общини и на наредбата-закон за селските общини

Г-да народни представители! Законопроектът, който ви се предлага, цели главно пет работи: 1) да се допусне да бъдат назначавани за кметове и лица, които нямат висше или средно образование (§ 4); 2) да се централизира дисциплинарната власт върху кметовете, във връзка с наказанията, предвидени в особените закони (§ 6); 3) да се реформира институтът на кметския наместник, като се направи най-полезен за местното население (§ § 7, 8, 9 и 10); 4) да се запазят по-добре имуществените интереси на отделните населени места от състава на една и съща община (§ 1) и 5) да се измени размерът на сумите, свързани с компетенции на надзорната власт по разрешаване на земи, утвърждаване на бюджети и утвърждаване на общински предприятия (§ § 16, 17 и 18). В останалата част законопроектът предвижда по-маловажни изменения, предимно като поправка на някои неясни или непълни текстове.

Предлаганите изменения са много необходими.

Необходимо е да се допусне да бъдат назначавани за кметове и лица, които нямат висше или средно образование, но имат всички други качества за обществени ръководители, защото военновременните условия затрудняват много подбора на кметове само измежду кандидатите с висше и средно образование и защото един обществено проявен и подготвен човек може да бъде кмет, макар и да няма висше или завършено средно образование.

Необходимо е да се централизира дисциплинарната власт върху кметовете, уредена по специалните закони, и да се съсредоточи тя само в министъра на вътрешните работи и народното здраве и в областните директори, за да се избегне безразборното и несъгласувано наказание на кметовете по най-различни закони и от различни органи по другите ведомства.

Необходимо е също да се реформира и институтът на кметските наместници, за да може населението да получава услугите, свързани с ежедневието му грижи на самото място, а не да губи време и средства за тяхното търсене в отдалечения център на общината. Затова властта на кметския наместник се засилва и длъжностите му значително се разширяват, като по този начин той се превръща в един действително местен помощник на кмета. Това е от голямо значение за отделните села в общината и за запазване и развиване на съставните общини.

Пак във връзка с интересите на отделните населени места от състава на общината е необходимо да се създаде един ред по приходите на всяко населено място и по разходите за неговото благоустройство. Това също ще способствува за запазване и развиване на съответната община.

Най-после необходимо е и да се увеличи и размерът на сумите, свързани с надзорни и местни компетенции, за да се постигне една децентрализация, като се даде по-голяма власт на местните органи и се облекчи работата на централните органи — нещо, което е в интерес на по-доброто администриране.

Ето защо, моля, г-да народни представители, да приемете и гласувате законопроекта, който ви предлагам.

Гр. София, 26 ноември 1943 г.

Министър на вътрешните работи и народното здраве: Д. Христов.“

(ЗАКОНОПРОЕКТ)

за изменение и допълнение на наредбата-закон за градските общини (Н.-З. Г. О.) и наредбата-закон за селските общини (Н.-З. С. О.)

§ 1. В чл. 13, алинея първа, от Н.-З. Г. О. и Н.-З. С. О. думите „новообразуваната община“ се заменят с думите „общината“.

В края на същата алинея първа на чл. 13 се прибавя следното ново изречение: „За тези приходи и разходи се води отделна пар-

тидна книга по начин, определен в нарочен правилник, издаден от министра на вътрешните работи и народното здраве.

§ 2. Алинея шеста на чл. 14 се изменя така: „Всички заселища, които са дадени като отделни населени места в „списъка на населените места в царството“ според преброяването на 31 декември 1934 г., както и заселищата в новоосвободените през 1940 и 1941 години земи, обявени за населени места със заповед на министра на вътрешните работи и народното здраве, се считат за населени места, макар и да не отговарят на определението по предходната алинея.“

§ 3. В чл. 22 от Н.-З. Г. О. и чл. 21 от Н.-З. С. О. се прибавя следната нова алинея втора: „Програмата се съставя съответно и изменя от кмета, гласува се от общинския съвет и се утвърждава от органа, който утвърждава бюджета на общината. Времетраенето на програмата се определя със заповед на министра на вътрешните работи и народното здраве било за цялата страна, било за отделни административни подразделения на царството. Бюджетът на общината трябва да бъде съобразен с програмата.“

Досегашната алинея втора на същите членове става алинея трета.

§ 4. Прибавя се нова алинея втора към буква „а“ на чл. 32 от наредбата-закон за градските общини и нова алинея трета към буква „а“ на чл. 31 от наредбата-закон за селските общини, със следния текст: „Могат да бъдат назначавани за кметове и лица с по-малък образователен ценз, предимно местни жители, ако са обществено проявени с по-дълготрайна общополезна дейност и имат опита да ръководят. Тези качества на кандидата се установяват по служебна обстоятелствена проверка, която се извършва от наставено от министра на вътрешните работи и народното здраве длъжностно лице, като за резултата от проверката последното трябва да направи подробен писмен доклад с посочване обществената дейност и качества на кандидата с заключение дали той отговаря на условията, предвидени в настоящата разпоредба.“

§ 5. Към чл. 33 от Н.-З. Г. О. и чл. 32 от Н.-З. С. О. се прибавя следната нова алинея втора: „За всички нарушения и дисциплинарни провинения по служба кметът се наказва от министра на вътрешните работи и народното здраве. Ако някои особени закони предвиждат наказването на друг министър, последният трябва да поиска наказанието да се наложи от министра на вътрешните работи и народното здраве. Ако същите закони предвиждат наказването от началници на местни (областни, околийски и др.) служби, наказанието се налага от областния директор по доклад на съответния началник.“

§ 6. Чл. 34 от Н.-З. Г. О. и чл. 33 от Н.-З. С. О. се изменят така: „Кмет или помощник-кмет, срещу когото е възбудено наказателно преследване или който е задържан в предварителен затвор, се отстранява от длъжност, по доклад на областния директор или при определение на съда от министра на вътрешните работи и народното здраве до 6 месеци, през което време отстраненият не получава заплата, освен ако бъде оправдан.“

§ 7. Към чл. 47 от Н.-З. Г. О. и чл. 45 от Н.-З. С. О. се прибавя следната нова алинея втора: „Няколко населени места от състава на една община могат да бъдат групирани в едно кметско наместничество по решение на общинския съвет, одобрено от околийския управител.“

§ 8. Алинея първа на чл. 49 от Н.-З. Г. О. и на чл. 47 от Н.-З. С. О. се изменя така: „Кметският наместник води лично своята работа, в която го подпомага местният общински съветник, или един от местните учители, или свещеникът, или друго някое длъжностно лице, определени от кмета.“

§ 9. Чл. 50 от Н.-З. Г. О. и чл. 48 от Н.-З. С. О. се изменят така:

„Кметският наместник представлява кмета в района на кметското наместничество и върши следното:

а) грижи се за поддържането на реда, общественото спокойствие и сигурността в района на кметското наместничество: той е началник на местната общинска селска полиция — на общинските полицейски, горски и полски стражари и пазачи, пазачите на добитък (говедари), глущатата и нощната стража;

б) бди за изпълнението на всички закони, правилници, наредби, писмени и устни разпоредки на кмета, целещи заздравяването, разкрсяването и подобряването на селото и уреждане по-сносен живот на неговите жители;

в) организира взаимнопомощта между стопанствата при обработването на работната земя и прибирането на реколтата;

г) грижи се за запазване от заграване и унищожение на общинската мера, както и на другите движими и недвижими общински имоти;

д) за всичко, което става в района на кметското наместничество и което по закона, правилника или административното разпоредба трябва да се знае в общинското управление, кметският наместник съобщава незабавно на кмета;

е) определя и разгласява кога да започне жетвата, прибиране на снопите, брането на царевичата, гроздето и др.;

ж) разрешава пасенето на добитъка в запазената част на мерата;

з) издава разрешителни свидетелства за пренасяне на зърнени и други храни, съгласно наредбите на Дирекцията храноизнос, преносителни свидетелства за спиртни напитки и за казаните за спиртоварене, съгласно закона за държавните привилегии, акцизите и патентите;

и) издава свидетелства за стопанисване на едрия добитък и интизапски билети;

к) установява с писмени бележки събитията по ражданията, женитбите и умираанията, които представя в централната община за съставяне на надлежните актове;

л) издава бележки-разрешения за погребения;

м) грижи се по направа и поддържането на полските, горските и междуселските пътища, както и по откриването прокарница за добитък, водопой и пладница;

н) ръководи, подпомага и насърчава напояването на нивите, градините и ливадите, като следи за разумното прокарване и поддържане на напоителните вади;

о) полага грижи за опазване общественото здраве, както и здравеопазването на домашните животни, като взема мерки против епидемиите и епизоотите, в изпълнение наредбите на санитарните и ветеринарни власти.

п) полага грижи за запазването от разваляне, замърсяване и пр. паметниците, старините, пътепоказателните и топографските знаци, надписи и др.;

р) не допуска държането на лесно запалителни материали в места, за които няма разрешение, или повреждането на изолаторите и жиците на телеграфните и телефонни линии, електроснабдителните проводници и кантони, водоснабдителните централи и др., както и паленето на огън на близко разстояние до шубраци, лесове, непожънати ниви, купи и пр.;

с) следи редовно изпращания бюлетин за издирване и залавяне търсените лица; както и поведението на въдворените на ново местожителство лица, рсидивисти и освободените по каквато и да било причина затворници;

т) обикаля населените места в района на кметското наместничество поне веднъж в месеца;

у) води следните книги: входящ и изходящ дневник; заповедна книга, в която вписва издаваните от него заповеди във връзка с изпълнението на служебните му обязанности; разснсна книга; опис на общинските движими и недвижими имоти в района на кметското наместничество; списък на домакинствата по предвидения образец в правилника за водене регистрите за населените места в царството; книга за извършените от централната община разходи по бюджета на същата за стопански, благоустройствени, културни и други мероприятия в района на кметското наместничество, поотделно и за всяко населено място; списък на лицата, които са изгубили правото на избиращел и избираем; книга за постъпленията от такси, които събира.

Забележка. Всички изброени книги трябва да бъдат номерирани, проверени, подпечатани и заверени от кмета на централната община;

ф) събира следните общински приходи: таксите за правоупсване на общинските разплатници; постъпленията от задържания добитък в общинските обори и други такси или приходи, които кметът съгласно с бирника (секретар-бирника) му възлага; приема сумите по постъпилите молби за назначаване арбитражни комисии и събира сумите по заповеди или наказателни постановления, издадени от земеделския администратор, кмета или самия него, съгласно закона за подобряване земеделското производство и опазване полските имоти; събира таксите от издаваните свидетелства за стопанисване на едрия добитък и от интизапските билети;

х) всеки 15 дни той се отчита пред бирника (секретар-бирника) за събраните суми.

Когато изпълнява задълженията си, кметският наместник може да издава заповеди, които се отнасят до всички или до отделни жители на селото. Препис от всяка заповед е длъжен да изпрати на кмета на централната община, за сведение и надзор върху дейността му.

Всички жители в района на кметското наместничество са длъжни да изпълняват заповедите на кметския наместник. Нарушителите или неизпълнителите на тия заповеди се глобяват от него до 100 лв. в полза на общинската каса. Издадените от него заповеди за глоби над 50 лв. могат да бъдат обжалвани пред кмета на централната община в 10-дневен срок, чиито решения не подлежат на обжалване.

Подробностите по правата и задълженията на кметските наместници се уреждат с правилник на министра на вътрешните работи и народното здраве.

§ 10. След чл. 50 от Н.-З. Г. О. и чл. 48 от Н.-З. С. О. се прибавят следните нови членове:

Чл. 50а. (от Н.-З. Г. О., съответно чл. 48а от Н.-З. С. О.) „Кметският наместник получава заплата или възнаграждение според таблицата за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на общинските служители.“

Чл. 50б. (от Н.-З. Г. О., съответно чл. 48б от Н.-З. С. О.) „Кметският наместник участва в заседанията на общинския съвет със съвещателен глас.“

Чл. 50в. (от Н.-З. Г. О., съответно чл. 48в от Н.-З. С. О.) „Когато кметският наместник отсъства, кметът определя с заповед като временен заместник местния общински съветник или някое от длъжностните лица в населеното място, които му помагат. На тези временни заместници се плаща възнаграждение, определено от засилената общинска управа за времето, през което заместват, до 100 лева дневно, за което се предвижда кредит в бюджета.“

§ 11. В чл. 42 от Н.-З. Г. О. и чл. 41 от Н.-З. С. О. цифрата 100 се заменя с цифрата 500.

§ 12. В чл. 51 от Н.-З. Г. О. след точка 8 се прибавя следната нова точка 9а: „Един представител на дружеството на собствениците на недвижими имоти, ако в общината има или се образува такова дружество.“

§ 13. В същия чл. 51 от Н.-З. Г. О. и в чл. 49 от Н.-З. С. О. се прибавя в края на текста следната забележка III:

„Забележка III. Когато не могат да се произвеждат избори за общински съветници по т. 11, при изтекъл мандат на същите, мандатът им се продължава до произвеждането на избори за техните заместници.“

§ 14. В алинея втора на чл. 52 от Н.-З. Г. О. и в алинея трета на чл. 50 от Н.-З. С. О. се прибавя следното ново изречение: „За

разглеждането на утвърден общински бюджет не се иска разрешение от областния директор за свикване на съвета."

§ 15. В чл. 56 от Н.-З. Г. О. и чл. 526 от Н.-З. С. О. след думите „съставлява засилената общинска управа“ се поставя точка, думите „която върши следното“ — респективно в чл. 526 от Н.-З. С. О. думите „и върши следното“ се заличават и се прибавят следните изречения: „Избраните съветници участвуват в засилената управа, докато се ползват от доверие на съвета или до изтичане мандата им като съветници. Засилената общинска управа върши следното:"

§ 16. В алинея пета и шеста на чл. 56а от Н.-З. Г. О. и чл. 52в от Н.-З. С. О. цифрата 500.000 се заменя с цифрата 3.000.000.

§ 17. В чл. 58 от Н.-З. Г. О. цифрата 1.000.000 става 2.000.000, а цифрата 500.000 лв. става 1.000.000.

В чл. 54 от Н.-З. С. О. цифрата 50.000 става и на двете места в текста 100.000, а в края на същия текст се прибавя следното ново изречение: „Книжата на предприятия над 2.000.000 се утвърждават от министъра на вътрешните работи и народното здраве."

§ 18. В алинея първа на чл. 59 от Н.-З. Г. О. и чл. 55 от Н.-З. С. О. думите „до 1 октомври“ се заменят с думите „до 1 ноември“, а думата „октомврийската“ се заменя с думата „ноемврийската“.

В алинея втора на същия членове думата, съответно цифрата „десет милиона“ („10.000.000“) се заменя с цифрата 20.000.000.

§ 19. В чл. 103 от Н.-З. С. О. се прибавя следната нова алинея втора: „При преместването от една община в друга бирникът е длъжен да представи гаранция в новата община. Представената гаранция в една община служи съразмерно и пред другите общини."

§ 20. Към чл. 112 от Н.-З. Г. О. се прибавя следната нова забележка II:

„Забележка II. Службата на общинските юрисконсулти се зачита за адвокатска и важи във всички случаи, когато се изисква като ценз такава служба или когато последната се приравнява към друга сродна служба."

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Дончо Узунов.

Дончо Узунов: (От трибуната) Г-да народни представители! Сложен е за разглеждане един много навременен законопроект — за изменение и допълнение наредбата-закон за градските общини и наредбата-закон за селските общини. Аз ще гласувам за този законопроект с ясно съзнание, че той отговаря както на времето, тъй и на належащите нужди на българския народ. Известно ви е, г-да народни представители, че на 19 май 1934 г. дойде една нова власт, която прокара реформата за назначаване кметове. С указ № 74, от 20 юни 1934 г., се създаде законът за селските общини, а с указ № 100, от 17 август 1934 г., се измени старият закон за градските общини.

Г-да народни представители! Аз не ще се спирам на блестящите резултати, които даде тази нова община, която се яви като еманация на новия режим. Аз не ще се спирам на големите качества на новия кмет, който наистина повлече възложените му задачи, за да видим — за голяма радост — като резултат от десетгодишната работа на този кмет вече една напълно преобразена градска и селска община чрез стопанските и други реформи, които се направиха от кметовете. Аз не ще се спирам, г-да народни представители, и върху външния отзвук, който даде тази реформа. Аз не ще се спирам, г-да народни представители, и на задоволството, което създаде тази реформа в българския народ.

Аз намирам, че предложеният ни законопроект, който е израз на добра воля на правителството, което с един много верен усет управлява българската държава, е — нека ми бъде позволено да кажа направо — едно стратегическо отстъпление в това направление, като се намалява цензът на кмета — аз ще се спра главно на това — и като се разширяват правата на заместник-кмета.

Г-да народни представители! Тогава когато говорим за качествата на кмета, ние не можем да изпусчаме из пред вид, че действително някъде в някои общини се попадна на някои лоши кметове, които не можаха да съберат като в фокус националните сили на дадено селище, които причиниха разтуряне на самата администрация, които причиниха достатъчно главоболия и на министрите на вътрешните работи и на техните помощници — областните директори и околийските управители. И затуй аз смятам, че предвиденото в законопроекта намаляване на ценза за кметовете е една много навременна и много полезна мярка.

Но, г-да народни представители, аз съм длъжен веднага да отбележа: да не би да изпадне и тук в увлечение? В законопроекта е казано „предимно местен човек“. Аз смятам, че тази работа в комисията ще се поправи. Кметът, който ще бъде с намален ценз, трябва да бъде непременно местен човек. Това е абсолютно необходимо, защото при тази малка думичка „предимно“ може да бъде назначим в един населен пункт кмет с намален ценз от друго място благодарение на това, че е бил обществено деятелен човек, че е бил културен човек, защото е дал всички прояви на добър администратор. Ние от това нещо, г-да народни представители, трябва да се предпазим. Отстъплението в това направление може да дойде само тогава, когато този човек бъде местен.

Един друг въпрос, който възниква, шом приемем, че цензът на кмета трябва да бъде намален, е: не трябва ли в това направление да има един критерий? Може ли един човек с четвърто отделение да бъде кмет? Ще трябва ли да отстъпваме от висшето образование и от средното образование и от 10-годишната държавна служба — какъвто ценз се изискваше от тези, които искат да бъдат кметове? Може ли благодарение на това, че един човек има известни данни на общественик, макар че е с четвърто отделение, да бъде

назначен кмет? Трябва непременно да имаме един критерий, който ще ни позволи безпогрешно да попаднем на подходящия подбор.

Г-да народни представители! Въпросът става още по-актуален и затова, защото сега българският кмет, градският и селският, особено селският кмет, действително е най-вярното ухо и око на централната власт. Той е и администратор, и политически деятел, и стопански деятел. Когато говорим за дейността на един кмет, ние, много естествено, вземаме пред вид всичко онова, което е направено в общината. Когато едно населено място има един кмет, който е с притъпен политически усет, един мързелив кмет, който е свикнал от миналото да се влачи по корем пред областния директор и околийския управител, който не създава нищо за общината, за народа, този кмет не е почитан и в това селище нямаме този национален дух и това сепление, каквото желаем.

Г-да народни представители! Нека внимаваме в това направление. Ако искаме да попаднем на творчески личности, нека премахнем всички негодни кметове — защото има негодни кметове, не казвам негодници — които не са вдъхновявани, които не са пропити от прозрението за момента, в който живее нашата страна. Нека да ги заместим с местни хора, които са се проявили със своята обществена дейност през 10-те години на нашето безпартийно управление. За тези хора, които ще искаме да назначим за кметове, данните за техните обществени прояви непременно ще трябва да бъдат взети от професионалните организации и от всичките други културни и национални организации, които подпомагат управлението в продължение на десет години. Ние тук трябва много да внимаваме, особено изпращаните от министерството инспектори или специално натоварени служебни лица трябва да имат това за критерий. Защото действително, ако професионалните организации, ако патристическите организации, ако културните организации в един населен пункт не могат да кажат нищо добро за едно лице, което ще искаме да назначим за кмет при намален ценз, аз не зная на какво ще можем да се позовем, когато ще се определят обществените му дела и прояви. Кой друг ще ги даде? Ако този човек е местен, той трябва да има тежест в самото село, в което претендира да стане кмет.

Г-да народни представители! Този законопроект е много навременен. Това съм го оподелил и с част от българския народ. Той се посреща добре. Нека, ако действително има известни грешки в него или празноти, да ги попълним в комисията, за да се направи действително едно изменение на законите за селските и за градските общини, което ще отговаря на момента, когато ние искаме да имаме деятелни и обществено проявени кметове. Чрез тях ние действително ще отговорим на една голяма нужда. Чрез тяхната дейност, чрез тяхната опитна ръка и опитен ум ще създадем действително толкова желаното у целия български народ единение и национално сепление.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Гето Кръстев.

Обаждат се: Няма го.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Георги Кендеров.

Георги Кендеров: (От трибуната) Г-да народни представители! Законопроектът, който е внесен от г-н министъра на вътрешните работи, в по-голямата си част цели едно подобрене в действащите закони за градските и за селските общини. За тези постановления, с които се целят тия подобрения, безспорно Народното събрание ще трябва да даде своето съгласие. Но редом с тях в законопроекта съществуват едни положения, които засягат основни принципи в законите за градските и за селските общини.

Една от добрите страни на законопроекта е следната. Досега кметът в общината беше поставен под административния надзор и наказателните санкции на почти всички министерства. Кмета го държаха отговорен по закона за акцизите, по закона за върхоръжениите сили и пр. (Повече от 30-40 закони в нашата страна извикваха отговорността на кмета. И без да се впускат в обсъждане толкова неговата вина е установена или не, само по един доклад на съответните ведомства на кмета се налагаха наказания от чужди на него ведомства. Сега кметът на българската община не ще може да бъде наказван дотогава, докато министърът на вътрешните работи не даде своето съгласие.

Уважаеми г-да народни представители! Касае се за един институт, който съставлява клетката на българската държава и налага се едно внимание при обсъждането, ако имаме сериозно отношение към въпросите, които третираме.

Г-да народни представители! Едно друго подобрене, което аз виждам в този законопроект, това е, че се създават по-големи възможности и по-голяма свобода на засилената общинска управа от една страна, а също така по-голям самоконтрол на общинския съвет — едно подобрене в закона, което отговаря на нарастващите нужди на съвременната община.

Но редом с тия подобрения, които се внасят с законопроекта, аз виждам, че се засяга цензът на кмета. Досега се искаше от кмета да има висше или средно образование. Аз не зная, г-да народни представители, каква обективна нужда е наложила да се смъкне образователният ценз на кмета в града. Ако известни съображения — които са под знака на една сериозна критика — за качеството на кмета с висше образование в селото могат да бъдат разглеждани, то предвиждането за кметовете в градовете с по-малък образователен ценз е един съществен удар на голямата реформа за назначаване на компетентни хора за кметове в нашите общини. Ако днес възведем началото за безцензования кмет в града,

ние ще открием вратите на онези борби за кметския пост, за неговото овладяване, които съществуваша до 1934 г. Никаква обективна нужда на нашите градски общини не е наложила да смъкваме ценза на градския кмет.

И аз си представявам каква би била картината в нашата столица. Ще възкресяваме ли ние отново апетитите на некултурни и малограмотни хора да аспирират за тези големи обществени постове под знака на това, че били „обществени дейатели“? Какво е това обществени дейатели? То е една несигурна дефиниция. С нея може да се накичи всеки гражданин и да аспирира за кметско място, дори такова в столицата.

Мене ми се струва, че това, което беше съществено в реформата от 19 май за назначаеми кмет, то не беше само нуждата да има на кметския пост едно компетентно лице, едно културно лице — което същевременно е една гордост за страната — но за да се отговори на една нужда: кметът да бъде взет от нашата интелигенция, която излиза от нашите висши училища, за да намери тя пласмент на своя труд. Днес ние не можем да поддържаме, че нямаме достатъчно образовани, интелигентни хора, които да заемат отговорните постове на кметове в градските общини. И мене ми се струва, че това изменение, което се прави в закона за градските общини за ценза на кметовете, е сигурно една грешка. И моля г-н министра на вътрешните работи, преценявайки положението в градските общини обективно, да се съгласи по отношение на градските общини да остане онзи ценз за кметовете, който съществува сега.

Г-н министре! Уважаеми г-да народни представители! След като в градовете на кметските места застанаха хора с образование, те дадоха един необикновено голям тласък в развитието на нашата община. На кметовете с висше образование ние дължим онзи стопански и благоустройствен подем, в който виждаме днес да се намира българските селища, предимно българските градове. Ние нямаме никакво основание да обиждаме кметовете с висше образование, като ги деградирате, предвиждайки този нов ценз. Аз не зная какво е това ново време, когато ние отиваме да възкресяваме едни начала, които отричаме. Нали ние искаме да поставим на ръководните места културни хора в нашата страна! Нали претендираме нашата държава да се управлява от културни и образовани хора! Не е ли това отстъпление от този принцип? Аз ви моля да внимаваме, когато ще решаваме този съществен проблем, защото се касае за организацията на клетката на нашата държава — българската община.

Има ли нужда, г-да народни представители, да споменавам пред вас за оняй месианска роля, която кметът играе в нашата община? Ако днес кметът с образование в нашата община е поставен под наблюдение, под злото око на голяма част от населението, дали това се дължи на качества, които се крият в личността на кмета, или на някакви обективни причини? Ако възкресим началото на необразования местен кмет, знаете ли каква картина възстановяваме в нашето село? Днес във всяко село има най-малко 4-5 души свършили гимназия, които ще водят борба за кметското място. Не разкриваме ли отново страниците на борбите в нашето село за кметския пост? Нека се замислим върху този въпрос. Вместо да искаме да направим нещо полезно, ще направим сигурно нещо много лошо за нашата община.

Г-да народни представители! Ако тук-там някои кметове не са на своето място, то вината не е в това, че те имат висше образование. Вината се крие в техните лични недостатъци. Не е виновен институтът, не е виновен цензът — ще потърсите вината в личността. Аз смело мога да твърдя, че днес в България повече от 80% от кметовете стоят здраво на своето място.

Обаждат се: Варяно.

Георги Кендеров: Чрез тях ние провеждаме нашата държавна политика. Аз смело мога да твърдя, че останалите 20% от кметовете са хора, които чрез една непрекъсната грижа и административно въздействие биха могли да бъдат също така добри кметове. Е добре, няма за тях 20% от кметовете ще трябва да пожертвувате престиж на другите 80%? Това не бива да става, това не бива в никой случай да бъде допуснато. И аз моля г-н министра, който вероятно има впечатление от някои единични случаи, да не се поддава на изкушението да прави такъв пробив в една реформа, която е така да се каже гордостта на нашия режим и на новото време.

Г-да народни представители! Проблемът за образования кмет не е празна фраза, не е само един стилистичен израз. Проблемът за образования кмет е една насъщност за нашата държава. Образования кмет даде своите резултати и ние не трябва да ги отменим мъжком. Ние ги виждаме. И ние имаме задължението да се отнесем с чувство на почит и признателност и да признаем, че те се дължат изключително на образования кмет. Днес нямаме обективни и съществени основания да искаме да деградирате кмета от ценза му висше образование.

Намирам за полезно да изложа това свое становище, защото много неща минават в Парламента незабелязано. Увлечени от големите събития, ние вършим сигурно поражение в нашата общественост.

Обаждат се: А-а-а! Нищо не е минало така.

Георги Кендеров: Аз си представявам каква ще бъде утре картината в нашите градове и села, ако приемем законопроекта така, както е предложен. Аз виждам една печална картина в утрешен ден — стремеж, домогване на некултурни хора към кметските постове. Наново ще обърнем страната в арена на борби

и от това, което желаем — да запазим единството на народа — няма да остане и помен. Моля ви, бдете по този въпрос!

Стефан Радионов: Защо разправяте басни!

Георги Кендеров: Г-н Радионов! Аз не правя никаква политика с това. Аз изповядвам едно свое разбиране, което съм имал и преди да дойда тук. Ако вие правите някаква политика, защото искате да работещите тук и там, това е друго. Политика можете да правите с дървения материал!

Стефан Радионов: Не познавате въпроса, щом така приказвате. Елате в Ловчанска околия, за да видите, че половината от кметовете не са на местата си.

Георги Кендеров: Ако във Вашата околия е така. . .

Стефан Радионов: Навсякъде е така.

Георги Кендеров: Вие можете да говорите само за Ловчанска околия, но нямате основание да приказвате за цяла България. Вие наблюдавате живота само във вашата Ловчанска околия, но нямате поглед върху нещата в цяла България. Турете кметовете с първоначално образование и ще видите какъв ще бъде резултатът!

Стефан Радионов: Никой не поддържа първоначалното образование за ценз на кметовете.

Георги Кендеров: Г-да народни представители! Впрочем това е един съществен въпрос, който има да се разрешава. Попледнат обаче законопроектът от неговата стилистична и юридическа страна, ще кажа, че на мен ми прави впечатление § 9, с който се урежда една материя, която е по-скоро за правилник. Този параграф обхваща цяла страница. 50% от материята, която той урежда, би могла да намери място в един правилник. В края на същия този параграф 9 се казва, че „подробностите по правата и задълженията на кметските наместници се уреждат с правилник на Министерството на вътрешните работи и народното здраве“. Смятам, че в комисията текстът на този параграф трябва да претърпи коренна редакционна поправка, като в него остане означено само пълното задължение на кметския наместник. Всичко останало да бъде разработено в един правилник.

Г-да народни представители! Още на един въпрос искам да спра вашето внимание. На кмета в селото се дава правото с законопроекта да налага глоба до 500 лв., която глоба не може да бъде обжалвана пред никого. Досега селският кмет имаше право да налага глоба до 100 лв., която беше необжалваема. Обаче глобите над 100 лв. гражданинът можеше да обжалва пред околийския съдия. Сега размерът и на необжалваемата глоба е увеличен на 500 лв. Това вече е една значителна сума. Няма да са редки случаите, когато българският гражданин, българският селяк ще бъде глобяван от кмета с 500 лв., без кметът да е проучил достатъчно виновността на оня, когото глобява. И понеже актовете за глоби до 500 лв. са необжалваеми, българският селяк няма да може да се оплаче по надлежния ред. Ако намираме, че сумата 100 лв. вече не съответствува на променените условия на живота, нека да увеличим размера, но той не може да бъде повече от 200 лв. Моля, прочее, размерът на глобата, която може да бъде налагана от селския кмет, да бъде не 500 лв., а 200 лв.

В останалата си част законопроектът съдържа много хубави разпоредби. Той прави една реорганизация в финансовата служба, създава груповото кметско наместничество, което е една новост в нашия общински живот, увеличава правата на кметския наместник — но което безспорно ще създаде и нови административни разходи. Впрочем тези въпроси ще имаме възможност да ги обсъдим в комисията по-подробно и да намерим най-правилната форма, за да дадем на закона за градските общини и на закона за селските общини най-съвършена форма, онази форма, която ще бъде в хармония с изменилите се условия на живота.

В заключение, г-да народни представители, ще кажа, че в никакъв случай не бива да отстъпваме от принципа на цензования кмет, защото това ще бъде пробив в основната реформа, която характеризира нашето ново време. (Единични ръкоплескания)

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: Има думата народният представител г-н д-р Атанас Попов. — Няма го.

Има думата народният представител г-н Атанас Цветков. — Няма го.

Има думата народният представител г-н Еким Екимов.

Еким Екимов: (От трибуната) Г-да народни представители! Аз не смятах да вземам думата по вношения законопроект, защото не предполагах, че тук от нашата среда ще се обявят хора срещу него. Законопроектът, който уважаваният министър на вътрешните работи и народното здраве е внесъл, е много добър. Той отговаря на повелителните нужди на момента. За да бъде назначен един човек за кмет на една община, преди всичко той трябва да е израсъл по обществен път, да има своя обществен градеж. За съжаление много от кметовете, които отговарят на предвидения ценз, заемат кметското място недостойно. Много от цензованите кметове не са се проявили, не са се фондирали на мястото, където стоят, и затова виждаме този постоянен кадрил, това постоянно разместване на кметове, което се отразява извънредно зле върху управлението на нашите общини.

Не съм аз, който трябва да ви навеждам маса и маса случаи на лоши проявления на цензовани кметове, поради факта, че те

не са дошли като кметове по обществена линия и с обществено чувство, а са дошли само за да заемат един пост благодарение на това, че имат ценз. Аз съм оставал много изненадан, когато съм виждал цензовани кметове, които с право заемат службата, която им е поверена, в разгара на най-голямата работа в селото, по вършитба, в моменти на най-сериозна работа за общината, когато има да се събират наряди, когато трябва да се изясняват наредбите на населението, когато трябва да се упътва населението във връзка с тези наряди, да отсъствуват — отишли в отпуск, или тук и там. Селото остава чуждо на наредбите, откъснато от централната власт, защото кметът тъкмо в такъв сериозен момент е отишъл в отпуск. Ако обаче на кметското място стои пак цензован човек, но и с обществено чувство и с чувство за обществена отговорност, тези грешки няма да се правят.

И понеже в големия резервоар от цензовани хора ние нямаме достатъчно хора с обществено чувство, за да назначим такива във всички наши общини, много прав е уважаваният министър на вътрешните работи и народното здраве, като прави отстъпка от ценза за кмета с висше и средно образование. Ще търсим човека по неговите лични качества и ще го поставим на кметския пост. Той ще осъществи по-добре връзката между селото и централната власт, отколкото цензованият кмет, който отива в селото благодарение на това, че има ценз, само за да прекара своята служба.

Много добра е и реформата за разширяване правата на кметските наместници. Това идва да доведе до улеснение в работата на съставните общини.

Аз намирам прочее законопроект за много favorable и моля уважавания министър на вътрешните работи и народното здраве да не отстъпва от широтата, която този законопроект дава — за да се избират кметовете по техните качества и по техните достойнства, а не по техния ценз, защото досега имаме грешки, които ни струват много скъпо.

Заявявам, че ще гласувам законопроекта.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата на родния представител г-н Ангел Сивинов.

Ангел Сивинов: (От трибуната) Г-да народни представители! Взимам думата не за да се противопоставя на законопроекта, който внася г-н министърът на вътрешните работи. В законопроекта има постановления, които животът е изтъкнал като необходими, и добре е направил г-н министърът, че натоварва ги внася, за да даде възможност за едно по-свободно проявление на нашите общини, които играят важна роля в стопанския, културния и политическия живот. Аз зная, че има настрояние против цензования кмет във от Камарата и вътре в Камарата. Аз зная също, че всички посрещат този законопроект с готовност и с благодарност. Аз зная, че и долу го посрещат с готовност и с благодарност. Може би точно той вой против известни грешки на цензования кмет е заставил г-н министъра на вътрешните работи — към когото имам много голямо уважение и голямо желание да му сътруднича и да му съдействавам в тежката и отговорна работа — да внесе настоящия законопроект, за да отидем от една крайност в другата.

Г-да народни представители! Ако правителството има установени политически цели, които преследва, които гони с този законопроект, цели, които се налагат от изключителните моменти, в такъв случай аз бих оправдал всичките грешки в законопроекта и ще съдействам той да се приеме. Но дали не се хлъзгаме по една наклонена плоскост? Боим се да се не върнем към миналото, но — не зная как да се изразя — не се ли подаваме лесно и не тръгваме ли по наклонения път? Ако законопроектът няма тая цел — да възстанови миналото — той ще отговори на известни нужди на момента. Ако ли обаче ние се хлъзнем да отидем по наклонената плоскост, аз съм по-свободен, вместо да назначаваме кметовете с този ценз, тая подготовка и тая квалификация на общественото им качество, каквито се предвиждат в законопроекта, да бъдем малко по-смели: да ги направим изборни. И аз с две рече тогава ще гласувам за това. И ще ви кажа защо, г-да народни представители!

Ако вие се страхувате, че при изборния кмет ще се създадат боричкания, страсти и ожесточени борби, те и при тая реформа, която се предлага с законопроекта, пак ще настъпят.

Обажда се: И блям ще има.

Ангел Сивинов: И ще настъпят в много по-голям размер, отколкото смятат ония, които са напелнали да се дойде до един такъв ценз без оточняване, който ценз ще създаде много главоболии на уважавания министър на вътрешните работи и на г-да народните представители, които не ще могат да се отърват от кандидати за кметове. И така, бидейки сторонници, поддръжници на един безпартиен режим, ние ще се хлъзнем да създадем един неформален партии в страната, партии непозволени от законите. Ако имам една боязнь от предложения законопроект, тя е само в това, че с този ценз, който законопроектът определя сега, ние даваме възможност ако не повече, то поне на 30% от избирателите да претендират да станат кметове.

Еким Екимов: Е, много е!

Ангел Сивинов: И 10% да са, пак е много опасна тая работа. Аз не съм против законопроекта. Недейте се страхува от това! Аз искам само да изнеса мнето опасение и да се регистрира то тук в дневниците на Народното събрание, за да видим сетне кой по-точно и по-правилно гадае настроението на българския народ; да видим дали самите ние не ще пожелаем в много скоро време, с помощта на нашия уважаван министър на вътрешните работи, да се

върнем и да коригираме това, което сме създали, да преминем дори и към изборния кмет. Защото, г-да народни представители, с този ценз, който се предвижда в законопроекта, много хора от бившите политически партии, по един или друг път ще искат да станат кметове, и с право ще искат. Искате местни хора. Ако нашето село не може да търпи един кмет с висше образование, който не прави разлика между гражданите при прилагането на законите и реформите, при прилагането на всички ония мероприятия, които нему са заповядани, то още по-малко ще търпи нецензования кмет. Ще има още по-голяма опозиция. Защото нецензованият кмет ще излезе от селото, където са неговите роднини, той няма да бъде самичък кандидат, за да остане свободен и спокоен в работата си; ще има и други като него, които ще желаят да станат кметове, но не са успели и тези хора ще организират своите роднини против назначения вече кмет и ще поведат борба, за да го съборят, като всеки от тях ще се надява, че може би ще бъде назначен. Така ще се хлъзнем и без да искаме ще създадем политически страсти и борби в селата. Затъ и в миналото остротата на политическите борби у нас, разложението на държавата, неприлагането на законите и липсата на ред идваше от липсата на просветна власт в селата, г-да народни представители, от това, че улицата се налагаше на местния кмет и че психологията и менталитетът на жителите от дадена община влияеха върху кмета и той беше безсилен да приложи законите и наредбите на държавната власт.

Аз няма да се противопоставям на законопроекта. Нека най-сетне мине. Нека се направи опит. Ако опитът излезе сполучлив — добре. Но аз отсега още ви казвам, че няма да бъде сполучлив и вие сами, както казах, с г-н министъра на вътрешните работи ще поискате да го поправите.

Искам да кажа две-три думи и за цензования кмет.

Г-да народни представители! Не бива да отричаме делото на цензования кмет, висшият и средняк. Характерният белег на безпартийния режим и най-крупната реформа след 1934 г. е реформата на кметския институт. Ако засилихме държавната власт в лицето на общинските кметове, хора по-културни и по-просветени, ако създадохме дела, които ще бъдат отбелязани в последствие с големи букви в нашата политическа история, това се дължи именно на образования кмет, на оня кмет, който не отиде само с ценза си, за да прилага законите, но отиде и с едно обществено чувство да създаде една друга атмосфера, да насочи населението по други пътища.

Трябва да признаем — и аз имам също така основание да го кажа — че съществува повик срещу цензованите кметове. Но нека да видим откъде идва този повик. Той идва по две причини. Едната причина е, че не се попада навсякъде на удобни хора, на подготвени хора, на хора с развито обществено чувство. Направиха се грешки в подбора. Но това се касае за единици, г-да народни представители, не се касае за голямото число цензовани кметове. Големата част от кметовете със своя такт, умение и култура успяха да привържат населението към себе си.

Но аз ви питам: как искате населението да обича кмета! Ами вземете законите и наредбите в днешните военни времена и вижте колко длъжности се налагат на кмета, които всички са против интересите на населението. От кмета се иска да изземва хранилища, да изземва вълната, да изземва памука, да изземва добитъка, да нарежда какво да се сее, да не позволява всеки да сее каквото си иска, граждански да мобилизира, да нареджи обработване нивите на мобилизираните, да извършва всевъзможни работи от военен и от граждански характер. Безспорно, при това положение кметовете ще омръзнат на населението. Та и ние, г-да народни представители, малко поомръзнахме, защото не може да се отговори на всичките нужди на българския народ. Аз съм против ония, които стават кметове, за да могат да си подготвят през това време държавния изпит; аз съм против всичките ония кметове, които отидоха с едно чувство, което не съвпадна с менталитета на българския народ, да го управляват с камшик. Ние имаме много добри кметове, които, ако тоя закон ги пореже, ще съжаляваме и ние, и самото население. Неотдавна стана въпрос да преместим поради една безтактност кмета от моето родно село. На осем кмета от околните села посегнах, за да ги преместим в моето родно село, като по-добри, като по-тактични и политични хора, но населението се изправи на крак и не даде да вземем нито един кмет от други села за моето село.

Този факт, г-да народни представители, показва, че когато кметът знае за какво е пратен в селото — че да управлява административната машина, а с чувство на топлина към българския народ да изпълнява своята служба при днешните събития — той е един обичан кмет. Има и много диванета, които попаднаха като кметове по селата и които разрушиха добрата инициатива от 1934 г. — възвръщането на цензованите кметове — и поради това днес се е стигнало до това състояние на нещата.

Аз одобрявам законопроекта, ще гласувам за него, но бих молил уважаемия г-н министър на вътрешните работи да се съгласи, в този текст, с който се намаляват цензовете, поне за селските общини да стане едно оточняване. Друг е въпросът за градските общини. По този въпрос аз споделям мисълта на г-н Кендеров — да се оточни малко текстът, за да се знае какво трябва да се разбира под „обществено проявена дейност“ и каква субективна подготовка, какви индивидуални качества трябва да има кметът, за да не допуснем положението, щото 50% от избирателите да се конкурират и да се боричкат по най-различни пътища, известни на вас, и да искат да стават кметове в селата. Добре ще бъде, ако ние можем да усним между другото какви обществени качества, какви обществени прояви, каква обществена дейност трябва да имат лицата, претендиращи да станат кметове, за да имаме кметове по-привързани към селото, където условията за

една благоприятна работа са изключително тежки. Трябва да се предвиди и един минимален образователен ценз, за да не дадем възможност на един полски пъдар с 15-годишна служба, който е що годе грамотен, който е пазил добре полските имоти, да има правото и той да каже: аз имам ценз, аз съм почтен и честен човек, и съм го доказал това, аз имам правото да бъда кмет, ще трябва и мене да ме препоръчат да стана кмет.

Ще гласувам за законопроекта с надеждата, че както всякога сме се разбирали с нашия довчерашен другар народен представител, днес министър на вътрешните работи, така и сега ще се разберем, а именно: да се направи поправка в интерес на стабилността на самата държавна и на кметската власт в селото. Вярвам, че той няма да откаже да направим поправката. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Разискванията са приключени.

Атанас Цветков: Г-н председателю! Понеже, когато сте ми дали думата, аз не бях тук, бях в телефонната, моля Ви да ми дадете думата сега. Ще бъда кратък, ще говоря само 15 минути.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Имате думата. Понеже не са се изказали осем души, давам Ви думата. Иначе нямаше да Ви я дам.

Атанас Цветков: (От трибуната) Г-да народни представители! И аз като бивш кмет две години и нещо имам моралния дълг да изнеса тук мнението си по тая промяна, която сега става.

Вие знаете, че реформата на цензования кмет се въведе затуй, защото в партийния режим изборният кмет не беше държавен орган, а орган на партийния клуб. Имаше тогава голямо раздробление. Тези, които действително бяха се очертали като политически водачи в селото, не всякога успяваха да стават кметове — кметове с качества, каквито сега имаме и каквито сега искаме да ги правим. Ония, които се бяха очертали от една или друга партия като водачи, се джебеха и не позволяваха от завист на някой по-достоеен да стане кмет, а друг да му бъде съветник. Затуй кметове ставаха най-безлични хора. Това беше позорът на партийното минало. И там е големият смисъл и подвиг на 19 май — че той докара голямата реформа на цензования кмет. Тая реформа остана и до днес без промяна.

Тогава българската централна власт, българската държава се обърна към младежта и каза: нека народната интелигенция да се върне да служи на българския народ! Много интелигентни младежи, които се проявиха в студентските борби, които се проявиха в Университета, бяха повикани да служат на своя народ, на своите близки, на своите братя и бащи от селото. Те се върнаха там и дадоха завидна служба. След 19 май в околните конференции на кметовете кипеше живот. Ние можем да говорим за благоустроени села и за провеждане на много полезни инициативи, само откато имаме института на цензования кмет. По-рано селският кмет (и да е имал силно желание да направи нещо, той не е знаел пътя, по който може да го направи. Предишният кмет е трябвало непременно да изхожда от един многочислен род в селото, за да може покрай благоустройването на своята собствена махала да благоустрои косвено и цялото село.

Българската интелигенция отиде в селото и даде много за него. Сега с изменението на закона вие идете да кажете на цензования кмет и на българската академическа младеж, че тя не е кадърна. Аз искам г-н министърът на вътрешните работи да каже кога българският народ имаше вяра в централното управление. Той имаше вяра в кмета си. Но когато кметът днес се е обърнал едва ли не в един екзекутор, когато сте му възложили да реквизира, когато сте му дали да раздава само по 5-6 метра плат на населението от селото, когато кметът огорчава населението всеки ден с различни реквизиции — отде накъде ще искате той кмет да бъде обичан, щом като той върши това, което днес му се възлага и с което той най-вярно служи на българската централна власт? Кой днес е най-верният служител, чрез когото провеждаме ние и ние българската държавна политика? Не остана ли един единствен уединен български кмет, българският интелигент в селото?

Аз мисля, че ако ние тук трябва да решим кому да издигнем паметник в българското село, ние трябва да решим, че паметник трябва да бъде издигнат на цензования кмет. (Ръкоплескания) Аз считам по-нататък, че когато ние искаме да изменим закона в смисъл да намалим ценза за кметовете, като правим обстоятелствена проверка, ние ще трябва да отидем на позицията на г-н Сивинов — да назначаваме запред кметовете след обстоятелствена проверка, но да отидем и към проверка чрез избор, защото обстоятелствената проверка може да бъде субективна. Ние трябва да позволим и на населението да контролира кмета, да знае кметът, че и населението го контролира.

Ако това не се приеме, нека остане досегашният закон. Ако трябва да реформиране, нека приемем, щото през две-три години населението да се изказва за своя кмет, да проверяваме мнението на населението за кмета и тогава кметът няма да се самозабравя. Ако се обърнем сега да потърсим къде има добри кметове, можем да намерим добри кметове. Ако намерим лоши кметове, трябва да видим коя е причината да бъдат те лоши и защо са назначени лоши кметове. Аз съм съгласен, че има лоши кметове затова, защото няма иерархия. Един кмет, който иска да служи като интелигентен човек на българското село, като отиде в селото, ние го забравяме. Когато дойде време да се назначава околийски управител или да се назначава някой по-висш администратор, не се назначава проявилният се добър кмет, а бива назначаван адвокатът, който по-

вече е приказвал и даже който е по-оппозиционер, за да го умъртвим, да го накарваме да дойде при нас — него правим околийски управител, а кметът, който се е проявил добре, си остава пак в селото. Когато се назначава областен директор, прави се същата грешка: не се търси оня интелигентен човек, който е отишъл с идеализъм да служи в селото, а се търсят други.

Кажете ми: с какво окриляме този интелигентен човек, който е отишъл да работи в селото? Сега ние искаме да му турим и той трънен венец в знак на непризнателност. С тая промяна в закона ние искаме да му кажем: ти, който си цензован, ти, който си академик, ти, който те повикахме тук да работиш, и ти, който даде дела, пред които ние скланяме погледа си, ти заслужаваш тоя трънен венец.

Аз чувствавам морален дълг да защита всички ония колеги, с които рамо до рамо съм работил по селата. Има между тях хора, които отидоха на по-високи служби, но има и хора, които останаха в селата. За тях ще останат единствена утеха тия думи, които сега говоря от трибуната.

Аз не зная кои съображения са наложили тая промяна в закона. Може би ще чуем от г-н министъра на вътрешните работи съображенията. Но като ги търся, аз не мога да намеря толкова сериозни мотиви, които да ни карат да отидем до по-ниския ценз на кметовете. Ако се приеме това изменение, тогава нека да приемем и второто — да приемем и контрола на населението. Населението трябва да участва в избора на своя кмет.

Кметският институт е много важен. Считаю, че е необходимо за кметския институт да се прокара иерархия. Считаю също така, че трябва да се даде възможност на кмета в селото да живее един по-силен живот, какъвто живот действително трябва да бъде осигурен за един интелигентен човек.

С тия думи аз приключвам. Мисля, че като празим първата стъпка, трябва да направим и втората — да усъвършенствуваме техниката на провеждане на тоя ценз, на тоя подбор. Мисля, че обстоятелствената проверка, която сега се прокарава, ще даде отрицателни резултати.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Има думата г-н министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър Дочо Христов: Г-да народни представители! Не мислех да вземам думата сега. Исках да дам обяснения при разглеждането на законопроекта на второ четене, понеже той без друго ще бъде изпратен в комисията. Няма да се спирам по съществото на закона, а ще кажа само няколко думи относно мотивите, които тук гласно се разкритикуваха, и то заради това, защото, ако слуша някой човек откън, ще остане с впечатление, че всички тук защитават мотивите, а само онези, които най-много трябва да ги защитават — министърът на вътрешните работи — не ги защитава (Смях). Това ще излезе от всичко, което чуем да се говори тук, и особено от това, което говори председателят на комисията по Министерството на вътрешните работи. Ще остане точно това впечатление.

Затова аз ще изкажа съжалението си, че много лошо мнение се има за българските министри — било за мене, било за тези, които ще дойдат след мен, ако се допуска, че може да бъдат назначавани пъдарите за кметове. Тия, които говориха по тоя законопроект, не са се справили с него, и аз ги моля да се справят, за да видят, че когато за един кметски заместник се иска петокласно образование, за титулярна не може да се иска по-малко от пети клас — той трябва да има средно образование. Когато се говори за намаляване на ценза, не трябва да се забравя изразът в закона „могат да бъдат назначавани“. Не се отменя нито цензът за висшистите, нито за средняците, но се казва, че „могат да бъдат назначавани“ и лица, които са дали доказателство, че са вършили обществена работа и могат да водят хора. Обаче когато ще ги класират и ще се определят техните заплати, естествено е, че ще се държи сметка, че помощник-кметът или заместник-кметът не могат да бъдат с по-малко образование от пети клас.

Следователно всички критики, че ще се тръгне по пътя на надолнището, или, както някои тук казаха, че едва ли не ще възстанем партизанщината с това изменение на закона, са съвършено неоснователни, защото съвсем друг е смисълът на законопроекта. И аз съм рожба, мога да кажа, на активния обществен живот в новото време. И аз поддържам това ново време. Но има едно още по-ново време, което ни налага да потърсим пътищата и към народа, да се приближим към него, за да се хванем ръка за ръка с него и да вършим обществена работа. (Ръкоплескания) Не можем да държим управлението на държавата, само като привилегия на една каста чиновници. И народът трябва да участва в управлението. Само тогава можем да имаме единство, една опойка, една вътрешна сила.

Видяхме как кметовете през 1923 г. и 1925 г. — преди въвеждането на цензованите кметове — се справиха с метежниците и с бунтарите, но цензованите кметове не можаха да се справят с нелегалните. Видяхме, че някои кметове се запазиха, защото се укриваха. Кметът, който е шеф на полицията в общината, който е шеф на лицата, които трябва да водят борбата с противодържавните елементи, днес го намираме почти винаги скрит. Веднага трябва да добавя, че има много добри кметове — процентът им наистина не е толкова голям — които загинаха на постове си. Има кметове герои. Не искам да кажа, че всичко, което служи днес в общината, е негодно, но искам да се даде възможност за попълване на кметските места, за които не можем да намерим хора с достатъчно образование. Затова днес се принуждаваме да вършим следното: кметът Х е лош; народният представител констатира, че е лош и казва: ще го преместим. Защо? Той като е лош в една община, ще

бъде лош и в другата община. Трябва обаче да намерим годин човек, да го заместим. Но понеже нямаме достатъчно годни хора с образование, при това положение принудени сме да изместваме лошите кметове от едно село в друго, от един град в друг и в края на краищата не успяваме да поправим положението, защото само преместваме лошите от едно място на друго.

Това е мисълта ми, това са мотивите, които днес ни налагат една промяна. Най-после днес сме във военно време. Утре ще дойдат нормални времена, ще се намерим при други условия, и който утре работи като министър, ще измени пак закона, защото той не е нещо священо, не е нещо неизменяемо, може да се измени с оглед на условията, при които един бъдещ министър ще бъде поставен да работи.

Затуй аз казах, че не може да става въпрос тук, че ние рушим основите на българската общественост. Аз твърдя тъкмо обратното. С внасянето на този законопроект аз смятам, че изпълнявам волята не само на болшинството от народните представители, но че изпълнявам и волята на болшинството от българския народ. За това свидетелствуват и масата телеграми, масата писма, които получавам, след като обявих това си намерение за създаване на един по-либерален режим за назначаване на кметове. Като министър на вътрешните работи аз трябва да държа сметка за тия настроености на населението и за нуждите.

И аз ви моля, г-да народни представители — без да остава впечатление, че се правят някакви сметки с изменяването на законите за градските и селските общини — да гласувате законопроекта, а в комисията, ако има да направим някой технически поправки, ще ги направим. Не претендирам за никакво авторско право и не държа до край, че такъв или иначе трябва да бъде текстът. По принцип трябва да се съгласим, че реформата е навременна и необходима и че трябва да гласуваме закона единодушно, за да премахнем едно нежелателно положение.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Пристъпваме към гласуване.

Който г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за градските общини и на наредбата-закон за селските общини, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Премаваме към точка шеста от дневния ред:

Първо четене на Законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица.

Който са съгласни да се прочетат само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете мотивите.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица

Г-да народни представители! Комисията по народните пенсии при Народното събрание в заседанията си на 4 февруари и 18 ноември 1943 г. е решила да се отпуснат народни пенсии на следните лица:

1. На Анастасия Сотир Янева, съпруга на починалия общественик и народен представител Сотир Янев — 3.000 лв. месечно.
2. На Стоянка Запрян Клявкова, съпруга на починалия народен представител Запрян Клявков — 3.000 лв. месечно.
3. На Цветанка Рашко Маджарова, съпруга на бившия общественик, министър и народен представител Рашко Маджаров — 3.000 лв. месечно.
4. На Дора Емануил п. Димитрова, съпруга с две непълнолетни деца на видния общественик и писател Емануил п. Димитров — 4.000 лв. месечно. Същите получават наследствена пенсия за изслужено време в размер 3121 лв. месечно, която ще бъде прекратена.
5. На Ана Димитър Драгиева, съпруга на бившия министър Димитър Драгиев — 2.000 лв. месечно. Съпругът ѝ е получавал народна пенсия 4.000 лв. месечно.
6. На фелдфебела Алекси Георгиев Михайлов, от Сливница, заслужил във войните боец — 1.000 лв. месечно.
7. На Калиопа Христо Ангелова, от гр. София — 1.000 лв. месечно. Нейният съпруг Христо Ангелов е получавал народна пенсия 12.000 лв. годишно.
8. На Найда Венкова Набодкова, от гр. София, съпруга на Венко Набодков, легионер в Сърбия и четник от четата на Филип Тотю — 1.250 лв. месечно.
9. На Йордан Митев Киров, от гр. Силистра — 1.000 лв. месечно. Същият получава, като доброволец от Сръбско-българската война, пенсия в размер 7.200 лв. годишно, която ще бъде прекратена.

Комисията е решила също да се увеличи народната пенсия на Ветка К. Томова, съпруга на бившия министър Коста Томов, от 2.250 лв. месечно на 3.000 лв. месечно.

Освен това комисията е взела решение да не се налагат запори на народните пенсии, които се отпускат от Народното събрание. Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложения тук законопроект.

Гр. София, декември 1943 г.

Председател на Министерския съвет, министър на финансите:

Д. Божилов

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за отпускане народни пенсии на заслужили лица

Чл. 1. Отпускат се народни пенсии на следните лица.

1. На Анастасия Сотир Янева, от гр. София, в размер на 3.000 лв. месечно.

2. На Стоянка Запрян Клявкова, в размер — 3.000 лв. месечно.
3. На Цветанка Рашко Маджарова, от гр. София, 3.000 лв. месечно.

4. На Дора Емануил п. Димитрова, вдовица с две непълнолетни деца, от гр. София — 4.000 лв. месечно.

5. На Ана Димитър Драгиева, от гр. Стара Загора — 2.000 лв. месечно.

6. На Алекси Георгиев Михайлов, от с. Сливница, Софийско — 1.000 лв. месечно.

7. На Калиопа Христо Ангелова, от гр. София — 1.000 лв. месечно.

8. На Найда Венкова Набодкова, от гр. София — 1.250 лв. месечно.

9. На Йордан Митев Киров, от гр. Силистра — 1.000 лв. месечно.

Чл. 2. Увеличава се народната пенсия на Ветка К. Томова, от гр. София, от 2.250 лв. месечно на 3.000 лв. месечно.

Чл. 3. Народните пенсии, отпуснати от Народното събрание, не подлежат на заповест.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Ще пристъпим към гласуване.

Който г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът ще бъде изпратен в комисията по Министерството на финансите.

Премаваме към следващата точка, седма, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година.

Който г-да народни представители са съгласни да се прочетат само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година

Г-да народни представители! В изпълнение постановлението на чл. 111 от закона за бюджета, отчетността и предприятията, представям ви законопроекта за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година.

С поиятия ст Народното събрание, в заседанието му от 31 януари 1941 г., закон за бюджета на държавата за 1941 г. се разрешиха на министерствата и дирекциите разходни кредити на обща сума 10.142.100.000 лв., като за покриване на произведените разходи по тия кредити се предвидиха приходи на същата сума.

През годината, за усилване на някои кредити, оказали се недостатъчни, и главно за задоволяване на наложилите се разходи поради присъединяването на освободените през годината български земи в Македония и Тракия, се разрешиха следните допълнителни кредити:

а) С закона, утв. с указ № 40, от 27. V. 1941 г., обнародван в „Държавен вестник“, брой 116, от 30. V. с. г.	3.546.050.000 лв.
б) С закона, утв. с указ № 48, от 15. VII. 1941 г., обнародван в „Държавен вестник“, брой 154, от 17. VII. с. г.	4.321.620.000 „
в) С закона, утв. с указ № 55, от 6. IX. 1941 г., обнародван в „Държавен вестник“, брой 199, от 9. IX. с. г.	220.000.000 „
или всички разрешени са допълнителни кредити	8.087.670.000 лв.

Покриването на разходите по тия кредити се постанови да стане:

а) От произведението на вътрешен заем	3.500.000.000 лв.
б) От скотиране на държавни съкровищни бонове	730.000.000 „
в) От насичане на разменни монети	337.000.000 „
г) От продажба на тютюневи изделия	150.000.000 „
д) От вноса на фонд „Подобрене и увеличение на работната земя“	12.000.000 „
е) От постъпили в повече приходи и осъществени икономии по текущия бюджет за 1941 бюджетна година	3.358.670.000 „
Всичко	8.087.670.000 лв.

Към сумата на разрешените кредити следва да се прибавят и изплатените разходи по бюджета на Министерството на войната от икономии: по бюджета на същото министерство за 1940 бюджетна година, внесени на приход по § 43а от приходния бюджет на държавата, във от предвидените приходи, съгласно с чл. 7 от закона за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година, в размер на 658.879.900 лв., и сумата на върнатите през годината неправилно внесени по бюджета на държавата през същата година суми, възлизащи на 50.194.919 лв., за които разходи не се предвижда първоначално кредит, а като такъв в края на годината се показва извършеният разход (чл. 12 от закона за бюджета, отчетността и предприятията).

При това положение общата сума на разрешените кредити по редовния бюджет на държавата за 1941 бюджетна година става 18.938.844.819 лв., орещу които са изплатени разходи за 16.317.151.918.44 лв. и са останали неизползувани кредити на сума 2.621.692.900.56 лв.

За покриване на извършените разходи по предвидените да постъпят първоначално приходи 10.142.100.000 лв. и по допълнителните кредити още 4.729.000.000 лв., или всичко предвидени 14.871.100.000 лв., постъпили са 18.861.977.659-24 лв., т. е. с 3.990.877.659-24 лв. в повече от предвиденото.

Така упражнен, редовният бюджет на държавата приключва с един излишък от 2.544.825.740-80 лв., с колкото постъпилите приходи надвишават изплатените разходи.

След приключването на 1940 бюджетна година, от разрешените за същата бюджетна година извънредни бюджетни кредити за разни мероприятия и за бюджетно оформяване на стари разходи останаха неизползувани такива кредити на обща сума 395.539.399-53 лв., изразходването на който с закона, утвърден с указ № 5, от 5 февруари 1941 година, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 28, от 7 февруари с. г., се разреши да продължи и през 1941 бюджетна година.

Независимо от тях през отчетната 1941 г. се разрешиха нови извънредни бюджетни кредити на обща сума 1.101.500.000 лв., а именно:

240.000.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 28, от 7. II. 1941., за разни нужди по Министерството на войната, срещу бюджетния излишък по редовния бюджет на държавата за 1940 бюджетна година;

566.500.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 31, от 11. II. 1941 г., за разни мероприятия по Министерството на земеделието и държавните имоти, разходите по който кредит се постанови да се покрият с заем от Българската земеделска и кооперативна банка;

90.000.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 45, от 27 февруари 1941 г., за постройки на гимназии и др., разходите по който кредит се постанови да се покрият с заем от Българската земеделска и кооперативна банка и от фонда „Даровити деца и младежи“;

100.000.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 85, от 17 април 1941 г., също за постройки на гимназии и други институти и купуване на места за такива, разходите по който кредит се постанови да се покрият с заем от Българската земеделска и кооперативна банка;

94.000.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 159, от 23. VII. 1941 г., за постройка на здания за телеграфо-пощенски и телефонни станции и др., разходите по който кредит се постанови да се покрият с заем от Пощенската спестовна каса, и

11.000.000 лв. за набавяне на расови разплодни коне „Нониус“ и за построяване на конюшни и др., разходите по който кредит се постанови да се покрият с заем от Българската земеделска и кооперативна банка.

Или общо разрешени са били през годината извънредни бюджетни кредити за 1.497.039.399-53 лв., срещу които са изплатени разходи за 619.377.640 лв., оформени са бюджетно стари разходи — 15.660.136-53 лв. и в края на годината са останали свободни кредити — 862.001.623 лв. Срещу изплатените разходи, постъпили са по предвидените приходи — 615.840.112 лв., или с 3.537.528 лв. в по-малко от предвиденото, който преразход се покри от реализирания излишък по редовния бюджет на държавата.

С закона за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, приет от Народното събрание в заседанието му от 28 януари 1941 г. и обнародван в „Държавен вестник“, бр. 24, от 2 февруари 1941 г., се разрешиха по редовния бюджет на дирекцията разходни кредити — 2.666.450.000 лв., като за покриване на разходите по тия кредити се предвидиха приходи на същата сума.

През годината за извършване на разходи, за които разрешените кредити са се оказали недостатъчни, също и за нови нужди, наложени се във връзка с присъединяването на новоосвободените земи в Македония и Тракия, разрешени са били през годината допълнителни бюджетни кредити в размер на 913.289.000 лв., а именно: 125.550.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“,

бр. 84, от 16 април 1941 г.;

619.800.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“,

бр. 116, от 30 май 1941 г.;

115.502.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“,

бр. 154, от 17 юли 1941 г.;

50.000.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“,

бр. 199, от 9 септември 1941 г., и

2.437.000 лв. с закона, обнародван в „Държавен вестник“,

бр. 8, от 14 януари 1942 г.

Разходите по всички тия кредити се постанови да се покрият от постъпилите в повече приходи и осъществени икономии по бюджета на дирекцията за 1941 бюджетна година.

Освен с горните допълнителни кредити, разрешените такива по бюджета на дирекцията следва да се увеличат с 165.494.498 лв., представляващи: сумата на върнатите неправилно внесени по бюджета на дирекцията за отчетната година — 728.463 лв.; сумата на изплатените разходи за обезщетяване на собствениците и възстановяване на опожарени имоти — 1.870.000 лв.; сумата на внесените в бюджета на Главната дирекция на строежите за постройка на нови ж.-п. линии суми в размер на постъпилите приходи по § 21 до 28 от приходния бюджет на дирекцията за отчетната 1941 г. — 162.896.035 лв. За всичките тия разходи в бюджета на дирекцията не се разрешават предварително определени кредити, а като такива се показват в края на годината, съгласно чл. 12 от закона за бюджета, отчетността и предприятията, чл. 6 от закона за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1933/1934 финансова година, както и текста на разходните параграфи 123, 136 и 144 от бюджета на

същата дирекция за 1941 бюджетна година, изплатените през годината суми в размер на постъпилите съответни приходи, предназначени за покриване на разходите, които също не са показани в първоначално предвидените приходи.

Или разрешени са били разходни кредити общо по редовния бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година 3.745.233.498 лв., по които са изплатени разходи на сума 2.777.474.451 лв. и са останали неизползувани кредити на сума 967.759.047 лв.

За покриване на извършените разходи по предвидените да постъпят приходи 2.666.450.000 лв. са постъпили 3.840.138.676 лв., или с 1.173.688.676 лв. в повече от предвиденото.

Така упражнен, редовния бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата приключва с излишък 1.062.664.225 лв., с колкото постъпилите приходи надвишават изплатените разходи.

Разрешеният извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата представлява останалият неизползуван в края на 1940 бюджетна година остатък от кредита, разрешен с закона, утвърден с указ № 2, от 12 март 1934 г., за изплащане на отчуждени имоти за нуждите на дирекцията, изразходването на който кредит е постановено да стане до окончателното изчерпване на същия.

Срещу този остатък от 9.421.633 лв. през отчетната 1941 г. са изплатени разходи на сума 2.886.607 лв. и в края на годината са останали свободни кредити на сума 6.535.026 лв. Извършеният разход по кредита е покрил от свободните приходи по редовния бюджет на дирекцията.

Към законопроекта са приложени кратки таблици за приходите и разходите по отделните министерства, дирекции и извънредни бюджетни кредити, както и таблици за бюджетното и касово приключване на отчетната 1941 бюджетна година и за начина, по който са използвани излишъците и покрити дефицитите по отделните бюджети. Останалите таблици, предмет на чл. 112 от закона за бюджета, отчетността и предприятията, са дадени в приложението на доклада на Върховната сметна палата до Народното събрание по изпълнение бюджета на държавата за 1941 бюджетна година и припопъването им в закона за сключването на същия бюджет се явява безпредметно.

Отчетните приходни и разходни книжа по изпълнението на бюджетите са изпратени в областните сметни палати и във Върховната сметна палата, която в поменатия по-горе доклад се е произнесла по изпълнението на бюджета, а именно: дали разходите са произведени правилно в кръга на разрешените бюджетни кредити и срещу редовни оправдателни документи.

Като се има пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложения законопроект.

Гр. София, 1943 г.

Председател на Министерския съвет и министър на финансите:
Д. Божилов

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година

Чл. 1

Редовен бюджет на държавата

Приходи

Предвидени да постъпят	14.871.100.000.— лв.
Постъпили	18.861.977.659-24 лв.
Постъпили в повече от предвидените	3.990.877.659-24 лв.

Разходи:

Разрешени кредити	18.938.844.819.— лв.
Изплатени разходи	16.317.151.918.44 лв.
Неизползувани и закрити кредити	2.621.692.900.56 лв.

Равносметка

Постъпили приходи	18.861.977.659-24 лв.
Изплатени разходи	16.317.151.918.44 лв.
Повече приходи	2.544.825.740.80 лв.

Чл. 2

Извънредни бюджетни кредити

Приходи

Предвидени да постъпят	635.037.776.53 лв.
Постъпили	615.840.112.— лв.
Постъпили в по-малко от предвидените	19.197.664.53 лв.

Разходи

Разрешени кредити	1.497.039.399.53 лв.
Изплатени разходи	619.377.640.— лв.
Оформени разходи от минали години	15.660.136.53 лв.
Свободни кредити	862.001.623.— лв.

Равносметка

Постъпили приходи	615.840.112.— лв.
Изплатени разходи	619.377.640.— лв.
Повече разходи	3.537.528.— лв.*)

*) Недостигът от 3.537.528 лв. се покрива с част от излишъка по редовния бюджет на държавата за 1941 бюджетна година.

Чл. 3.

Бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата

Приходи

Предвидени да постъпят	2.666.450.000.— лв.
Постъпили	3.840.138.676.— лв.
Постъпили в повече от предвидените	1.173.688.676.— лв.

Разходи:

Разрешени кредити	3.745.233.498.— лв.
Изплатени разходи	2.777.474.451.— лв.
Неизползувани и закрити кредити	967.759.047.— лв.

Равносметка

Постъпили приходи	3.840.138.676.— лв.
Изплатени разходи	2.777.474.451.— лв.
Повече приходи	1.062.664.225.— лв.

Чл. 4.

Извънредни бюджетни кредити към бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата

Приходи

Предвидени да постъпят	2.886.607.— лв.
Постъпили	—
Постъпили в по-малко от предвидените	2.886.607.— лв.

Разходи

Разрешени кредити	9.421.633.— лв.
Изплатени разходи	2.886.607.— лв.
Свободни кредити	6.535.026.— лв.

Равносметка

Постъпили приходи	—
Изплатени разходи	2.886.607.— лв.
Повече разходи	2.886.607.— лв.1)

ПРИЛОЖЕНИЯ

към закона за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година

КРАТКА ТАБЛИЦА

за приходите по бюджета за 1941 бюджетна година

НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Предвидени приходи	Постъпили приходи	Р а в н о с м е т к а	
			П о с т ъ п и л и	
			По-малко	Повече
I. Редовен бюджет на държавата				
Отдел I. Облагания.				
Гл. I. Прехи данъци	1.342.000.000.—	2.430.126.667.—	—	1.088.126.667.—
Гл. II. Косвени данъци:				
а. От митниците	1.361.300.000.—	1.162.720.853.—	—	—
б. От акцизите	2.001.000.000.—	3.088.411.851.—	198.579.147.—	—
в. Такси и берни	153.000.000.—	159.423.005.—	—	1.087.461.851.—
г. Гербов налог	620.000.000.—	707.828.244.—	—	6.423.005.—
Гл. III. Глоби и конфискации	87.000.000.—	150.566.604.—	—	87.828.244.—
Гл. IV. Държавни привилегии (монополи)	168.000.000.—	215.700.632.—	—	63.566.604.—
Гл. V. Приходи от сключени бюджети	135.000.000.—	831.251.410.—	—	47.700.632.—
Всичко	5.867.300.000.—	8.746.019.266.—	—	696.251.410.—
Отдел II. Други приходи				
Гл. VI. Приходи от държавни предприятия	897.438.828.—	1.031.410.860.—	—	2.878.779.266.—
Гл. VII. Приходи за заплати на учителите и на селските участъкови медицински лекари	568.741.000.—	684.216.493.—	—	133.972.032.—
Гл. VIII. Разни административни и други приходи	1.645.920.172.—	2.286.350.668.—	—	115.475.493.—
Всичко	3.112.100.000.—	4.001.978.021.—	—	640.430.496.—
Отдел III. Извънредни приходи				
Гл. IX. Извънредни приходи	5.537.000.000.—	5.764.013.540.24	—	889.878.021.—
Гл. X. Приходи от заеми	8.700.000.—	2.906.832.—	5.793.168.—	—
Всичко	5.545.700.000.—	5.766.920.372.24	—	227.013.540.24
Отдел IV. Приходи за уравнение				
Гл. XI. Приходи от нетрансферираните суми по службата на външните държавни заеми	346.000.000.—	346.000.000.—	—	221.220.372.24
А всичко по редовния бюджет на държавата	14.871.100.000.—	18.861.977.659.24	—	3.990.877.659.24 ²⁾
II. Извънредни бюджетни кредити				
Приходи от предвидените източници в законите за извънредните кредити за покриване на извършените през годината разходи:				
1. От икономии на бюджета за 1929/1930 и предшествуващите финансови години за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 18 от 1930 г., за бюджетно оформяване на изплатени, но неоформени по съответните бюджети разходи	15.660.136.53	—	15.660.136.53	—
2. От произведението на 7 1/2% стабилизационен заем от 1928 г. за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 8 от 1929 г. и др., за изплащане на задължения и разни мероприятия	4.513.621.—	4.513.621.—	—	—
3. От икономии по редовния бюджет за 1941 г. и от произведението на вътрешен заем срещу издаване на съкровищни свидетелства за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 2 от 1934 г., за изплащане на отчуждени имоти за държавни нужди	11.416.719.—	613.000.—	10.803.719.—	—
4. От произведението на заем от Спестовната каса за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 88 от 1934 г., за постройка на радиостанции, автоматически телефонни централи и др.	20.891.264.—	20.891.264.—	—	—

1) Недостигът от 2.886.607 лева се покрива с част от излишъка по редовния бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година.

2) От сумата 3.990.877.659.24 лева, като се изключат внесените по гл. V (§ 43а) 658.894.763 лв. от изтеглените с авансови платежни заповеди по бюджета за 1940 бюджетна година суми, за които приходи, съгласно чл. 7 от закона за бюджета на държавата за 1941 бюджетна година, не са показани като предвидени приходи съответни суми, постъпилите приходи по редовния бюджет на държавата ще надвишават предвидените с 3.331.982.896.24 лв.

НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Предвидени приходи	Постъпили приходи	Р а в н о с м е т к а	
			П о с т љ п и л и	
			По-малко	Повече
5. От производението на заем от Спестовната каса за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 7 от 1939 г., за постройка и технически подобрения на радиоразпръскателната, телефонна и телеграфна служба . . .	27.721.057—	27.721.057—	—	—
6. От производението на вътрешния заем срещу издаване на съкровищни свидетелства за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 8 от 1939 г., за изплащане отчуждени имоти за летище „София“ . . .	2.007.000—	2.007.000—	—	—
7. От производението на заем от Българската земеделска и кооперативна банка за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 18 от 1939 г., за интензивно обзавеждане на армията и въздухоплаването и др. . .	25.745.825—	25.745.825—	—	—
8. От производението на вътрешен заем от Българската земеделска и кооперативна банка за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 19 от 1939 г., за постройка на гимназии и други институти . . .	603.923—	603.923—	—	—
9. От бюджетния излишък по редовния бюджет на държавата за 1939 бюджетна година (200 милиона лева) и от сконтирани държавни съкровищни бонове (100 милиона лева) за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 6, от 1 февруари 1940 г., за разни нужди по Министерството на войната . . .	11.485.877—	16.386.180—	—	4.900.303—
10. От производението на заема, сключен от Пощенската спестовна каса за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 7, от 25 март 1940 г., за довършване на пощенските палати в София и Пловдив . . .	15.404.569—	15.404.569—	—	—
11. От производението на заем, сключен от Пощенската спестовна каса за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 21, от 27 май 1940 г., за постройка на здания, разширение на съществуващи такива и други по ведомството на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните . . .	1.775.824—	1.738.769—	37.055—	—
12. От производението на заем, сключен от Българската земеделска и кооперативна банка и от фонд „Даровити деца и младежи“ за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 29, от 1 юни 1940 г., за постройка на гимназии и други институти по Министерството на народното просвещение . . .	37.300.585—	35.932.699—	367.886—	—
13. От производението на заем, сключен от фонд „Обществени осигуровки“ за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 31, от 4 юни 1940 г., за санитарно снабдяване на армията . . .	16.725.588—	16.747.385—	—	21.797—
14. От бюджетния излишък по редовния бюджет на държавата за 1940 бюджетна година за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен на министъра на войната с закона, утвърден с указ № 7, от 5 февруари 1941 г., за разни нужди на Министерството на войната . . .	228.777.220—	228.777.220—	—	—
15. От производението на заем, сключен от Бълг. з. и к. банка за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 10, от 8 февруари 1941 г., за разни мероприятия по Министерството на земеделието и държавните имоти . . .	118.988.952—	120.899.866—	—	1.910.914—
16. От производението на Заеми, сключени от Б. з. к. банка и от фонд „Даровити деца и младежи“ за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 17, от 25 февруари 1941 г., за постройка на сгради за гимназии и откупуване на места за същите . . .	23.589.753—	23.589.753—	—	—
17. От производението на заем, сключен при Б. з. к. банка за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 29, от 15 април 1941 г., за постройка и откупуване на сгради и места, нужни за гимназии и други институти по Министерството на народното просвещение . . .	56.949.863—	57.787.981—	—	838.118—
18. От производението на заема, сключен от Пощенската спестовна каса за покриване на разхода по извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 54, от 19 юли 1941 г., за постройка на здания, покупка на места и пр. за пощите, телеграфите и телефоните . . .	15.480.000—	15.480.000—	—	—
Всичко по извънредните бюджетни кредити . . .	635.037.776.53	615.840.112—	19.197.664.53	—
III. Бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата Редовен бюджет на дирекцията:				
Отдел I. — Железници . . .	2.399.400.000—	3.479.852.165—	—	1.080.452.165—
Отдел II. — Постройки . . .	—	162.896.035.40	—	162.896.035.40
Отдел III. — Пристанища . . .	267.050.000—	197.390.475.60	69.659.524.40	—
Всичко . . .	2.666.450.000—	3.840.138.676—	—	1.173.688.676— ¹⁾
Извънреден бюджетен кредит към бюджета на дирекцията:				
От икономии по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 г. и от производението на заем срещу издаване на съкровищни свидетелства за покриване на разхода по извънредния кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 2 от 1934 г., за изплащане на отчуждени имоти за нуждите на железниците и пристанищата . . .	2.886.607—	—	2.886.607—	—
Всичко по бюджета на железниците и пристанищата . . .	2.669.336.607—	3.840.138.676—	—	1.170.802.069—
А всичко приходи за 1941 г.	18.175.474.383.53	23.317.956.447.24	—	5.142.482.063.7

¹⁾ От сумата 1.173.688.675 лв., като се изключат постъпилите по отдел II — Постройки 162.896.035.40 лв., за които приходи в чл. 2 от закона за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 г. не са показани като предвидени приходи съответни суми, постъпилите приходи по бюджета на железниците и пристанищата ще надвишават предвидените с 1.010.792.640.60 лв.

К Р А Т К А Т А Б Л И Ц А
за разходите по бюджета за 1941 бюджетна година

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Разрешени кредити	Изплатени разходи	Свободни кредити
I. Редовен бюджет на Държавата			
Върховно правителство	87.096.000	83.057.317—	4.038 683 —
Главна дирекция на държавните дългове	2.608.593.683	2.348 742.163·44	259.851.519·56
Върховна сметна палата и областни сметни палати	32.387.000	30.230.090 —	2.156.910—
Министерство на външните работи и изповеданията:			
а. За министерството	115.915.364	104.318.102—	11.597.262—
б. Българска православна църква	125.506.508	122.017.418—	3.489.090—
Министерство на вътрешните работи и народното здраве:			
а. Администрация и полиция	1.644.769.770	1.318.974.339—	325.795.431—
б. Главна дирекция на народното здраве	452.574.296	353.711.648—	98.862 648 —
Министерство на народното просвещение	1.514.304.983	1.401.582.623—	112.722.360—
Министерство на финансите	783.506.588	616.610.085—	166.896·503—
Министерство на правосъдието	265.299.088	245.412.824—	19.886.264—
Министерство на войната			
а. За министерството	7.512.100.969	6 608.260.156—	903.840.813 —
б. Дирекция на въздухоплаването	677.212.000	665.231.668—	11.980.332—
в. Морско-речна отбрана	84.452.810	83.249.529—	1.203.281—
г. Главна дирекция на трудовата повинност	421.230.505	388.061.692—	33.168.813—
Министерство на търговията, промишлеността на труда	170 701.804	136.981.121—	33.720.683—
Министерство на земеделието и държавните имоти	997.237.183	847.389.846—	149.847.337—
Министерство на обществ. сгради, пътищата и благоустройството	588.348 298	559.395 958—	28.952.340 —
Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните	464.440.970	403.925.339—	60.515.631—
Неразпределени кредити	393.167.000	403 925.339—	60.514.631—
Всичко	18.038.844.819	16.317.151.918·44	393.167.000—
II. Извънредни бюджетни кредити			
1. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 18/1930 г., допълнен с законите, утвърдени с укази № № 27/1932 г. и 12/1933 г., за бюджетно оформяване на стари раз- ходи по разписки и сметки	67.437.246·88	15.660.136·53	51.777.110·35
2. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 8/1929 г., допълнен с законите, утвърдени с укази № № 22/1929 г. и 12/1933 г., за изплащане на задължения и из- вършване на разни мероприятия от средствата на 7½% стаби- лизационен заем	12.977.653·65	4.513.621—	8.464.032 65
3. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 2/1934 г., допълнен с наредби-законои, утвърдени с укази № № 273/1935 г., 538/1935 г., 451/1936 г., 476/196 г., за изпла- щане на отчуждени имоти за държавни нужди	82.634.096—	11.416.719—	71.217.377—
4. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 88/ 1934 г., допълнен с закон, утвърден с указ № 119/1934 г., за постройка на радиостанции, автоматични телефонни централи и др.	21.526.487—	20.891.264—	635 223—
5. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 7/ 1939 г., за довършване на радиостанцията, набавяне на авто- матични телефонни централи и др.	48.513.278—	27.721.057—	20.792.221—
6. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 8/ 1939 г., за изплащане отчуждени имоти за летище „София“ в землището на селата Враждебна и Слатина	10.957.000—	2.007.000—	8.950 000—

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Разрешени кредити	Изплатени кредити	Свободни кредити
7. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 18/1939 г., за интендантско снабдяване и въоръжение на войската и въздухоплаването	27 582.031—	25.745.825 —	1.836.206—
8. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 19/1939 г., за постройка на гимназии и други учебни институти	603 923—	603.923—	—
9. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 6, от 1 февруари 1940 г., за набавяне на интендантско, инженерно и други имущества на армията	16.386.180 —	11.485.877—	4.900.303—
10. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 7, от 25 март 1940 г., за довършване на пощенските палати в София и Пловдив	22.270.701—	15.404.569—	6.866.132—
11. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 21, от 27 май 1940 г., за постройка на пощенски здания и разширение на съществуващи такива	29.773.340—	1.775.824—	27.997.516 —
12. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 29, от 1 юни 1940 г., за постройка на гимназии и други учебни институти	37.407.015—	37.300.585—	106.430—
13. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 31, от 4 юни 1940 г., за санитарно снабдяване на армията	17.470.448—	16.725.588—	744.860—
14. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 7, от 4 юни 1941 г., за посрещане на извънредни нужди във връзка с народната отбрана	240.000 000—	228.777.220—	11.222.780—
15. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 10, от 8 февруари 1941 г., за разни мероприятия по Министерството на земеделието и държавните имоти	566.500.000—	118.988.952—	447.511.048—
16. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 17, от 25 февруари 1941 г., за постройка на гимназии и др.	90.000 000—	23.589.753—	66.410.247—
17. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 29, от 15 април 1941 г., за постройките на гимназии и др.	100 000.000 —	56.949 863—	43.050.137—
18. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 54, от 19 юли 1941 г., за постройка на здания и др. за телеграфни и телефонни станции и др.	94.000 000—	15.480.000—	78.520.000—
19. Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 72, от 26 декември 1941 г., за доставка на расови коне „Нониус“ и др.	11 000 000—	—	11.000.000—
Всичко по извънредните бюджетни кредити	1.497.039.399.53	635.037.776.53	862.001.623—
III. Бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата Редовен бюджет на дирекцията:			
Отдел I. Железници	3.268.472.527—	2.409.022.842—	859.449.685—
Отдел II. Постройки	162.896.035—	162.8.6.035—	—
Отдел III. Пристанища	313.864.936 —	205.555.574—	108.309.362—
Всичко	3.745 233.498—	1.777.474.451—	967.759 047—
Извънреден бюджетен кредит към бюджета на дирекцията:			
Извънреден кредит, разрешен с закон, утвърден с указ № 2, от 1934 г., изменен и допълнен с наредби-законо, утвърдени с укази № № 273/1935 г. и 476/1936 г., за изплащане на отчуждени имоти за нуждите на дирекцията	9.421.633—	2 886.607—	6 535.026—
Всичко по бюджета на железниците и пристанищата	3 754 655.131—	2.780.361.058—	974.294.073—
А всичко по бюджета за 1941 бюджетна година	24.190.539.349.53	19.732.550.752 97	4.457.988.596.56

Излишък +
Дефицит —

ТАБЛИЦА

за начина на използване на осъществените излишъци по сключените бюджети и бюджета за 1941 г.

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Редовен бюджет и извънредни бюджетни кредити	Бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата	Всичко
Сключени бюджетни години			
Излишък от 1940 г.	+ 775.148.939.81		+ 775.148.939.81
Използувана част от същия през 1941 г.:			
а) внесени на приход по редовния бюджет на държавата за 1941 бюджетна година . . .	— 41.166.825.24	—	—
б) внесени на приход по извънреден бюджетен кредит, разрешен с указ № 7/1941 г. . . .	— 228.777.220.—	—	—
в) внесени на приход по редовния бюджет на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година . . .	— 260.466.873.—	— 260.466.873.—	— 530.410.918.24
	+ 241.058.571.71	+ 3.679.449.86	+ 244.738.021.57
1941 г.			
Излишък по редовния бюджет на държавата . . .	+2.544.825.740.80	—	—
Дефицит по извънредните бюджетни кредити . . .	— 3.537.528.—	—	—
Остава	+2.541.288.212.80	—	—
Спадат се изплатените разходи по разписки и сметки, останали неоформени като разходи на бюджета	— 67.658.442.—	—	—
Прибавят се приходите от върнати суми, изтеглени срещу разписки и по сметки	+ 8.361.207.—	—	—
Излишък по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата	+1.062.664.225.—	—	+ 2.481.990.977.80
Дефицит по извънредните бюджетни кредити . . .	— 2.886.607.—	+ 1.059.777.618.—	+ 1.059.777.618.—
Взаимнообразно отпуснати суми	— 9.989.916.—	—	—
Депозирани суми по службата на държавните и гарантираните от държавата заеми	+ 1.214.990.43	—	—
Изплатени депозирани суми по авансови платежни заповеди от минали години	— 42.423.102.—	—	—
Изплатени съкровищни бонове	— 2.789.039.—	— 53.987.066.57	— 53.987.066.57
Общ касов излишък за 1941 бюджетна година	+ 2.669.062.482.94	+ 1.063.457.067.86	+ 3.732.519.550.80
1942 г.			
Излишъкът 3.732.519.550.80 лв. е разпределен както следва:			
За депозираните суми по службата на държ. и гарантираните от държавата заеми	— 10.370.484.73	—	— 10.370.484.73
За депозираните суми по авансови платежни заповеди	— 178.257.195.—	—	— 178.257.195.—
Ангажирани за разходи по извънредните б. кредити:			
По извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 7/1941 г. — за разходи по Министерството на войната . . .	— 11.222.780.—	—	— 11.222.780.—
По извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 10/1941 г. — за разх. по Министерството на земеделието и държавните имоти	— 1.910.914.—	—	— 1.910.914.—
По извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 29/1941 г. — за постройка на гимназии	— 838.118.—	—	— 838.118.—
По извънредния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 17/1942 г. — за вноска в Гл. дирекция на строежите — 620.500.000 лв. и за постройка на училища — 200.000.000 лв. . . .	— 820.500.000.—	—	— 820.500.000.—
По допълнителния бюджетен кредит, разрешен с закона, утвърден с указ № 27/1942 г., към редовния бюджет на държавата	— 66.000.000.—	—	— 66.000.000.—
По допълн. бюджетен кредит, към редовния бюджет на държавата, разрешен с законите, утвърдени с укази № № 10 и 42/1942 г. („Държавен вестник“, броеве 143 и 147, от 3 и 8 февруари 1942 г.)	— 1.578.530.464.—	—	— 1.578.5 0.464.—
По извънредните бюджетни кредити, разрешени с законите, утвърдени с укази № № 4 и 22/1942 г., за разходи по бюджета на Главната дирекция на железн. и пристанищата	—	— 1.059.000.000.—	— 1.059.000.000.—
Всичко	— 2.667.629.955.73	— 1.059.000.000.—	— 3.725.629.955.73
Остават свободни	+ 1.432.527.21	+ 4.457.067.86	+ 5.889.595.07

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за сключване бюджета на държавата за 1941 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър-председател Добри Божилов: Понеже законопроектът е технически, смятам, че няма нужда да бъде гледан от комисията и може да мине по спешност на второ четене.

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Г-н министър-председателят предлага, законопроектът да бъде приет и на второ четене, по спешност.

Които г-да народни представители приемат, законопроектът да бъде приет и на второ четене, по спешност, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете заглавието и чл. 1*)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат заглавието и чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете чл. 2)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Които г-да народни представители приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете чл. 3)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Които г-да народни представители приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете чл. 4)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Които г-да народни представители приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът е приет окончателно.

Преминаваме към следващата точка, осма, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за оставяне в сила на закона за данъка върху военновременните печалби и за приходите от 1944 г.

Които г-да народни представители са съгласни да бъдат прочетени само мотивите на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за оставяне в сила на закона за данъка върху военновременните печалби и за приходите от 1944 г.

Г-да народни представители! Законът за данъка върху военновременните печалби предвижда облагане на свръхприходите, реализирани през 1941 г. и 1942 г. Същият бе оставен в сила и за приходите от 1943 г.

Има изгледи обаче, че военното време, което днес преживява светът, ще продължи и през идната 1944 г. Поради това държавата ще продължава да прави извънредни разходи и през 1944 г., които разходи не ще могат да бъдат посрещнати само с редовни приходи. От друга страна недопустимо е през военно време натрупването на ненормални печалби. В интерес на държавата е тия свръхпечалби да бъдат изети за задоволяване на общите нужди на държавата и за пазиране нацията. Поради това законът за данъка върху военновременните печалби, така както бе изменен и допълнен с закона от 10 юли 1942 г., трябва да остане в сила и за печалбите, които ще се реализират през 1944 г.

Като предлагам на просветеното ви внимание приложения законопроект, моля ви да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, 4 декември 1943 г.

Председател на Мин. съвет, министър на финансите: Д. Божилов

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за оставяне в сила на закона за данъка върху военновременните печалби и за приходите от 1944 г.

Параграф единствен. Законът за данъка върху военновременните печалби, както бе изменен и допълнен с закона от 10 юли 1942 г., остава в сила и за печалбите, които ще се реализират през календарната (съответно стопанската) 1944 г.)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за оставяне в сила на закона за данъка върху военновременните печалби и за приходите от 1944 г., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът ще бъде разгледан от комисията по Министерството на финансите.

Преминаваме към следващата точка, девета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за основаване нова банка „Български кредит“.

Които г-да народни представители са съгласни да бъдат прочетени само мотивите към законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за основаване нова банка „Български кредит“

Г-да народни представители! По наредбата-закон за основаване на нова Банка „Български кредит“ („Държавен вестник“, брой 59, от 15 юни 1934 г.) се предвижда учредяването на банка с основен капитал 250.000.000 лв. чрез вливането на съществуващите в страната банки. Основният капитал на банката, след преценката му, извършена съгласно чл. 2 от закона, се установи окончателно на лева 126.200.000, от които държавата внесе 50.000.000 лв. Така установеният капитал се явява недостатъчен за целите, които банката преследва, и възлаганите ѝ от държавата задачи. Пласментът на банката е доста нараснал и се налага увеличаване на капитала ѝ. От основния капитал 126.200.000 лв. 50.000.000 лв. принадлежи на държавата и 25.379.000 лв. на Българската народна банка и Българската земеделска и кооперативна банка. Това участие на държавата и държавните банки подчертава общественния характер на Банка „Български кредит“. Затова, за да се засили този характер, необходимо е увеличението на капитала да се поеме от държавата. Съгласно предлагания законопроект то се извършва, като от печалбите на банката се отделят суми, срещу които се издават акции на държавата.

Чрез по-голямото участие на държавата в основния капитал на банката не само ще се подчертае още повече общественият характер на същата, но и ще се допринесе за правилния развой на кредитното дело в страната, като се увеличат собствените средства на най-голямата у нас банка, която обслужва нашата търговия и индустрия.

Пред вид горното, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложения законопроект.

Гр. София, декември 1943 г.

Председател на Министерския съвет,

министър на финансите: Д. Божилов“

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на наредбата-закон за основаване нова Банка „Български кредит“

§ 1. Към чл. 1, след алинея втора, се прибавят следните нови алинеи:

„Основният капитал на банката се увеличава от печалбите за 1943, 1944 и 1945 години. Размерът на това увеличение, който не може да бъде по-малък от 150.000.000 лв. за трите години, се определя от Министерския съвет и се спада от облагаемата с данъци печалба. Ациите по увеличението се издават на държавата и получават дивидент и за годината, през която са издадени.

Ациите на държавата не се обгербват.

§ 2. След алинея първа на чл. 3 се прибавя следната нова алинея: „Влоговете на застрахователните дружества, както и депозиранияте от тях ценни книжа при банката служат за гаранция — залог пред държавния контрол на същите.“

§ 3. След алинея четвърта на чл. 3-а се прибавят следните алинеи: „Ако кредитът не се използва под гаранция на държавата, съгласно закона за гражданската мобилизация, залогът е действителен и тогава, когато се намира във владение на длъжника.

В този случай залогът се вписва в регистрите за залозите при съответните общини.“

§ 4. След чл. 5 се прибавя следният нов чл. 5-а:

„Член 21 от търговския закон не се прилага по отношение фирмата на дружеството.“)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за основаване нова Банка „Български кредит“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър-председател Добри Божилов: Моля, по спешност, законопроектът да бъде приет и на второ четене.

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Г-н министър-председателят предлага, законопроектът да бъде приет, по спешност, и на второ четене. Които г-да народни представители приемат, законопроектът да бъде приет, по спешност, и на второ четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете заглавието и § 1)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Които г-да народни представители приемат заглавието на законопроекта и § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателствуващ д-р Петър Кюсеиванов: Които г-да народни представители приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на законопроекта и приложенията виж първото четене на стр. 25.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 3)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминаваме към следващата точка, десета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение отделните бюджети на държавата и на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година.

Които г-да народни представители са съгласни да бъдат прочетени само мотивите към законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Часът е 8. За да продължим заседанието, трябва да имам вашето разрешение. Затова предлагам да продължим заседанието до приключване на дневния ред. Които г-да народни представители са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)**„МОТИВИ**

към законопроекта за изменение и допълнение отделните бюджети на държавата и на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година

Г-да народни представители! Разрешените кредити по някои министерства, дирекции и фондове се оказаха недостатъчни за задоволяване на нетърпящи отлагане нужди, каквито са: пенсии за военноинвалиди, за инвалидност и народни пенсии, порционни пари на стражата, купуване кибрит, изплащане съкровищни бонове и др. Чрез правене намаление в разходите по някои от разрешените кредити се реализираха икономии. За да могат да се задоволят нуждите, чрез предлагания законопроект се иска, свободните остатъци от разрешените кредити да се използват за споменатите нужди.

Като се има пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате предложения ви за целта законопроект.

Гр. София, декември 1943 г.

Председател

на Министерския съвет, министър на финансите: **Д. Божилов**

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение отделните бюджети на държавата и на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година.

Чл. 1. Правят се следните изменения и допълнения на отделните бюджети по министерства и дирекции по бюджета на държавата за 1943 бюджетна г., както следва:

ВЪРХОВНО ПРАВИТЕЛСТВО

Намаляват се кредитите по:

§ 14а.	Заплати на Регентството с	3.000.000 лв.
§ 16	Дневни пари на народните представители с	2.120.000 „
§ 52.	Домакинско и лабораторно обзавеждане с	182.000 „
	Всичко	5.302.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

нов § 14в.	Разходи по погребението на о'Бозе починалия цар Борис III, като се извършат срещу разписки и се одобрят от Министерския съвет по доклад на министъра на финансите с	5.000.000 лв.
§ 24.	Порционни пари на охраната с	190.000 „
§ 50.	Купуване и поправяне на автомобили и покъщнина с	182.000 „
	Всичко	5.302.000 лв.

ДЪРЖАВНИ ДЪЛГОВЕ

Намаляват се кредитите по:

нов § 3.	Дълг към Дисконто-Гезелшафт с	22.144 лв.
§ 4.	5% държ. заем 1923 г. с	33.500 „
§ 5.	4% съкр. свидетелства 1939 г. с	3.341.330 „
§ 7.	5% заем от фонд „Пенсии за изслужено време“ с	1.318 „
§ 17.	6% държ. заем 1892 г. с	57.696 „
§ 18.	5% държ. заем 1902 г. с	1.383.791 „
§ 19.	5% държ. заем 1904 г. с	743.854 „
§ 22.	6,5% държ. заем 1923 г. с	180.000 „
§ 23.	7% държ. заем 1926 г. с	1.097.000 „
§ 24.	7% държ. заем 1928 г. с	1.092.000 „
§ 25.	Дълг към Дисконто-Гезелшафт с	13.000 „
§ 26.	5% държ. заем 1914 г. с	1.651 „
§ 27.	5% държ. заем 1921 г. с	72.695 „
§ 28.	5% държ. заем 1923 г. с	619.450 „
§ 29.	4% съкровищни свидет. 1939 г. с	352.780 „
§ 30.	4,5% заем от Пощенската спестовна каса с	1.301 „
§ 44.	Възнаграждение на делегати по държ. заеми с	36.000 „

§ 51.	Помощи на пострадалите в „Св. Неделя“ с	49.725 лв.
§ 65.	Вноска на фонд „Пенсии за земеделските стопани“ с	62.500.000 „
§ 70.	Откупуване облигации с	55.009.765 „
§ 71.	Изгубени съдебни дела с	215.000 „
§ 81.	Наеми	176.000 „
	Всичко	127.000.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 48.	Пенсии и възнаграждения на поборници и опълченци с	408.000 лв.
§ 40а.	Пенсии за военноинвалиди с	89.491.000 „
§ 49б.	Пенсии за инвалидност с	30.000.000 „
§ 50.	Народни пенсии с	7.061.000 „
§ 52.	Пенсии на доброволците от 1885 г. с	40.000 „
	Всичко	127.000.000 лв.

ВЪРХОВНА И ОБЛАСТНИ СМЕТНИ ПАЛАТИ

Намаляват се кредитите по:

§ 3.	Пътни и дневни пари с	5.000 лв.
§ 4.	Разноски за свидетели с	3.000 „
§ 8.	Канцеларски материали с	10.000 „
§ 9.	Помощи за лекуване с	2.000 „
§ 10.	Непредвидени веществени разходи с	2.000 „
§ 12.	Запазен фонд с	34.000 „
§ 19.	Помощи за лекуване с	2.000 „
§ 20.	Непредвидени веществени разходи с	11.000 „
§ 22.	Запазен фонд с	91.000 „
	Всичко	160.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 14.	Пътни и дневни пари с	160.000 лв.
	Всичко	160.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И НА ИЗПОВЕДАНИЯТА

Намаляват се кредитите по:

§ 1г.	Курсова разлика с	600.000 лв.
§ 9.	Купуване покъщнина с	40.000 „
§ 12.	Разходи по службата на печата с	20.000 „
§ 22.	Помощи за печатни издания с	90.000 „
§ 27.	Купуване покъщнина с	50.000 „
§ 31.	Издръжка на международни комисии с	200.000 „
§ 38.	Прехрана и пр. на българи и български поданици с	100.000 „
	Всичко	1.100.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 4.	Пътни и дневни с	200.000 лв.
§ 14.	Издръжка на радиостанцията с	150.000 „
§ 24.	Пътни и дневни с	200.000 „
§ 25.	Наеми с	130.000 „
§ 26.	Поддържане помещенията с	220.000 „
§ 28.	Канцеларски материали с	200.000 „
	Всичко	1.100.000 лв.

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И НАРОДНОТО ЗДРАВЕ АДМИНИСТРАЦИЯ И ПОЛИЦИЯ

Намаляват се кредитите по:

§ 5.	За услуги от външни лица с	1.500.000 лв.
§ 7.	Награди на отличили се с	500.000 „
§ 8.	Възнаграждение на частни лекари с	300.000 „
§ 17.	Отчуждаване недвижими имоти с	2.000.000 „
§ 20.	Купуване на уреди и апарати с	500.000 „
§ 25.	Подобрение бита на полицията с	1.000.000 „
§ 34б.	Постройка на сгради за склад и гараж	6.000.000 „
§ 35а.	Подпомагане нуждаещите се поради военни причини с	25.000.000 „
§ 38.	Купуване железни шкафови с	1.000.000 „
	Всичко	37.800.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 2.	Порционни пари с	30.000.000 лв.
§ 3.	Пътни и дневни с	3.000.000 „
§ 9.	Надници с	1.500.000 „
§ 11.	Поддържане помещенията с	1.000.000 „
§ 13.	Канцеларски материали с	250.000 „
§ 15.	Купуване и поддържане превозни средства с	400.000 „
§ 23.	Превоз на стражари и затворници с	400.000 „
§ 27.	Изплащане обезщетения, присъдени и злоупотреби суми с	60.000 „
§ 29.	Разходи по сключени бюджетни упражнения, т. 4. Храна на задържани лица с	50.000 лв.

т. 8. Превозни средства с	500.000 лв.	
т. 10. Изгубени процеси с	40.000 „	
т. 11. Поддържане помеще-		
нията с	500.000 „	о 1.090.000 лв.
§ 30. Връщане неправилно внесени суми	100.000 „	
Всичко	37.800.000 лв.	

Допълва се съдържанието на § 5 с думите: „както и на длъжно-
стни лица при същата дирекция — 2.458.500 лв.“

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНОТО ЗДРАВЕ

Намаляват се кредитите по:

§ 4. Пътни и дневни с	2.000.000 лв.
§ 5. Обезщетение на лекари с	500.000 „
§ 25. Покъщнина с	12.500.000 „
§ 31. Хинин и противомаларични лекарства с	2.300.000 „
§ 32. Петрол, парижко зеленило с	200.000 „
Всичко	17.500.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 18. Отопление и осветление с	6.000.000 лв.
§ 20. Поддържане на сградите с	1.800.000 „
§ 23. Канцеларски материали с	300.000 „
§ 37. Разходи за бедни починали с	100.000 „
§ 46б. Разходи по сключени бюджетни упражнения с	1.300.000 „
§ 50. Изплащане съкровищни бонове с	8.000.000 „
Всичко	17.500.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНОТО ПРОСВЕЩЕНИЕ

Намаляват се кредитите по:

§ 4. Възнаграждение на рецензенти с	50.000 лв.
§ 10. Здравеопазване с	100.000 „
§ 48. Наеми с	150.000 „
§ 49. Поддържане помещенията с	200.000 „
§ 50. Мобили и покъщнина с	4.200.000 „
§ 54. Възнаграждение на учители по корана с	100.000 „
§ 55. Издръжка на българо-мохамедански училища с	200.000 „
§ 58. Издръжка на пенсионери при институти с	1.000.000 „
§ 62. Наеми с	300.000 „
§ 70. Храна на пенсионерите ученици с	600.000 „
§ 76. Наеми с	100.000 „
§ 94. Поддържане помещенията с	250.000 „
§ 98. Превозни средства с	200.000 „
§ 99. Мобили и покъщнина с	200.000 „
§ 101. Филми, плаки с	150.000 „
§ 106. Наеми с	300.000 „
§ 122. Храна за добитъка с	100.000 „
§ 132. Обзавеждане зъболекарски отдел с	1.000.000 „
Всичко	9.200.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 16. Разходи по сключени бюджетни упражнения	
а) с	2.050.000 лв.
б) с	2.350.000 „
§ 33. Помощ на общинското управление в гр. До-	
брич за паметник с	200.000 „
§ 40а. За културна пропаганда в чужбина с	150.000 „
§ 42. Помощи за лекуване с	50.000 „
§ 103а. Лекционни и изпитни пари с	1.000.000 „
§ 112. Храна и лекуване на добитъка с	300.000 „
§ 116. Университет в гр. Скопие с	300.000 „
§ 118. Канцеларски материали с	200.000 „
§ 121. Храна на болните с	2.000.000 „
§ 125. Мобили и покъщнина с	500.000 „
§ 126. Болнични и аптекарски материали с	100.000 „
Всичко	9.200.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Намаляват се кредитите по:

§ 16. За отчуждени имоти с	950.000 лв.
§ 30. Постройка на държавни тютюневи складове с	4.700.000 „
§ 33. Извънреден труд в Държавната печатница с	800.000 „
§ 50д. Купуване запалки с	14.300.000 „
§ 57. Канцеларски материали с	14.000 „
Всичко	20.764.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 4. Пътни и дневни с	2.500.000 лв.
§ 5. Възнаграждения и награди на служители и частни лица с	250.000 „
§ 11. Помощи за лекуване с	100.000 „
§ 18. Връщане неправилно внесени суми с	32.800 „
§ 20г. Веществени разходи. Покупка захарин и др. с	2.371.189 „
§ 23. Пътни и дневни с	5.000.000 „
§ 25. Отопление и осветление с	1.000.000 „
§ 26. Обзавеждане с мобили и табелки за би- циклети с	300.000 „
§ 27. Канцеларски материали с	500.000 „
§ 50а. Купуване кибрит с	8.000.000 „

§ 50б. Навло и превоз на кибрит с	500.000 „
§ 50г. Карти за игра с	196.011 „
§ 61в. За печатане формуляри с	14.000 „
Всичко	20.764.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Намаляват се кредитите по:

§ 14. Връщане неправилно внесени суми с	170.000 „
§ 33. Облекло, обувка и завивки с	1.000.000 „
Всичко	1.170.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 26. Порционни пари с	900.000 лв.
§ 30. Поддържане помещенията с	270.000 „
Всичко	1.170.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА ТЪРГОВИЯТА, ПРОМИШЛЕ- НОСТТА И ТРУДА

Намаляват се кредитите на:

§ 3. Формено облекло за м-вото с	150.000 лв.
§ 9. Временен персонал с	3.000.000 „
§ 15. Доставка на крини и стъргалки с	100.000 „
§ 36. Възнаграждения на частни лица за Главното комисарство по снабдяването с	400.000 „
§ 66. За пропагандиране на българските стоки с	1.000.000 „
§ 67. Премии и комисиони на Б. н. банка с	400.000 „
§ 78. Купуване и наемане машини с	1.000.000 „
Всичко	6.050.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 2. Пътни и дневни за министерството 300.000 лв. за Главното комисарство 1.000.000 лв. с	1.300.000 лв.
§ 6. Поддържане помещенията за министерство- то 100.000 лв., за Главното комисарство 600.000 лв. с	700.000 „
§ 7. Мобили и покъщнина за министерството 800.000 лв., за Главното комисарство 500.000 лв. с	1.300.000 „
§ 8. Канцеларски материали за министерството 200.000 лв., за Главното комисарство 500.000 лв. с	700.000 „
§ 10. Поддържане телефонния номератор с	100.000 „
§ 11. Поддържане помещенията с	100.000 „
§ 12. Мобили и покъщнина с	20.000 „
§ 21. Поддържане помещенията: б) мех. тех. инд. у-ща 150.000 лв. в) промишл. училища 200.000 лв. г) дев. занаят. у-ща 50.000 лв. с	400.000 лв.
§ 46. Лекторски възнаграждения с	500.000 „
§ 54. Пътни и дневни пари с	200.000 „
§ 55. Курсова разлика с	500.000 „
§ 63. Канцеларски материали с	120.000 „
§ 73. Формено облекло с	10.000 „
§ 74. Поддържане помещенията с	100.000 „
Всичко	6.050.000 лв.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТЕ ИМОТИ

Намаляват се кредитите по:

§ 30. Храна или порционни с	1.500.000 лв.
§ 31. Храна за добитъка с	2.000.000 „
§ 36. Премии на собственици на редосеялки с	3.000.000 „
§ 37. Увеличение фуражното производство с	6.450.000 „
§ 41. Борба с болестите по дръвчетата с	2.500.000 „
§ 48а. Лихви на безлихвени заеми с	1.380.000 „
§ 48в. Лихви на безлихвени заеми с	1.400.000 „
§ 48ж. Лихви на безлихвени заеми с	2.000.000 „
§ 49а. Премии за подобрени семена с	4.000.000 „
§ 49г. Подпомагане на общини с	500.000 „
§ 49д. Премии и подпомагане общини с	400.000 „
§ 49з. Помощи за общините с	200.000 „
§ 49к. Помощи за направа камери с	2.750.000 „
§ 49н. Помощи за набавяне на семечистителни машини с	600.000 „
§ 54. Лекторско възнаграждение с	300.000 „
§ 56. Учебни пособия с	100.000 „
§ 61. Набавяне медикаменти с	100.000 „
§ 64. Повдигане културата на селското население с	200.000 „
§ 70. Лекторско възнаграждение с	70.000 „
§ 78. Разходи по контрола на кравите с	50.000 „
§ 79. Разходи по контрола на овцете с	200.000 „
§ 82. Разходи за създаване зайцевъдни отдели с	100.000 „
§ 84. Убеждане на курсове с	50.000 „
§ 86. Извършване на анализи с	100.000 „
§ 87. Награди на стопани с	500.000 „
§ 91. Храна или порционни пари с	500.000 „
§ 93. Набавяне медикаменти с	2.000.000 „
§ 96. Направа на екарисажи с	400.000 „
§ 101. Измерване старото положение на имотите с	2.900.000 „
§ 106а. Ремонт на държавни сгради с	3.500.000 „
§ 109. Изплащане електрическа енергия с	1.800.000 „
§ 112. Поддържане на сградите с	4.000.000 „
§ 115. Пътни и дневни пари с	4.800.000 „
§ 117. Въоръжение на горската стража с	800.000 „

121.	Разходи по направа на горски пътища с	1.900.000 лв.
123.	Купуване на дъскорезни заведения с	500.000 "
132.	Купуване прибори и апарати с	600.000 "
134.	Уредба на солниците с	8.000.000 "
135.	Постройка на сгради с	2.000.000 "
136.	Набавяне превозни средства с	1.000.000 "
137.	Разходи за производство на сол с	11.000.000 "
Всичко:		77.100.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

5.	Форменно облекло с	2.000.000 лв.
9.	Поддържане помещенията с	11.700.000 "
10.	Купуване покривна с	2.500.000 "
11.	Канцеларски материали с	2.100.000 "
126.	Купуване ръководства, списания с	100.000 "
13а.	Купуване и поддържане превозни средства с	5.600.000 "
136.	Храна за добитъка с	100.000 "
14.	Постройка на сгради с	1.000.000 "
15.	Отчуждаване на земи с	1.200.000 "
16.	Акциз с	100.000 "
26.	Изплащане съкровищни бонове	7.000.000 "
28.	Възнаграждение на техници и работници с	7.800.000 "
32.	Купуване земеделски машини с	1.100.000 "
35.	Набавяне и превоз семена с	1.500.000 "
55.	Възнаграждение на временни работници с	3.500.000 "
57.	Купуване земеделски машини с	1.500.000 "
58.	Храна или порционни пари с	1.500.000 "
59.	Храна и поддържане на добитъка с	1.000.000 "
69.	Възнаграждение на временни работници с	6.500.000 "
71.	Купуване земеделски машини с	500.000 "
92.	Купуване на овце и зайчета с	1.500.000 "
94.	Поддържане на инсталациите с	500.000 "
95.	Обезщетения за измрели от епизоотни животни с	4.000.000 "
98.	За химикали и дезинфекционни средства с	1.000.000 "
104в.	Временен персонал и вноски за осигуряване с	400.000 "
105.	Канцеларски материали с	400.000 "
107.	Възнаграждение на временни работници с	6.000.000 "
108.	Поддържане на водните мероприятия с	2.000.000 "
111.	Наднични възнаграждения с	3.000.000 "
Всичко:		77.100.000 лв.

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ СГРАДИ, ПЪТИЩАТА И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

Намаляват се кредитите по:

17.	Облекло и обувка с	500.000 лв.
28.	Градоустройствени и регулационни планове с	500.000 "
30.	Отоплителни и осветлителни инсталации с	3.500.000 "
Всичко:		4.500.000 лв.

Увеличават се кредитите по:

3.	Пътни и дневни пари с	500.000 лв.
18.	Пътни и дневни пари с	1.500.000 "
26.	Поддържане държавните сгради с	1.500.000 "
29а.	Направа водопроводи с	500.000 "
36.	Възнаграждение на лекторите с	500.000 "
Всичко:		4.500.000 лв.

Чл. 2. Разрешава се да се издадат по бюджета на Министерството на финансите за 1943 бюджетна година авансови платежни заповеди на името на касиера на Държавната печатница до края на 1943 г. и да се държат сумите на разположение за изплащане на доставките от странство за машини и консумативни материали на Държавната печатница, задълженията за които са поети през 1943 бюджетна година, а изпълнението и изплащането ще стане през 1944 бюджетна година, по следните параграфи: § 40 на сума 6.200.000 лв., § 50 к. на сума 15.000.000 лв. и § 51 на сума 4.750.000 лв.

Чл. 3. Разпоредбата на чл. 5 от закона за бюджета на държавата за 1943 бюджетна година има приложение за всички държавни служители, когато са командирани за повече от 45 дни в освободените през 1941 г. земи.

Разрешава се, разходите за канцеларски потреби, такси за телефони, телефонни разговори, служебна кореспонденция и наем на сгради, за нуждите на военните аташета при българските царски легации да се изплащат от кредитите по съответните параграфи от бюджета на Министерството на външните работи и на изповеданията. За така изплатените разходи по представена сметка от Министерството на външните работи и на изповеданията от Министерството на войната издава платежни заповеди от кредитите по съответните параграфи на бюджета си, сумите по които се възстановяват по параграфа, посочен от Министерството на външните работи и на изповеданията.

Съдържанието на алинея трета от т. 7 от общите забележки на бюджета на Министерството на войната за 1939 бюджетна година, стр. 13, се изменя и допълва, както следва:

Заплатата на работниците във военната фабрика и флотските ремонтни технически работилници се определя от специална техническа комисия, съобразно с издържания изпит, която не може да

надмине 4.500 лв. месечно, а с разрешение на министъра на войната — до 5.000 лв. месечно.

Постановленията на настоящия член са в сила и действие до отменението им с закон.

Чл. 4. Правят се следните изменения и допълнения на отделните бюджети на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година, както следва:

ДЪРЖАВНА КАМЕННА КАРИЕРА „БОШУЛЯ“

Увеличават се кредитите по:

§ 9.	Наемане работници с	4.000.000 лв.
Всичко		4.000.000 лв.

Разходът да се покрие от постъпилите в повече приходи по същия бюджет от продажба на каменни материали.

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ НА СТРОЕЖИТЕ

а) Намаляват се кредитите по:

§ 7.	Възнаграждения на машинисти и шофьори с	4.000.000 лв.
------	---	---------------

б) Остатък:

§ 1.	В размер на 50.000.000 лв., реализиран от приключване бюджета за 1942 бюджетна година по нови ж.-п. линии се отнася по приходен § 2, буква „б“	50.000.000 "
2.	В размер на 20.000.000 лв., реализиран от приключване бюджета за 1942 бюджетна година по водни строежи се отнася по приходен § 3, буква „б“	20.000.000 "
Всичко		74.000.000 лв.

А се увеличават кредитите по:

§ 9.	Пътни и дневни пари с	4.000.000 лв.
§ 25.	Пътни и дневни пари с	1.200.000 "
§ 27.	Наем с	500.000 "
§ 31.	Поддържане превозните средства с	1.000.000 "
§ 32.	Изучаване и постройка на ж.-п. линии с	2.000.000 "
§ 33.	Постройка нови ж.-п. линии с	40.300.000 "
§ 34.	Изплащане отчуждени имоти с	5.000.000 "
§ 42.	Облекло и обувка с	200.000 "
§ 43.	Пътни и дневни пари с	300.000 "
§ 45.	Наеми с	200.000 "
§ 46.	Мобили и покривна с	300.000 "
§ 48.	Направа водни строежи с	19.000.000 "
Всичко		74.000.000 лв.

В съдържанието на забележката след § 23 думите „Кулата—Демир Хисар“ се заменят с думите „Крупник—Воловица“.

ДИРЕКЦИЯ НА ТРУДА

Увеличават се кредитите по:

§ 4.	Месечно възнаграждение на лекарите с	2.000.000 лв.
§ 19.	Надници на временно наети лица с	500.000 "
§ 31а.	Оформяване извънредната заплата или възнаграждение на работниците с	400.000.000 "
Всичко		402.500.000 лв.

Разходите да се покриват от постъпилите в повече приходи и от съществени икономии по бюджета на Дирекцията на труда — 2.500.000 лв., от извршителния фонд 250.000.000 лв., от сметка безработни със средно или висоше образование 40.000.000 лв. и сметка семейни добавки за работническите деца 110.000.000 лв.

БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВНА ЛОТАРИЯ

Увеличават се кредитите по:

§ 7.	Хартии за лотарийни билети с	900.000 лв.
§ 9.	Разходи за разгласа с	500.000 "
Всичко с		1.400.000 лв.

Разходите да се покриват от постъпилите в повече приходи и от съществени икономии по същия бюджет.

Чл. 5. Разрешава се да се изплати заплата на бившия главен контролор — началник на контролата и сметководството на приходите и отчетите при БДЖ и началник на бюджетно-контролното отделение при Министерството на външните работи и на изповеданията (Димитър х. Георгиев) за времето от 1 декември 1922 г. до 31 май 1931 г., по размер на заплата, предвидена за длъжността I кат., IV кл., увеличена впоследствие по класове за прослужено време заедно с предвидените тогава прибавки към заплата, вместо действително изплатената му заплата за това време.

Чл. 6. Срокът за оправдаването на авансовите платежни заповеди на Министерството на народното просвещение, издадени на основание чл. 6 от закона за бюджета на държавата за 1942 бюджетна година се продължава до края на 1944 г., докогато могат да се извършат разходите.

Чл. 7. Разрешава се да се отпуснат, без заплащане, на държавната каменна кариера Гранитозо материалите на необитаемите 32 държавни сгради (къщи) в село Голям и Малък Манастир, Елховско, построени за изселени се бежанци със средствата от 7% държавен заем 1926 г., общо за около 2.000.000 лв.

П О В Т О Р Е Н И Е

за изменение и допълнение на кредитите по бюджета на държавата за 1943 бюджетна година

№ по ред	МИНИСТЕРСТВА ИЛИ ДИРЕКЦИИ	Искани кредити за допълнителни разходи	Показани намаления — икономии по отделните параграфи
1	Върховно правителство		
2	Държавни дългове	5.302.000	5.302 000
3	Върховна и областни сметни палати	127.000.000	127.000.000
4	М-во на външните работи и на изповеданията	160.000	160 000
5	Администрация и полиция	1.100.000	1.100 000
6	Главна дирекция на народното здраве	37.800.000	37.800.000
7	М-во на народното просвещение	17.500 000	17.500.000
8	М-во на финансите	9 200 000	9.200.000
9	М-во на правосъдието	20.764.000	20.764.000
10	М-во на търговията, промишлеността и труда	1.170.000	1.170.000
11	М-во на земеделието и държавните имоти	6 050 000	6.050.000
12	М-во на обществените сгради, път. и благоустройството	77 100.000	77.100.000
	М-во на обществените сгради, път. и благоустройството	4 500.000	4.500 000
	Всичко	307.646.000	307.646.000)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на отделните бюджети на държавата и на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът ще бъде внесен в комисията по Министерството на финансите.

Преминуваме към последната точка, единадесета, от дневния ред:

Доклад на комисията по проверка на изборите в колегияте: Разградска I, Севлиеиска II и Асеновградска I.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Стефан Караиванов: Г-да! Ще ви докладвам избора в I Разградска избирателна колегия.

Разградският областен съд, с протокол от 30 декември 1939 г. по изборно дело № 220, по описа за 1939 г. на основание чл. 28 от наредбата-закон за избиране народни представители за обикновено Народно събрание, е провъзгласил за избран народния представител от I Разградска избирателна колегия Георги Василев Рашков, от гр. Разград, като получил най-много гласове.

Срещу този избор няма подадена констестация и комисията изказва мнение, изборът на споменатия народен представител да бъде утвърден.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които г-да народни представители приемат доклада на комисията по проверка на изборите за утвърждаване избора на Георги Василев Рашков в I избирателна Разградска колегия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стефан Караиванов: Г-да народни представители! Ще ви докладвам избора в II Севлиеиска избирателна колегия.

Севлиеискит областен съд, с протокол от 22 януари 1940 г. по изборно дело № 17 по описа за 1940 г., на основание чл. 28 от наредбата-закон за избиране народни представители за обикновено Народно събрание, е провъзгласил за избран в II Севлиеиска избирателна колегия Косю Христов Анев, от с. Сухиндол, който е получил най-много гласове.

Подадената срещу този избор констестация комисията намира лишена от правно и фактическо основание и изказва мнение този избор да бъде утвърден.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат доклада на комисията по утвърждаване избора на Косю Христов Анев в II Севлиеиска избирателна колегия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стефан Караиванов: Г-да народни представители! Ще ви докладвам избора в I Асеновградска избирателна колегия.

Пловдивският областен съд с протокол от 25 януари 1940 г., по изборно дело № 138 от 1940 г., на основание чл. 28 от наредбата-закон за избиране народни представители за обикновено Народно събрание, е провъзгласил за избран от I Асеновградска избирателна колегия Стоян Николов Димов от Асеновград, който е получил най-много гласове.

Подадената срещу този избор констестация комисията намира за лишена от всякакво правно и фактическо основание и изказва мнение, изборът да бъде утвърден.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат доклада на комисията по проверка на изборите за утвърждаване избора на Стоян Николов Димов в I Асеновградска колегия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред е изчерпан.

Председателството, в съгласие с правителството, ви предлага за утре, четвъртък, 9 декември, 15 часа, следния дневен ред:

Одобрене на предложенията:

1. За изплащане на Акционерно дружество „Български капрони“ дължимата втора вноска от стойността на откупената от държавата самолетна фабрика.

2. За одобрение 19. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 26 ноември 1943 г., протокол № 168 — относно освобождаването от такса върху фактурната стойност доставени мобили за Софийското офицерско събрание.

Второ четене на законопроектите:

3. За извършен бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1943 бюджетна година в размер на 45.000.000 лв.

4. За изменение и допълнение на закона за Военно-морското на Н. В. училище.

Първо четене на законопроектите:

5. За полицията на крайбрежията и пристанищата.

6. За изменение и допълнение на членове 134, 193 и 197а и забележката към чл. 201 от закона за народното здраве.

7. За изменение и допълнение на закона за облекчение материалното положение на държавните, общинските и други служители в царството.

Които г-да народни представители приемат тоя дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварям заседанието.

(Затворено в 20 ч. 5 м.)

Подпредседател: Д-р ПЕТЪР КЪОСЕИВАНОВ

Секретари: { СВЕТОСЛАВ СЛАВОВ
АЛЕКСАНДЪР ЗАГОРОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ

